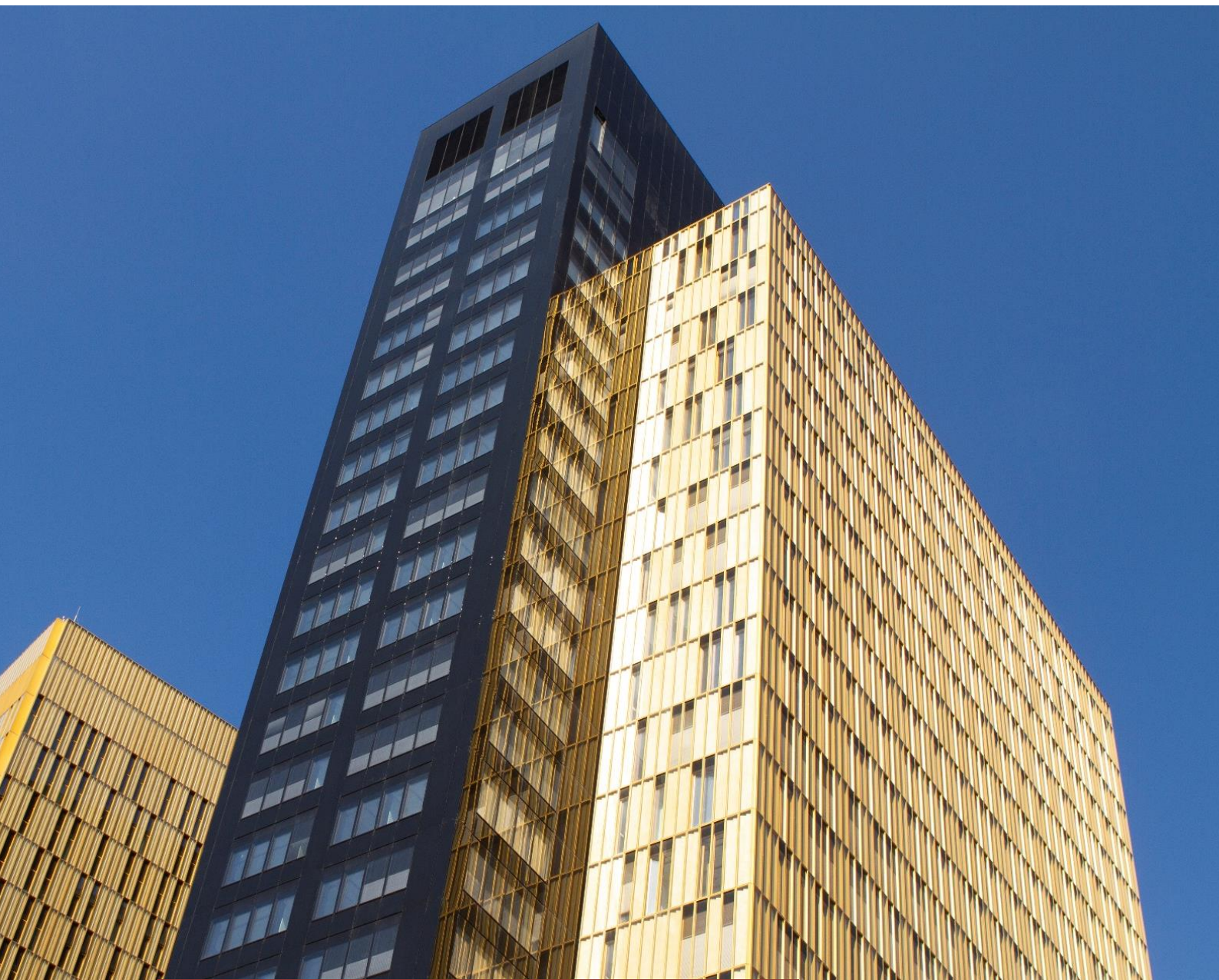

Tematisks pārskats

Elektroniskā tirdzniecība un līgumsaistības

Priekšvārds

Elektroniskās tirdzniecības regulējums ir pamatu pamats Direktīvai 2000/31/EK¹ par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū, kurā ir paredzēti noteikumi par uzņēmējdarbības un informēšanas prasībām, kas ir saistošas pakalpojumu sniedzējiem informācijas sabiedrībā, kā arī par starpnieku pakalpojumu sniedzēju atbildību.

Tomēr elektroniskā tirdzniecība ir saistīta ar dažādām saimnieciskās dzīves jomām, uz kurām neattiecas minētās direktīvas regulējums, piemēram, ar azartspēlēm, ar jautājumiem, kas attiecas uz nolīgumiem vai darbībām, kurus reglamentē tiesību akti par karteliem, kā arī ar nodokļu aplikšanu (skat. Direktīvas par elektronisko tirdzniecību 1. panta 5. punktu, kas attiecas uz šīs direktīvas mērķi un piemērošanas jomu). Tāpat arī autortiesības un blakustiesības, preču zīmju tiesības, patērētāju aizsardzība un personas datu aizsardzība ietilpst elektroniskās tirdzniecības jomā, bet tās reglamentē īpašu direktīvu un regulu kopums.

Šajā tematiskajā pārskatā ir sniegts apkopojums par Tiesas judikatūru, kas šajā jomā pasludināta līdz 2024. gada 30. aprīlim. Šim nolūkam galvenie spriedumi, kas attiecas uz dažādajām minētajām jomām, ir sadalīti divās grupās, pirmkārt, saistībā ar pušu līgumsaistību aspektiem un, otrkārt, saistībā ar tiesisko regulējumu, kas reglamentē elektronisko tirdzniecību.

Šajā tematiskajā pārskatā ir izraudzīti spriedumi, kuri uzskatīti par šajā jomā pašiem nozīmīgākajiem un no kuriem lielāko daļu ir pasludinājusi virspalāta.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV 2000, L 178, 1. lpp.).

Minēto tiesību aktu saraksts

REGULAS

Padomes **Regula (EK) Nr. 40/94** (1993. gada 20. decembris) par Kopienas preču zīmi (OV 1994, L 11, 1. lpp.).

Komisijas **Regula (EK) Nr. 2790/1999** (1999. gada 22. decembris) par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām (OV 1999, L 336, 21. lpp.).

Padomes **Regula (EK) Nr. 44/2001** (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (EK) Nr. 864/2007** (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) (OV 2007, L 199, 40. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (EK) Nr. 593/2008** (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) (OV 2008, L 177, 6. lpp.).

Komisijas **Regula (ES) Nr. 330/2010** (2010. gada 20. aprīlis) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu nolīgumu un saskaņotu darbību kategorijām (OV 2010, L 102, 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (ES) 2015/2120** (2015. gada 25. novembris), ar ko nosaka pasākumus sakarā ar piekļuvi atvērtam internetam un groza Direktīvu 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem un Regulu (ES) Nr. 531/2012 par viesabonēšanu publiskajos mobilo sakaru tīklos Savienībā (OV 2015, L 310, 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (ES) 2016/679** (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Regula (ES) 2017/1001** (2017. gada 14. jūnijs) par Eiropas Savienības preču zīmi (OV 2017, L 154, 1. lpp.).

ĪSTENOŠANAS REGULA

Padomes **Īstenošanas regula (ES) Nr. 282/2011** (2011. gada 15. marts), ar ko nosaka īstenošanas pasākumus Direktīvai 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV 2011, L 77, 1. lpp.).

DIREKTĪVAS

Padomes **Direktīva 84/450/EEK** (1984. gada 10. septembris) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz maldinošu reklāmu, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2005/29/EK (OV 1984, L 250, 17. lpp.).

Padomes **Direktīva 89/104/EEK** (1988. gada 21. decembris), ar ko tuvinā dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV 1989, L 40, 1. lpp.).

Padomes **Direktīva 93/13/EEK** (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 95/46/EK** (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 281, 31. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 97/7/EK** (1997. gada 20. maijs) par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem (OV 1997, L 144, 19. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 98/34/EK** (1998. gada 22. jūnijs), kas nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, un informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā (OV 1998, L 204, 37. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 20. jūlija Direktīvu 98/48/EK (OV 1998, L 217, 18. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 98/34”).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2000/31/EK** (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV 2000, L 178, 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2001/29/EK** (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2001/83/EK** (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV 2001, L 311, 67. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 8. jūnija Direktīvu 2011/62/ES (OV 2011, L 174, 74. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2002/58/EK** (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV 2002, L 201, 37. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Direktīvu 2009/136/EK (OV 2009, L 337, 11. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2004/48/EK** (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV 2004, L 157, 45. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2005/29/EK** (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (OV 2005, L 149, 22. lpp.).

Padomes **Direktīva 2006/112/EK** (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV 2006, L 347, 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2006/114/EK** (2006. gada 12. decembris) par maldinošu un salīdzinošu reklāmu (OV 2006, L 376, 21. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2006/115/EK** (2006. gada 12. decembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā (OV 2006, L 376, 28. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2006/123/EK** (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV 2006, L 376, 36. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2007/64/EK** (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK (OV 2007, L 319, 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2009/22/EK** (2009. gada 23. aprīlis) par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību (OV 2009, L 110, 30. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva 2009/24/EK** (2009. gada 23. aprīlis) par datorprogrammu tiesisko aizsardzību (OV 2009, L 111, 16. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva (ES) 2015/1535** (2015. gada 9. septembris), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā (OV 2015, L 241, 1. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes **Direktīva (ES) 2019/790** (2019. gada 17. aprīlis) par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK (OV 2019, L 130, 92. lpp.).

LĒMUMI

Komisijas Lēmums (2000. gada 26. jūlijs) atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, kas noteikta ar privātuma "drošības zonas" principiem un attiecīgajiem visbiežāk uzdotajiem jautājumiem, kurus izdevusi ASV Tirdzniecības ministrija (OV 2000, L 215, 7. lpp.).

Komisijas Lēmums (2010. gada 5. februāris) par līguma standartklausulām attiecībā uz personas datu pārsūtīšanu trešās valstīs reģistrētiem apstrādātājiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (OV 2010, L 39, 5. lpp.), kurā grozījumi

izdarīti ar Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2016/2297 (2016. gada 16. decembris) (OV 2016, L 344, 100. lpp.).

Komisijas **Īstenošanas lēmums (ES) 2016/1250** (2016. gada 12. jūlijs) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, ko nodrošina ES un ASV privātuma vairogs (OV 2016, L 207, 1. lpp.).

Satura rādītājs

PRIEKŠVārds.....	3
Minēto tiesību aktu saraksts	4
I. Līgumattiecības starp lietās dalībniekiem	9
1. Līguma noslēgšana.....	9
2. Piemērojamie tiesību akti/jurisdikcija.....	13
3. Patērētāju aizsardzība.....	18
4. Personas datu aizsardzība	23
5. Autortiesības.....	51
II. Tiesiskais regulējums, kas reglamentē elektronisko tirdzniecību	63
1. Reklāma	63
2. Starpnieku pakalpojumu sniedzēju atbildība.....	75
3. Konkurences tiesības	81
4. Zāļu un medicīnisko ierīču pārdošana tiešsaistē	86
5. Azartspēles	91
6. Dalīšanās ekonomika	94
7. PVN.....	100

I. Līgumattiecības starp lietas dalībniekiem

1. Līguma noslēgšana

Spriedums, 2012. gada 5. jūlijs, Content Services (C-49/11, [EU:C:2012:419](#))

Sabiedrības *Content Services* filiāle darbojās Manheimā (Vācijā) un piedāvāja dažādus pakalpojumus tiešsaistē savā interneta vietnē, kura sarakstīta vācu valodā un pieejama arī Austrijā. Ar šīs vietnes palīdzību tostarp varēja lejuplādēt bezmaksas datorprogrammas vai maksas datorprogrammu izmēģinājuma versijas. Pirms pasūtījuma veikšanas interneta lietotājiem bija jāaizpilda pieteikuma veidlapa un jāizdara atzīmes attiecīgajos veidlapas lauciņos, paziņojot, ka tie piekrīt līguma vispārējiem noteikumiem un atsakās no tiesībām atkāpties no līguma.

Šī informācija netika parādīta interneta lietotājiem tieši. Tomēr viņi varēja to apskatīt, uzklikšķinot uz saites aizpildāmajā minētā līguma noslēgšanas lapā. Ja minētais lauciņš nebija atzīmēts, līguma noslēgšana nebija iespējama. Pēc tam attiecīgais interneta lietotājs no *Content Services* saņēma elektroniskā pasta vēstuli, kurā nebija ietverta nekāda informācija par tiesībām atkāpties no līguma, bet vēlreiz bija pievienota saite, ar kuras palīdzību šo informāciju varēja aplūkot. *Oberlandesgericht Wien* (Apelācijas tiesa Vīnē, Austrija) uzdeva Tiesai prejudiciālu jautājumu par Direktīvas 97/7/EK² 5. panta 1. punkta interpretāciju. Tā vaicāja, vai komercprakse, kurā patērētājam pieeja šajā tiesību normā paredzētajai informācijai tiek sniegta tikai ar hipersaites uz attiecīgā uzņēmuma interneta vietni palīdzību, atbilst minētās tiesību normas prasībām.

Tiesa uzskata, ka Direktīvas 97/7/EK 5. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tāda komercprakse neatbilst minētās tiesību normas prasībām, jo nedz minētais uzņēmums šo informāciju patērētājam ir “sniedzis”, nedz patērētājs to ir “saņēmis” un interneta vietne nevar tikt uzskatīta par “pastāvīgu informācijas nesēju”.

Patērētājam ir jāsaņem šīs informācijas apstiprinājums, un nav prasīta nekāda aktīva rīcība no viņa puses. Turklāt, lai interneta vietni uzskatītu par pastāvīgu informācijas nesēju, tai ir jānodrošina patērētājam tādā pašā veidā kā informācijas nesējam papīra formātā šajā tiesību normā minētās informācijas pieejamība, lai vajadzības gadījumā ļautu viņam īstenot savas tiesības. Šajā ziņā interneta vietnei ir jāļauj patērētājam uzglabāt personīgi viņam adresēto informāciju, ir jānodrošina tās saturs atšķirību neesamība, kā arī tās pieejamība atbilstošā laikposmā un jāsniedz patērētājam iespēja to reproducēt, nemainot tās saturu.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 97/7/EK (1997. gada 20. maijs) par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem (OV 1997, L 144, 19. lpp.).

Spridums, 2017. gada 25. janvāris, BAWAG (C-375/15, EU:C:2017:38)

Banka BAWAG, kas darbojās Austrijas teritorijā, izmantoja standartizētu līguma noteikumu, lai patērētāji varētu sākt lietot tiešsaistes bankas pakalpojumus ("e-banking").

Saskaņā ar minēto noteikumu "informācija un paskaidrojumi, kas bankai ir jāsniedz klientam vai jānodod tā rīcībā, tiks nosūtīti pa pastu vai elektronisko pastu e-banking ietvaros". Informāciju varēja nodot ar tiešsaistes kontos iekļautas ziņošanas sistēmas starpniecību. Patērētāji varēja aplūkot, atveidot un lejuplādēt elektroniskā pasta vēstules. Ziņas, kas atradās "e-banking" tiešsaistes kontos, tur saglabājās nemainītā veidā un netika izdzēstas laikposmā, kas bija atbilstīgs šo patērētāju informēšanas mērķiem, tā ka viņi varēja tās aplūkot un nemainītā veidā atveidot elektroniskā veidā vai izdrukāt. Tomēr patērētāji netika citā ceļā informēti par jaunas elektroniskā pasta vēstules saņemšanu.

Oberster Gerichtshof (Augstākā tiesa, Austrija) vērsās Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, lai noskaidrotu, vai Direktīvas 2007/64/EK ³ 41. panta 1. punkts, to skatot kopsakarā ar tās pašas direktīvas 36. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka informācija, kas sniegta, izmantojot tiešsaistes bankas platformā integrētu elektronisko pastkasti, ir "sniegta, izmantojot pastāvīgu informācijas nesēju".

Tiesa uzskata, ka atsevišķas interneta vietnes ir jāuzskata par "pastāvīgiem informācijas nesējiem" minētās direktīvas 4. panta 25. punkta izpratnē.

Tomēr izmaiņas pamatlīgumā, kuras maksājumu pakalpojumu sniedzējs nodod šo pakalpojumu lietotājam, izmantojot elektronisko pastkasti, var tikt uzskatītas par sniegtām uz pastāvīga informācijas nesēja, ja ir izpildīti divi kumulatīvi nosacījumi:

- šī interneta vietne ļauj tikai šim lietotājam uzglabāt un atveidot informāciju tā, ka tas var tai piekļūt atbilstošā laikposmā;
- šīs informācijas nodošana notiek vienlaikus ar maksājumu pakalpojumu sniedzēja aktīvām darbībām, kas vērstas uz to, lai šim lietotājam darītu zināmu minētās informācijas pieejamību.

Elektroniskās vēstules nosūtīšanu uz adresi, kuru šo pakalpojumu lietotājs parasti izmanto saziņā ar citām personām un par kuras izmantošanu puses ir vienojušās starp maksājumu pakalpojumu sniedzēju un šo lietotāju noslēgtajā pamatlīgumā, arī var uzskatīt par šādu rīcību. Šādi izvēlēta adrese tomēr nevar būt tā, kas ir paredzēta minētajam lietotājam tiešsaistes bankas interneta vietnē, kuru pārvalda maksājumu pakalpojumu sniedzējs.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/64/EK (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK (OV 2007, L 319, 1. lpp.).

Spridums, 2020. gada 15. septembris (virspalāta), Telenor Magyarország (C-807/18 un C-39/19, [EU:C:2020:708](#))

Ungārijā reģistrēta sabiedrība *Telenor* sniedz citastarp interneta piekļuves pakalpojumus. Tās klientiem piedāvāto pakalpojumu vidū ir divi preferenciālās piekļuves tarifu plāni (tā sauktais “nulles tarifs”), kuru īpatnība ir tā, ka noteiktu konkrētu lietojumprogrammu un pakalpojumu izmantošanā radītā datplūsma netiek ierēķināta klientu iegādātā datu apjoma patēriņā. Turklāt, tiklīdz šis datu apjoms ir patērēts, klienti var bez ierobežojumiem turpināt izmantot šīs konkrētās lietojumprogrammas un pakalpojumus, savukārt pārējām pieejamām lietojumprogrammām un pakalpojumiem tiek piemēroti datplūsmas bloķēšanas vai palēnināšanas pasākumi.

Pēc tam, kad Ungārijas plašsaziņas līdzekļu un komunikāciju iestāde bija sākusi divas procedūras, lai pārbaudītu šo divu tarifu plānu atbilstību Regulai 2015/2120, ar ko nosaka pasākumus sakarā ar piekļuvi atvērtam internetam ⁴, tā pieņēma divus lēmumus, kuros secināja, ka šie tarifu plāni neatbilst šīs regulas 3. panta 3. punktā noteiktajam vispārējam pienākumam par vienlīdzīgu un nediskriminējošu attieksmi pret datplūsmu un ka *Telenor* tie ir jāizbeidz piedāvāt.

Izskatot divas *Telenor* prasības, *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) nolēma lūgt Tiesu sniegt prejudiciālu nolēmumu, lai noskaidrotu, kā būtu jāinterpretē un jāpiemēro Regulas 2015/2120 3. panta 1. un 2. punkts, kuros interneta piekļuves pakalpojumu tiešajiem lietotājiem tiek garantētas noteiktas tiesības ⁵ un ar kuriem šādu pakalpojumu sniedzējiem ir aizliegts ieviest vienošanās vai komercpraksi, kas ierobežo šo tiesību īstenošanu, kā arī šī 3. panta 3. punkts, kurā ir noteikts vispārējs pienākums nodrošināt vienlīdzīgu un nediskriminējošu attieksmi pret datplūsmu.

Savā 2020. gada 15. septembra spriedumā Tiesa, lemjot virspalātas sastāvā, pirmo reizi interpretēja Regulu 2015/2120, kurā ir nostiprināts interneta atvērtības pamatprincips (plašāk zināms kā “tīkla neitralitāte”).

Runājot, pirmkārt, par Regulas 2015/2120 3. panta 2. punkta, lasot to kopsakarā ar šīs regulas 3. panta 1. punktu, interpretāciju, Tiesa norādīja – otrajā no šīm tiesību normām ir paredzēts, ka tiesības, kas tajā ir garantētas interneta piekļuves pakalpojumu tiešajiem lietotājiem, ir īstenojamas, “izmantojot savu interneta piekļuves pakalpojumu”, un ka pirmajā no šīm tiesību normām ir prasīts, lai šāds pakalpojums neierobežotu šo tiesību īstenošanu. Turklāt no minētās regulas 3. panta 2. punkta izriet, ka konkrēta interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēja pakalpojumi no minētās prasības skatpunkta ir jānovērtē valsts regulatīvajām iestādēm ⁶, tām rīkojoties kompetento valsts tiesu

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2015/2120 (2015. gada 25. novembris), ar ko nosaka pasākumus sakarā ar piekļuvi atvērtam internetam un groza Direktīvu 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem un Regulu (ES) Nr. 531/2012 par viesabonēšanu publiskajos mobilo sakaru tīklos Savienībā (OV 2015, L 310, 1. lpp. un labojums – OV 2016, L 27, 14. lpp.).

⁵ Tiešo lietotāju tiesības piekļūt lietojumprogrammām, saturam un pakalpojumiem un tos izmantot, kā arī tiesības nodrošināt lietojumprogrammas, saturu un pakalpojumus un lietot pašu izvēlētas galiekārtas.

⁶ Pamatojoties uz Regulas 2015/2120 5. pantu.

kontrolē, ņemot vērā gan vienošanās, ko šis pakalpojumu sniedzējs ir noslēdzis ar tiešajiem lietotājiem, gan minētā pakalpojumu sniedzēja veikto komercpraksi.

Šajā kontekstā Tiesa pēc tam, kad tā bija sniegusi vispārīgu precizējumu kopumu par Regulā 2015/2120 ietvertu jēdzienu “vienošanās”, “komercprakse” un “tiešie lietotāji”⁷ nozīmi, secināja, ka tādu vienošanos noslēgšana, saskaņā ar kurām konkrēti klienti abonē tarifu plānus, kuros papildus “nulles tarifam” ir paredzēti datplūsmas bloķēšanas vai palēnināšanas pasākumi saistībā ar tādu pakalpojumu un lietojumprogrammu izmantošanu, kas nav konkrētie pakalpojumi un lietojumprogrammas, uz ko attiecas šis “nulles tarifs”, var ierobežot tiešo lietotāju tiesību īstenošanu šīs regulas 3. panta 2. punkta izpratnē nozīmīgā tirgus daļā. Proti, šādi tarifu plāni var izraisīt to, ka lietojumprogrammas un pakalpojumus, kuriem dota priekšroka, izmanto plašāk un – attiecīgi – pārējās pieejamās lietojumprogrammas un pakalpojumus, ņemot vērā pasākumus, ar kuriem interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējs padara šo piekļuvi tehniski sarežģītāku vai pat neiespējamu, izmanto retāk. Turklāt, jo lielāks ir to klientu skaits, kas noslēdz šādas vienošanās, jo lielākā mērā šo vienošanos kumulatīvā ietekme, ņemot vērā tās mērogu, var būtiski ierobežot tiešo lietotāju tiesību īstenošanu vai pat apdraudēt pašu šo tiesību būtību.

Otrkārt, saistībā ar Regulas 2015/2120 3. panta 3. punkta interpretāciju Tiesa ir norādījusi – lai konstatētu nesaderību ar šo tiesību normu, nav nepieciešams nekāds novērtējums par datplūsmas bloķēšanas vai palēnināšanas pasākumu ietekmi uz tiešo lietotāju tiesību īstenošanu. Proti, šajā tiesību normā nav paredzēta šāda prasība, lai novērtētu, vai ir ievērots tajā paredzētais vispārējais pienākums nodrošināt vienlīdzīgu un nediskriminējošu attieksmi pret datplūsmu. Turklāt Tiesa ir nospriedusi – ja datplūsmas palēnināšanas vai bloķēšanas pasākumi ir balstīti nevis uz noteiktu konkrētu datplūsmas kategoriju objektīvi atšķirīgām pakalpojumu tehniskās kvalitātes prasībām, bet gan uz komerciāliem apsvērumiem, šie pasākumi paši par sevi ir jāuzskata par nesaderīgiem ar minēto tiesību normu.

Tādēļ ar tādiem tarifu plāniem kā tie, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, vispārīgi runājot, var tikt pārkāpts gan Regulas 2015/2120 3. panta 2. punkts, gan šī panta 3. punkts, un jāprecizē, ka kompetentās valsts iestādes un tiesas var tos pārbaudīt, uzreiz par pamatu ņemot otro no šīm tiesību normām.

⁷ Šis pēdējais minētais jēdziens aptver visas fiziskās vai juridiskās personas, kas izmanto vai pieprasa publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu. Turklāt šis jēdziens ietver gan fiziskas un juridiskas personas, kuras izmanto vai pieprasa interneta piekļuves pakalpojumus, lai piekļūtu saturam, lietojumprogrammām un pakalpojumiem, gan tās, kuras izmanto piekļuvi internetam, lai nodrošinātu saturu, lietojumprogrammas un pakalpojumus.

2. Piemērojamie tiesību akti/jurisdikcija

Spriedums, 2016. gada 28. jūlijs, Verein für Konsumenteninformation (C-191/15, EU:C:2016:612)

Uzņēmums *Amazon EU Sàrl*, kas reģistrēts Luksemburgā, nodarbojās ar preču elektronisko pārdošanu patērētājiem dažādās ES dalībvalstīs. Pamatlietā Austrijas patērētāju interešu aizstāvības apvienība (*Verein für Konsumenteninformation*) bija cēlusi prasību par noteikuma izmantošanas izbeigšanu, kura bija pamatota ar Direktīvu 2009/22/EK⁸ un kurā bija apgalvots, ka *Amazon* izmantotie līguma noteikumi ir pretrunā likumā paredzētajiem aizliegumiem vai labai praksei.

Oberster Gerichtshof (Augstākā tiesa, Austrija), kurā bija vērsusies Austrijas apvienība, vēlējās noskaidrot, vai līguma, kas elektroniski noslēgts starp uzņēmumu un patērētāju, vispārīgajos pārdošanas nosacījumos ietverts noteikums, ka šim līgumam ir piemērojami šī uzņēmuma juridiskās adreses valsts tiesību akti, nav negodīgs Direktīvas 93/13/EEK⁹ 3. panta 1. punkta izpratnē. Turklāt *Oberster Gerichtshof* vaicāja, vai uz personas datu apstrādi, ko veic uzņēmums, atbilstoši Direktīvas 95/46/EK¹⁰ 4. panta 1. punkta a) apakšpunktam attiecas tās dalībvalsts tiesību akti, uz kuru ir vērsta šī uzņēmuma darbības.

Tiesa uzskata, ka Romas I¹¹ un Romas II regula¹² ir interpretējama tādējādi, ka tiesību akti, kas piemērojami tādai prasībai par noteikuma izmantošanas izbeigšanu, ir jānosaka saskaņā ar Romas II regulas 6. panta 1. punktu, ņemot vērā, ka pārkāpumi pret tiesību sistēmu izriet no negodīgu noteikumu izmantošanas. Turpretī attiecīgā līguma noteikuma izvērtēšanai piemērojamie tiesību akti ir jānosaka atbilstoši Romas I regulai neatkarīgi no tā, vai šis izvērtējums tiek veikts individuālas vai kolektīvas prasības ietvaros.

Tomēr no Romas I regulas 6. panta 2. punkta izriet, ka piemērojamo tiesību aktu izvēle neietekmē tās valsts imperatīvo tiesību normu piemērošanu, kurā dzīvo patērētāji, kuru intereses tiek aizstāvētas ar prasību par noteikuma izmantošanas izbeigšanu. Šīs normas var ietvert noteikumus, ar kuriem transponēta Direktīva 93/13/EEK, ciktāl tās nodrošina augstāku patērētāju tiesību aizsardzības līmeni.

Tādējādi atsevišķi neapspriests noteikums, saskaņā ar kuru tiešsaistes ceļā noslēgtu līgumu ar patērētāju reglamentē dalībvalsts, kurā ir pārdevēja vai piegādātāja juridiskā

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/22/EK (2009. gada 23. aprīlis) par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību (OV 2009, L 110, 30. lpp.).

⁹ Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 281, 31. lpp.).

¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) (OV 2008, L 177, 6. lpp.).

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II) (OV 2007, L 199, 40. lpp.).

adrese, tiesību akti, ir negodīgs Direktīvas 93/13/EEK 3. panta 1. punkta izpratnē, ciktāl tas maldina patērētāju, sniedzot viņam kļūdainu priekšstatu, ka līgumam ir piemērojami tikai šīs dalībvalsts tiesību akti, un neinformējot viņu par to, ka viņam ir arī tiesības atsaukties uz aizsardzību, kas paredzēta obligātajās tiesību normās, kuras tiktu piemērotas šī noteikuma neesamības gadījumā.

Turklāt Direktīvas 95/46/EK 4. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka personas datu apstrādei, ko veic tiešsaistes tirdzniecības uzņēmums, ir piemērojami tās dalībvalsts tiesību akti, uz kuru ir vērstas šī uzņēmuma darbības, ja izrādās, ka šis uzņēmums attiecīgo datu apstrādi veic šajā dalībvalstī esoša nodibinājuma darbību ietvaros. Ir jāizvērtē gan veidojuma pastāvīguma pakāpe, gan darbības veikšanas realitāte attiecīgajā dalībvalstī.

Spridums, 2010. gada 7. decembris (virspalāta), Pammer un Alpenhof (C-585/08 un C-144/09, EU:C:2010:740)

Apvienotās lietas *Pammer* un *Alpenhof* attiecas uz divām pamattiesvedībām par līdzīgiem jautājumiem. Lietā *Pammer* patērētājam ar dzīvesvietu Austrijā radās strīds ar Vācijā reģistrētu kravas kuģu sabiedrību par ceļojuma maksas atmaksāšanu. Patērētājs sūdzējās par to, ka kuģis un ceļojuma norise neatbilda aģentūras – kura arī bija reģistrēta Vācijā un kura kā starpnieks piedāvāja šādus ceļojumus – interneta vietnē sniegtajam aprakstam.

Austrijas pirmās instances tiesa uzskatīja, ka tās kompetencē ir izskatīt lietu. Savukārt apelācijas tiesa paziņoja, ka tas nebija Austrijas tiesu kompetencē. *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija) prejudiciālais jautājums bija vērsts uz to, lai noskaidrotu, kā ir interpretējams jēdziens “līgums, kas paredz apvienot ceļošanu un izmitināšanu par kopīgu cenu” Regulas (EK) Nr. 44/2001¹³ 15. panta 3. punkta izpratnē, kam ir piemērojamas šīs regulas 4. iedaļas II nodaļas normas. Pēc tam iesniedzējtiesnesis vēlējās noskaidrot, vai ar to, ka Austrijas patērētāju uzmanība ceļojumam tika pievērsta, aplūkojot starpniecības aģentūras interneta vietni, bet ceļojuma rezervēšana nenotika, izmantojot internetu, pietiek, lai konstatētu Austrijas tiesu kompetenci.

Otrajā lietā – *Alpenhof* – bija strīds starp Austrijas sabiedrību, kura apsaimnieko viesnīcu un kuras juridiskā adrese ir Austrijā, un Vācijā dzīvojošu patērētāju par rēķina, kas izrakstīts par viesnīcas pakalpojumiem, apmaksu; par pakalpojumiem puses bija vienojušās elektroniskajā saziņā, pamatojoties uz informāciju, kas sniegta prasītājas sabiedrības interneta vietnē. Austrijas tiesas prasību noraidīja, uzskatīdamas, ka tā nav to kompetencē.

Tiesa uzskata, ka līgums par ceļojumu ar kravas kuģi var būt pārvadājuma līgums, kurā ir paredzēts apvienot ceļošanu un izmitināšanu par kopīgu cenu, ja minētajā ceļojumā ar

¹³ Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

kravas kuģi par kopīgu cenu ir ietverta arī izmitināšana un šī ceļojuma ilgums pārsniedz 24 stundas.

Lai noskaidrotu, vai var uzskatīt, ka komersants, kura darbība ir izklāstīta tā interneta vietnē vai starpnieka interneta vietnē, savu darbību “novirza uz” dalībvalsti, kurā ir patērētāja domicils, ir jāpārbauda, vai komersants bija paredzējis tirgoties ar patērētājiem, kuru domicils ir vienā vai vairākās dalībvalstīs.

Turpmāk norādītie apstākļi, kuru uzskaitījums nav izsmeļošs, var būt norādes, kas ļauj uzskatīt, ka komersanta darbība ir novirzīta uz patērētāja domicila dalībvalsti, proti, darbības starptautiskais raksturs, norāde par to, pa kādiem maršrutiem no citām dalībvalstīm var ierasties vietā, kur komersants ir dibināts, tas, ka ir izmantota valoda vai valūta, kas nav tā valoda vai valūta, kuru parasti izmanto dalībvalstī, kurā ir iedibināts komersants, pastāvot iespējai rezervēt un apstiprināt rezervāciju šajā citā valodā. Savukārt nepietiek ar to vien, ka ir pieejama komersanta vai starpnieka interneta vietne dalībvalstī, kurā ir patērētāja domicils. Tas pats attiecas uz norādi par elektroniskā pasta adresi, kā arī citām koordinātām vai tādas valodas vai valūtas izmantošanu, kas ir valoda un/vai valūta, kura parasti tiek izmantota dalībvalstī, kurā ir iedibināts komersants.

Spridums, 2012. gada 6. septembris, Mühlleitner (C-190/11, [EU:C:2012:542](#))

Pamatlietas strīds bija starp patērētāju *Daniela Mühlleitner*, kura dzīvo Austrijā, un Hamburgā, Vācijā, dzīvojošiem automašīnu tirgotājiem attiecībā uz automašīnas iegādi. Ieguvusi pārdevēju kontaktinformāciju interneta vietnē, *D. Mühlleitner* bija tiem zvanījusi no Austrijas un tur arī pēc tam saņēmusi elektroniskā pasta ziņu ar piedāvājumu. Līgums tomēr tika noslēgts pie tirgotājiem Vācijā.

Pēc tam pirmās instances tiesa *Landesgericht Wels* (Velsas apgabaltiesa, Austrija) prasību noraidīja, atzīstot, ka tai nav kompetences to skatīt. *Oberlandesgericht Linz* (Apelācijas tiesa Lincā, Austrija) šo nolēmumu atstāja spēkā, atgādinot, ka ar pilnībā “pasīvu” interneta vietni nepietiek, lai uzskatītu, ka darbība tiek vērsta uz patērētāja valsti. *D. Mühlleitner* iesniedza kasācijas sūdzību par šo spriedumu *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija). Tā uzdeva Tiesai jautājumu, lai noskaidrotu, vai Briseles I regulas ¹⁴ 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošanas priekšnoteikums ir tāds, ka patērētāja un uzņēmēja noslēgtais līgums ir distances līgums.

Tiesa nosprieda, ka Regulas (EK) Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav prasīts, lai līgums starp patērētāju un uzņēmēju būtu noslēgts kā distances līgums.

Pirmkārt, šajā normā nav skaidri noteikts, ka tās piemērošana būtu pakārtota faktam, ka līgumi, kuriem tā tiek piemērota, būtu jānoslēdz kā distances līgumi. Otrkārt, attiecībā uz

¹⁴ Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

minētās normas teleoloģisko interpretāciju – nosacījuma par patērētāju līgumu kā distances līgumu noslēgšanu pievienošana būtu pretrunā šīs normas mērķim tostarp aizsargāt patērētājus – vājo līgumslēdzējus. Treškārt, būtiskais nosacījums, kam ir pakārtota minētās regulas 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošana, ir saistīts ar komercdarbību vai profesionālo darbību, kura vērsta uz patērētāja domicila valsti. Šajā sakarā gan attālināta sazināšanās, gan preces vai pakalpojuma rezervēšana attālināti vai, *a fortiori*, patērētāja līguma kā distances līguma noslēgšana ir norādes uz to, ka līgums ir saistīts ar šādu darbību.

Spridums, 2013. gada 17. oktobris, Emrek (C-218/12, [EU:C:2013:666](#))

L. Emrek, kurš dzīvo Zārbrikenē [*Saarbrücken*] (Vācija), vēlējās iegādāties automašīnu un no paziņām uzzināja par *V. Sabranovic* uzņēmumu. Šim pēdējam *Spicheren*] (Francija) piederēja lietotu automašīnu tirdzniecības uzņēmums. Viņam bija arī interneta vietne, kurā bija norādīta uzņēmuma kontaktinformācija, tostarp tālruņa numuri Francijā un mobilā tālruņa numurs Vācijā, kuriem bija pievienoti attiecīgie starptautiskie kodi. Tomēr *L. Emrek* par uzņēmumu neuzzināja no interneta vietnes. Tādējādi *L. Emrek* kā patērētājs rakstveidā noslēdza lietotas automašīnas pirkuma līgumu ar *V. Sabranovic* viņa uzņēmuma atrašanās vietā.

Pēc tam *L. Emrek* iesniedza *Amtsgericht Saarbrücken* (Zārbrikenes pirmās instances tiesa, Vācija) prasības pieteikumu pret *V. Sabranovic* par garantijas neizpildi. Minētā tiesa nosprieda, ka lieta nav tās kompetencē. *M. Emrek* pārsūdzēja šo nolēmumu iesniedzējtiesā – *Landgericht Saarbrücken* (Zārbrikenes apgabaltiesa, Vācija). Šī tiesa vēlējās noskaidrot, vai Regulas (EK) Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošanas vajadzībām ir jābūt cēloņsakarībai starp komersanta darbībām, kas vērstas uz patērētāja domicila dalībvalsti, izmantojot internetu, un līgumu noslēgšanu.

Tiesa atgādināja, ka tā spriedumā *Pammer un Alpenhof* (C-585/08 un C-144/09) bija norādījusi uz neizsmeļošu norāžu sarakstu, kas var palīdzēt valsts tiesai izvērtēt, vai ir izpildīts būtiskais nosacījums par komercdarbības vēršanu uz patērētāja domicila dalībvalsti.

Tā secināja, ka Regulas (EK) Nr. 44/2001 15. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā nav prasīta cēloņsakarības esamība starp līdzekli, kas ir izmantots komercdarbības vai profesionālās darbības virzībai uz patērētāja domicila dalībvalsti, proti, interneta vietni, un līguma noslēgšanu ar šo patērētāju. Tomēr šādas cēloņsakarības esamība ir uzskatāma par norādi, ka līgums ir piesaistīts šādai darbībai.

Spridums, 2015. gada 21. maijs, El Majdoub (C-322/14, [EU:C:2015:334](#))

Pamatlietas strīds bija saistīts ar automašīnas iegādi, izmantojot interneta vietni. Interneta vietnē pieejamos vispārējos pārdošanas nosacījumos bija ietverta vienošanās par jurisdikcijas piešķiršanu tiesai, kas atrodas kādā dalībvalstī. Logs, kurā atradās

minētie vispārējie pārdošanas nosacījumi, neatvērās automātiski ne reģistrācijas laikā, ne katra pirkuma darījuma laikā, bet pircējam bija jānoklikšķina uz īpaša lauciņa, lai piekristu šiem nosacījumiem.

Landgericht Krefeld (Krēfeldes federālās zemes tiesa, Vācija) vērsās Tiesā, lai tā noteiktu, vai vienošanās par jurisdikcijas piešķiršanu spēkā esamību var apšaubīt gadījumā, ja tiek izmantota piekrišanas metode “noklikšķinot”.

Pirmkārt, attiecībā uz ieinteresēto personu vienošanās esamību, kas ir viens no Regulas (EK) Nr. 44/2001 23. panta 1. punkta mērķiem, Tiesa konstatēja, ka pircējs pamatlietā bija skaidri piekritis attiecīgajiem vispārējiem nosacījumiem, noklikšķinot uz attiecīgās saites pārdevēja interneta vietnē. Otrkārt, tā nosprieda, ka no šīs regulas 23. panta 2. punkta gramatiskās interpretācijas izriet, ka tajā ir noteikta prasība, ka ir jābūt “iespējai” paliekoši reģistrēt vienošanos par jurisdikcijas piešķiršanu neatkarīgi no tā, vai pircējs vispārējo nosacījumu tekstu faktiski paliekoši reģistrēja pirms vai pēc tam, kad viņš bija noklikšķinājis uz saites, kas liecina par to, ka viņš piekrīt minētajiem nosacījumiem.

Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka šīs tiesību normas mērķis ir pielīdzināt noteiktas paziņojumu ar elektroniskiem līdzekļiem formas rakstiskai formai, lai atvieglotu līgumu noslēgšanu elektroniski, jo attiecīgā informācija var tikt paziņota arī tad, ja tā ir pieejama uz ekrāna. Lai paziņojumi ar elektroniskiem līdzekļiem varētu sniegt tādas pašas garantijas it īpaši pierādīšanas jomā, pietiek ar to, ka pirms līguma noslēgšanas pastāv “iespēja” saglabāt un izdrukāt informāciju. Līdz ar to, ņemot vērā, ka piekrišanas metode “noklikšķinot” sniedz iespēju izdrukāt un saglabāt attiecīgo vispārējo nosacījumu tekstu pirms līguma noslēgšanas, apstākļi, ka interneta vietnes lapa, kurā ir ietverti šie nosacījumi, reģistrēšanās šajā interneta vietnē un katra pirkuma darījuma brīdī neatveras automātiski, nevar likt apšaubīt vienošanās par jurisdikcijas piešķiršanu spēkā esamību. Šāda piekrišanas metode tādējādi ir uzskatāma par paziņojumu ar elektroniskiem līdzekļiem Regulas (EK) Nr. 44/2001 23. panta 2. punkta izpratnē.

Spriedums, 2018. gada 25. janvāris, Schrems (C-498/16, [EU:C:2018:37](#))

Maximilian Schrems kopš 2008. gada bija privāts sociālā tīkla *Facebook* lietotājs. Viņš ir bijis iniciators publiskām darbībām pret sabiedrību *Facebook Ireland Limited*. Turklāt kopš 2011. gada viņš pats ir reģistrējis un izveidojis *Facebook* lapu, lai informētu interneta lietotājus par savām darbībām. Viņš ir dibinājis bezpeļņas apvienību, kuras mērķis ir īstenot pamattiesības uz datu aizsardzību un sniegt finansiālu atbalstu paraugprāvām.

Strīdā starp *Maximilian Schrems* un *Facebook Ireland Limited* attiecībā uz *Facebook* kontu atzīšanas, pretiesiskas rīcības izbeigšanas, informācijas sniegšanas un pārskatu sniegšanas prasījumiem *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija) vaicāja, vai Regulas (EK) Nr. 44/2001 15. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka persona zaudē patērētāja statusu tad, ja pēc privāta *Facebook* konta izmantošanas vairāku gadu laikā tā izdod

grāmatas, saņem honorārus par konferencēm vai pārvalda interneta vietnes. Iesniedzējtiesa arī vaicāja, vai minētās regulas 16. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka patērētājs vienlaikus ar saviem prasījumiem attiecībā uz patērētāja līgumu var izvirzīt arī līdzīgus tādu citu patērētāju prasījumus, kuru dzīvesvieta ir vai nu tajā pašā dalībvalstī, vai citā dalībvalstī, vai arī trešā valstī.

Tiesa precizēja, ka jēdziens “patērētājs” ir jāinterpretē patstāvīgi un šauri. Lai noteiktu, vai ir piemērojams 15. pants, starp pusēm noslēgtā līguma priekšmetam ir jābūt attiecīgās preces vai pakalpojuma lietošanai neprofesionālā nolūkā. Attiecībā uz personu, kura slēdz līgumu tādai izmantošanai, kas daļēji attiecas uz tās profesionālo darbību, minētā līguma saistībai ar attiecīgās personas profesionālo darbību būtu jābūt tik niecīgai, lai tā būtu nenozīmīga un niecīga tās darbības kontekstā, kurai minētais līgums tā kopumā ir noslēgts.

Pēc tam Tiesa norādīja, ka patērētājs kā tāds ir aizsargāts tikai tad, ja tiesvedībā viņš personīgi ir prasītājs vai atbildētājs. Tādēļ prasītājs, kurš pats nav attiecīgā patērētāju līguma puse, nevar vērsties patērētāja domicila vietas tiesā. Šie apsvērumi ir attiecināmi arī uz patērētāju, kas ir citu patērētāju prasījumu cesionārs. 16. panta 1. punkts katrā ziņā paredz starp patērētāju un attiecīgo profesionāli noslēgtā līguma pastāvēšanu.

Prasījumu nodošana pati par sevi nevar ietekmēt tiesas jurisdikcijas noteikšanu. No tā izriet, ka vairāku personu prasījumu apvienošana viena prasītāja prasījumā nav pamats tiesas jurisdikcijas noteikšanai. Regula nav piemērojama tādai patērētāja celtai prasībai kā šajā gadījumā.

3. Patērētāju aizsardzība

Spriedums, 2008. gada 16. oktobris, Bundesverband der Verbraucherzentralen (C-298/07, [EU:C:2008:572](#))

Transportlīdzekļu apdrošināšanas sabiedrība *DIV* savus pakalpojumus piedāvāja tikai ar interneta starpniecību. Savās tīmekļvietnēs šī sabiedrība bija norādījusi savu pasta adresi un elektroniskā pasta adresi, bet ne tālruņa numuru. Tas tika paziņots tikai pēc apdrošināšanas līguma noslēgšanas. Tomēr tie, kurus interesēja *DIV* pakalpojumi, varēja uzdot tai jautājumus, izmantojot internetā pieejamo pieprasījuma veidni, un saņemt atbildes pa elektronisko pastu. *Bundesverband der Verbraucherzentralen*, kas ir Vācijas Patērētāju tiesību aizsardzības apvienību federācija, tomēr uzskatīja, ka *DIV* savā tīmekļvietnē bija jānorāda tālruņa numurs. Tas esot vienīgais veids, kā nodrošināt tiešu saziņu.

Pēc tam *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) nolēma uzdot Tiesai jautājumu, lai noskaidrotu, vai Direktīvas 2000/31/EK ¹⁵ 5. panta 1. punkta c) apakšpunkts prasa, lai būtu norādīts tālruņa numurs.

Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2000/31/EK 5. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka pakalpojumu sniedzējam pirms līguma noslēgšanas ar pakalpojumu saņēmējiem papildus savai elektroniskā pasta adresei ir jāsniedz cita informācija, kas nodrošina ātru sazināšanos tiešā un efektīvā veidā.

Šai informācijai obligāti nav jābūt tālruņa numuram. Tā var būt elektroniskā pieprasījuma veidne, kuru izmantojot pakalpojuma saņēmēji internetā var vērsties pie pakalpojumu sniedzēja un uz kuru pakalpojumu sniedzējs atbild, izmantojot elektronisko pastu, izņemot gadījumus, kad pakalpojuma saņēmējs, kuram pēc sazināšanās elektroniskā veidā ar pakalpojumu sniedzēju nav pieejas elektroniskajam tīklam, lūdz pakalpojumu sniedzējam izmantot citu sazināšanās veidu, kas nenotiek elektroniskā veidā.

Spridums, 2009. gada 3. septembris, Messner (C-498/07, [EU:C:2009:502](#))

Patērētāja no Vācijas *P. Messner* atkāpās no klēpjdatora pirkuma darījuma, kas bija noslēgts internetā. Pārdevējs bija atteicies bez maksas novērst defektu, kas bija radies astoņus mēnešus pēc pirkuma veikšanas. Pēc tam *P. Messner* paziņoja par atkāpšanos no pirkuma līguma un piedāvāja nosūtīt klēpjdatoru pārdevējam, pretī vienlaikus saņemot pirkuma cenas atmaksu. Šis atsaukums tika veikts *Bürgerliches Gesetzbuch* (Vācijas Civilt kodekss) paredzētajos termiņos, jo *P. Messner* nebija saņēmusi šajā tiesību aktā paredzēto informāciju, ar kuras paziņošanu sākas atteikuma termiņa ritējums. *P. Messner* cēla prasību *Amtsgericht Lahr* (Lāras pirmās instances tiesa, Vācija), pieprasot, lai tai tiktu samaksāta naudas summa 278 EUR apmērā. Pārdevējs iebilda pret šo prasību, norādot, ka *P. Messner* katrā ziņā esot tam jāatlīdzina vērtības starpība, kas atbilst klēpjdatora aptuveni astoņus mēnešus ilgai lietošanai.

Spridumā Tiesa norādīja, ka Direktīvas 97/7/EK ¹⁶ 6. panta 1. punkta otrā teikuma un 2. punkta noteikumi ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts valsts tiesiskais regulējums, kurā vispārīgā veidā ir paredzēts, ka gadījumā, ja patērētājs paredzētajā termiņā izmanto savas atteikuma tiesības, pārdevējs no šī pēdējā var pieprasīt vērtības starpības atlīdzību par tādas preces lietošanu, kas iegādāta ar distances līguma palīdzību.

Ja patērētājam šāda vērtības starpība būtu jāmaksā jau tādēļ vien, ka laikposmā, kurā ar distances līguma palīdzību iegādātā prece atrodas viņa valdījumā, viņam ir bijusi iespēja

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (OV 2000, L 178, 1. lpp.).

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 97/7/EK (1997. gada 20. maijs) par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem (OV 1997, L 144, 19. lpp.).

to lietot, savas atteikuma tiesības viņš varētu izmantot tikai pret minētās atlīdzības samaksu. Šādas sekas nepārprotami būtu pretrunā Direktīvas 97/7/EK 6. panta 1. punkta otrā teikuma un 2. punkta formulējumam un mērķim un it īpaši atņemtu patērētājam iespēju pilnīgi brīvi un bez jebkāda spiediena izmantot viņam ar šo direktīvu piešķirto termiņu pārdomām.

Līdzīgi, ja pienākums maksāt vērtības starpību patērētājam būtu uzlikts jau vienkārši tādēļ, ka viņš ir pārbaudījis un izmēģinājis preci, atteikuma tiesību iedarbīgums būtu apdraudēts. Tā kā atteikuma tiesību mērķis tieši ir piešķirt patērētājam šādu iespēju, tās īstenošanas fakta sekas nevar būt tādas, ka minētās tiesības patērētājs var izmantot, tikai izpildot atlīdzības samaksas nosacījumu.

Tomēr ar minētajiem noteikumiem ir pieļauts, ka pienākums maksāt vērtības starpības atlīdzību par preces lietošanu patērētājam ir uzlikts gadījumā, ja šo preci viņš ir lietojis veidā, kas nav savienojams ar civiltiesību principiem, tādiem kā laba ticība un netaisna iedzīvošanās, ievērojot nosacījumu, ka nedrīkst būt apdraudēts minētās direktīvas mērķis un it īpaši atteikuma tiesību iedarbīgums, kas ir jānosaka valsts tiesai.

Spridums, 2010. gada 15. aprīlis, Heinrich Heine (C-511/08, [EU:C:2010:189](#))

Sabiedrības, kas nodarbojās ar tirdzniecību pa pastu, *Heinrich Heine* vispārējos tirdzniecības noteikumos bija paredzēts, ka patērētājs sedz vienotu piegādes maksu 4,95 EUR apmērā. Pat tad, ja patērētājs izmantoja savas atteikuma tiesības, piegādātājs šo summu paturēja. *Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen*, Vācijas patērētāju apvienība, pret *Heinrich Heine* cēla prasību izbeigt šo praksi, jo tā uzskatīja, ka atteikuma gadījumā preču piegādes izmaksas nedrīkst attiecināt uz patērētājiem. *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) konstatēja, ka Vācijas tiesībās pircējam tieši nav paredzētas tiesības atteikuma gadījumā saņemt atpakaļ maksu par pasūtīto preču piegādi. Tā kā šai tiesai tomēr bija šaubas par to, vai preču piegādes maksas attiecināšana uz patērētājiem pat tad, ja tie izmanto atteikuma tiesības, ir saderīga ar Direktīvu 97/7/EK ¹⁷, tā lūdza Tiesu sniegt šīs direktīvas interpretāciju.

Spridumā Tiesa konstatēja, ka Direktīvas 97/7/EK 6. panta 1. punkta pirmās daļas otrais teikums un 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem pretrunā ir valsts tiesiskais regulējums, kas distances līguma gadījumā ļauj piegādātājam iekasēt preču piegādes izmaksas no patērētāja gadījumā, ja patērētājs izmanto savas atteikuma tiesības.

Atteikuma gadījumā šie noteikumi ļauj piegādātājam attiecināt uz patērētāju tikai preču atpakaļ nosūtīšanas tiešās izmaksas. Ja patērētājam būtu jāsedz arī piegādes izmaksas, šāda iekasēšana, kas noteikti atturētu patērētāju izmantot savas atteikuma tiesības, būtu pretrunā pašam minētā 6. panta mērķim.

¹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 97/7/EK (1997. gada 20. maijs) par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem (OV 1997, L 144, 19. lpp.).

Turklāt šāda iekasēšana pēc sava rakstura liktu apšaubīt līdzsvarotu risku sadalījumu starp līgumslēdzējām pusēm distances līgumos, liekot patērētājam segt visas izmaksas, kas saistītas ar preču transportēšanu.

Spridums, 2017. gada 6. jūlijs, Air Berlin (C-290/16, [EU:C:2017:523](#))

Vācijas aviosabiedrība *Air Berlin* savos vispārējos darījumu noteikumos bija iekļāvusi noteikumu, kurā bija paredzēts, ka *Air Berlin* kā apstrādes maksu iekasē 25 euro no pasažierim atlīdzināmās summas, ja viņš nav ieradies uz lidojumu vai ir anulējis rezervāciju ekonomiskajā klasē. *Bundesverband der Verbraucherzentralen* (Federālā patērētāju tiesību aizsardzības biroju apvienība) uzskatīja, ka šis noteikums ir atzīstams par spēkā neesošu saskaņā ar Vācijas tiesībām, jo tas nepamatoti rada nelabvēlīgu situāciju klientiem. Turklāt *Air Berlin* par likumiskas saistības izpildi nedrīkstot prasīt atsevišķu maksu. Tādējādi šī apvienība vērsās Vācijas tiesās ar prasību, lai *Air Berlin* izbeigtu šo rīcību.

Tajā pašā prasībā apvienība apstrīdēja arī veidu, kādā *Air Berlin* tīmekļvietnē ir norādītas cenas. 2010. gadā veicot kontrolrezervāciju tiešsaistē, apvienība konstatēja, ka norādītā nodokļu un nodevu summa bija ievērojami zemāka nekā summa, kuru faktiski iekasēja attiecīgās lidostas. *Bundesverband der Verbraucherzentralen* uzskatīja, ka šī prakse varēja maldināt patērētāju un ka tā bija pretrunā cenu pārskatāmības noteikumiem, kas paredzēti Savienības regulā par gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanu¹⁸. *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) vaicāja Tiesai, pirmkārt, vai Regula (EK) Nr. 1008/2008 ir jāinterpretē tādējādi, ka gaisa pārvadātājiem, publicējot savas gaisa pārvadājumu maksas, atsevišķi ir jānorāda summas, kas klientiem ir jāmaksā kā šajā regulā minētie nodokļi, lidostas maksājumi, kā arī citi maksājumi, papildmaksas un maksas, un, otrkārt, vai minētajai regulai ir pretrunā tādas vispārīgos darījumu noteikumus regulējošas valsts tiesību normas piemērošana, kura ir pamatota ar Savienības tiesībām un saskaņā ar kuru no klientiem, kas nav devušies lidojumā vai rezervāciju ir anulējuši, nevar tikt iekasēta īpaša apstrādes maksa.

Tiesa atbildēja, ka Regulas (EK) Nr. 1008/2008 23. panta 1. punkta trešais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka gaisa pārvadātājiem, publicējot savas gaisa pārvadājumu maksas, atsevišķi ir jānorāda summas, kas klientiem ir jāmaksā kā šajā regulā minētie nodokļi, lidostas maksājumi, kā arī citi maksājumi, papildmaksas un maksas. Turklāt tie tādējādi nevar – pat tikai daļēji – šīs pozīcijas iekļaut gaisa pārvadājumu maksā. Regulas (EK) Nr. 1008/2008 23. panta 1. punkta mērķis tostarp ir nodrošināt informāciju un pārskatāmību attiecībā uz tādu gaisa pārvadājumu pakalpojumu cenām, kuri tiek sniegti no lidostas, kas atrodas kādas dalībvalsts teritorijā, un attiecīgi tas ir vērsts uz šos pakalpojumus izmantojošā klienta aizsardzību. Turklāt atšķirīga interpretācija atņemtu šai tiesību normai jebkādu lietderīgo iedarbību.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1008/2008 (2008. gada 24. septembris) par kopīgiem noteikumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu sniegšanai Kopienā (OV 2008, L 293, 3. lpp.).

Regulas (EK) Nr. 1008/2008 22. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam nav pretrunā tas, ka valsts tiesiskā regulējuma, ar kuru ir transponēta Direktīva 93/13/EEK, piemērošanas rezultātā par spēkā neesošu var tikt atzīts vispārējos darījumu noteikumos iekļauts noteikums, kas ļauj iekasēt atsevišķu vienotas likmes apstrādes maksu no klientiem, kuri nav ieradušies uz lidojumu vai kuri ir anulējuši savu rezervāciju. Tiesa šajā ziņā konstatē, ka vispārējie noteikumi, ar kuriem patērētāji tiek aizsargāti pret negodīgiem noteikumiem, ir piemērojami arī gaisa pārvadājumu līgumiem.

Tādējādi Regulas (EEK) Nr. 2409/92, kura tika atcelta ar Regulu Nr. 1008/2008, piektajā apsvērumā bija norādīts, ka “cenu brīvība jāpapildina ar pienācīgām patērētāju un ražotāju interešu garantijām”.

Spridums, 2019. gada 10. jūlijs, Amazon EU (C-649/17, [EU:C:2019:576](#))

Luksemburgā reģistrētais uzņēmums *Amazon EU Sàrl* piedāvā iegādāties tiešsaistē dažādus produktus. Pamatlietā Vācijas Federālā patērētāju tiesību aizsardzības biroju apvienība (turpmāk tekstā – “federālā apvienība”) vērsās apgabaltiesā ar prasību izbeigt *Amazon EU* īstenoto praksi saistībā ar to, kā uzņēmuma tīmekļvietnē [www.amazon.de](#) izvietota informācija, kas ļauj patērētājam sazināties ar uzņēmumu. Tā kā šī tiesa noraidīja minēto prasību, federālā apvienība iesniedza apelācijas sūdzību apelācijas tiesā, bet arī apelācija tika noraidīta. Tādējādi federālā apvienība cēla kasācijas sūdzību *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija), iesniedzējtiesā.

Tās lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecās uz Direktīvas 2011/83/ES¹⁹ 6. panta 1. punkta c) apakšpunkta interpretāciju.

Pirmkārt, Tiesa atgādināja, ka patērētāja iespējai ātri kontaktēties ar tirgotāju un efektīvi sazināties ar viņu, kā tas paredzēts minētajā tiesību normā, ir būtiska nozīme patērētāju tiesību, tostarp atteikuma tiesību, kuru īstenošanas noteikumi un nosacījumi ir paredzēti šīs direktīvas 9.–16. pantā, nodrošināšanai un efektīvai īstenošanai. Tomēr, kā paredzēts Direktīvas 2011/83/ES 4. apsvērumā, interpretējot minēto tiesību normu, ir jānodrošina pareizs samērs starp augstu patērētāju aizsardzības līmeni un uzņēmumu konkurētspēju, vienlaicīgi ievērojot komersanta darījumdarbības brīvību, kas paredzēta Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – “Harta”).

Tiesa uzskatīja, ka valsts tiesai ir jāizvērtē, vai, ņemot vērā visus apstākļus, kādos patērētājs, izmantojot tīmekļvietni, sazinās ar tirgotāju, un tostarp ievērojot šīs vietnes prezentācijas un darbības veidu, saziņas līdzekļi, ko minētais tirgotājs ir darījis pieejamus šim patērētājam, ļauj patērētājam ātri kontaktēties ar tirgotāju un efektīvi sazināties ar viņu atbilstoši Direktīvas 2011/83/ES 6. panta 1. punkta c) apakšpunktam.

¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV 2011, L 304, 64. lpp.).

Šajā ziņā Tiesa uzsvēra, ka beznosacījuma pienākums pilnīgi visos gadījumos darīt patērētājam pieejamu tālruņa numuru vai pat ierīkot tālruņa līniju vai faksu, vai izveidot jaunu elektroniskā pasta kontu, lai ļautu patērētājiem sazināties ar tirgotāju, šķiet nesamērīgs.

Tādējādi Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2011/83/ES 6. panta 1. punkta c) apakšpunktā paredzētais formulējums “ja tād[ī] ir” jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas uz gadījumiem, kad tirgotājam ir tālruņa vai faksa numurs un kad viņš tos neizmanto vienīgi tādiem mērķiem, kas ir saziņa ar patērētājiem. Pretējā gadījumā šajā tiesību normā tirgotājam nav noteikts pienākums informēt patērētāju par šo tālruņa numuru vai pat ierīkot tālruņa vai faksa līniju, vai izveidot jaunu elektroniskā pasta kontu, lai ļautu patērētājiem sazināties ar tirgotāju.

Otrkārt, vērtējot, vai tādos apstākļos kā pamatlietā šis tirgotājs var izmantot Direktīvas 2011/83/ES 6. panta 1. punkta c) apakšpunktā neminētus saziņas līdzekļus, piemēram, tūlītējas ziņapmaiņas vai tālruņa atzvana sistēmu, Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2011/83/ES 6. panta 1. punkta c) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai gan šajā tiesību normā tirgotājam ir paredzēts pienākums darīt pieejamu patērētājam tādu saziņas līdzekli, kas atbilst tiešas un efektīvas saziņas kritērijiem, tas neliedz minētajam tirgotājam nodrošināt citus saziņas līdzekļus, kas nav minētajā tiesību normā paredzētie saziņas līdzekļi, lai nodrošinātu atbilstību šiem kritērijiem.

4. Personas datu aizsardzība

Spriedums, 2015. gada 1. oktobris, Weltimmo (C-230/14, [EU:C:2015:639](#))

Weltimmo, Slovākijā reģistrēta sabiedrība, pārvaldīja interneta vietni, kurā atrodami sludinājumi par Ungārijā esošiem nekustamā īpašuma objektiem. Šajā saistībā tā apstrādāja sludinājumu ievietotāju personas datus. Sludinājumus vienu mēnesi publicēja bez maksas, bet pēc šā termiņa beigām par publicēšanu tika iekasēta maksa. Daudzi sludinājumu ievietotāji, izmantojot elektronisko pastu, pieprasīja savu sludinājumu izņemšanu, sākot no šā termiņa, un vienlaikus – savu personas datu dzēšanu. Taču *Weltimmo* šos datus neizdzēsa un attiecīgajām personām nosūtīja rēķinus par saviem pakalpojumiem. Tā kā rēķinos norādītās summas netika samaksātas, *Weltimmo* izpaua sludinājumu ievietotāju personas datus parādu piedziņas iestādēm. Sludinājumu ievietotāji iesniedza sūdzību Ungārijas iestādē, kas atbildīga par datu aizsardzību. Tā uzlika *Weltimmo* naudas sodu 10 miljonu Ungārijas forintu (HUF) apmērā

(aptuveni 32 000 EUR) par Ungārijas tiesību aktu, ar kuriem transponēta Direktīva 95/46/EK ²⁰, pārkāpumu.

Weltimmo apstrīdēja uzraudzības iestādes lēmumu Ungārijas tiesās. *Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija), kam bija jāskata lieta kasācijas instancē, vaicāja Tiesai, vai minētā direktīva ļauj Ungārijas uzraudzības iestādei piemērot Ungārijas tiesību aktus, kas pieņemti, pamatojoties uz minēto direktīvu, un uzlikt šajos tiesību aktos paredzēto naudas sodu.

Tiesa atgādināja, ka no Direktīvas 95/46/EK 19. apsvēruma izriet jēdziena “nodibinājums” elastīga interpretācija. Tādējādi, lai noteiktu, vai par datu apstrādi atbildīgajai sabiedrībai ir nodibinājums citā dalībvalstī, kas nav dalībvalsts vai trešā valsts, kurā minētā sabiedrība ir reģistrēta, ir jānovērtē gan veidojuma pastāvīguma pakāpe, gan darbības veikšanas realitāte šajā citā dalībvalstī. Tas it īpaši attiecas uz uzņēmumiem, kas nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu tikai internetā.

Tiesa uzskata, ka Direktīvas 95/46/EK 4. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā ir ļauts piemērot citas dalībvalsts, kas nav tā valsts, kurā ir reģistrēts par šo datu apstrādi atbildīgais pārzinis, tiesību aktus par personas datu aizsardzību, ciktāl tas, izmantojot stabilu veidojumu šīs dalībvalsts teritorijā, veic reālu un efektīvu darbību. Savukārt jautājumam par to personu valstspiederību, kurus šī datu apstrāde skar, nav nozīmes.

Gadījumā, ja kādas dalībvalsts uzraudzības iestāde secinātu, ka ir piemērojamas nevis šīs dalībvalsts tiesības, bet gan citas dalībvalsts tiesības, šīs direktīvas 28. panta 1., 3. un 6. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šī uzraudzības iestāde nevarētu īstenot efektīvas iejaukšanās pilnvaras. Tādējādi šī iestāde datu pārzinim, kuram nav nodibinājuma tās dalībvalsts teritorijā, kurai tā pieder, nevar piemērot sankcijas, pamatojoties uz šīs dalībvalsts, kurai tā pieder, tiesībām. To prasību rezultātā, kuras izriet no attiecīgās dalībvalsts teritoriālās suverenitātes, no tiesiskuma principa un no tiesiskas valsts jēdziena, sodīšanas pilnvaras principā nevar tikt īstenotas ārpus tiesiskajām robežām, kurās administratīvai iestādei ir atļauts rīkoties atbilstoši tās dalībvalsts tiesībām, kurai šī iestāde ir piederīga.

Spriedums, 2015. gada 6. oktobris (virspalāta), Schrems (C-362/14, [EU:C:2015:650](#))

Austrijas pilsonis *Maximillian Schrems* izmantoja *Facebook* kopš 2008. gada. Dati, kurus *M. Schrems* bija sniedzis *Facebook*, – visi vai daļa no tiem – no *Facebook* meitasuzņēmuma Īrijā tika pārsūtīti uz serveriem ASV teritorijā, kur tie tika apstrādāti. *M. Schrems* iesniedza sūdzību Īrijas uzraudzības iestādē, uzskatīdams, ka, ņemot vērā *Edward Snowden* 2013. gadā atklāto informāciju par ASV izlūkdienestu (it īpaši *National Security Agency* jeb “*NSA*”) darbību, ASV spēkā esošās tiesības un prakse nenodrošina pietiekamu uz šo valsti

²⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 281, 31. lpp.).

pārsūtīto datu aizsardzību pret tās iestāžu īstenoto uzraudzību. Īrijas iestāde noraidīja sūdzību tostarp ar pamatojumu, ka Lēmumā 2000/520/EK ²¹ Komisija bija uzskatījusi, ka atbilstoši tā dēvētajam “drošības zonas” regulējumam ASV nodrošina pārsūtīto personas datu pienācīgu aizsardzības līmeni.

High Court (Augstā tiesa, Īrija), kurai bija jāizskata lieta, vēlējās noskaidrot, vai šā Komisijas lēmuma rezultātā valsts uzraudzības iestādei ir liegts izskatīt sūdzību, kurā ir apgalvots, ka trešā valstī nav nodrošināts pienācīgs aizsardzības līmenis, un attiecīgā gadījumā pārtraukt apstrīdēto datu pārsūtīšanu.

Tiesa atbildēja, ka darbība, kurā ietilpst personas datu pārsūtīšana no dalībvalsts uz trešo valsti, kā tāda ir personas datu apstrāde Direktīvas 95/46/EK ²² 2. panta b) punkta izpratnē, kas veikta dalībvalsts teritorijā. Valsts iestādes tātad ir apveltītas ar pilnvarām pārbaudīt, vai personas datu pārsūtīšanā no dalībvalsts, kurā tās darbojas, uz trešo valsti ir ievērotas ar Direktīvu 95/46 izvirzītās prasības.

Tādējādi tikmēr, kamēr Tiesa – kas ir vienīgā, kuras kompetencē ir atzīt kādu Savienības tiesību aktu par spēkā neesošu, – nav atzinusi Komisijas lēmumu par spēkā neesošu, dalībvalstis un to organizācijas nedrīkst veikt ar šādu lēmumu nesaderīgus pasākumus, piemēram, pieņemt tiesību aktus, kuros ar saistošām sekām būtu noteikts, ka minētajā lēmumā norādītajā trešā valstī netiek nodrošināts pienācīgs aizsardzības līmenis. Gadījumā, ja kāda uzraudzības iestāde secina, ka elementi, kas izvirzīti tādas prasības pamatojumam, kura attiecas uz tiesību un brīvību aizsardzību saistībā ar personas datu apstrādi, nav pamatoti, un šī iemesla dēļ prasību noraida, personai, kas iesniegusi minēto prasību, ir jāvar piekļūt tiesību aizsardzības līdzekļiem tiesā, radot iespēju šo viņai nelabvēlīgo lēmumu apstrīdēt valstu tiesās. Pretējā gadījumā, ja minētā iestāde iebildes, ko izvirzījusi persona, kura iesniegusi minēto prasību, atzīst par pamatotām, šai pašai iestādei atbilstoši Direktīvas 95/46/EK 28. panta 3. punkta pirmās daļas trešajam ievilkumam, to lasot, ņemot vērā tostarp Hartas 8. panta 3. punktu, ir jāvar iesaistīties tiesvedībā.

Direktīvas 95/46/EK 25. panta 6. punkts, to lasot, ņemot vērā Hartas 7., 8. un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka saskaņā ar šo tiesību normu pieņemts lēmums, kurā Komisija konstatē, ka trešā valsts nodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni, nerada šķēršļus tam, lai dalībvalsts uzraudzības iestāde izskatītu personas prasību par tās tiesību un brīvību aizsardzību saistībā ar to personas datu apstrādi, kuri attiecas uz šo personu un kuri ir tikuši pārsūtīti no dalībvalsts uz šo trešo valsti, ja šī persona norāda, ka tajā spēkā esošās tiesības un prakse nenodrošina pienācīgu aizsardzības līmeni.

Formulējums “pietiekam[s] [pienācīgs] aizsardzības līmen[is]”, kas minēts Direktīvas 95/46/EK 25. panta 6. punktā, ir jāsaprot kā tāds, kas prasa, lai šī trešā valsts

²¹ Komisijas Lēmums 2000/520/EK (2000. gada 26. jūlijs) atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, kas noteikta ar privātuma “drošības zonas” principiem un attiecīgajiem visbiežāk uzdotajiem jautājumiem, kurus izdevusi ASV Tirdzniecības ministrija (OV 2000, L 215, 7. lpp.).

²² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 281, 31. lpp.).

tik tiešām, pamatojoties uz savu iekšējo tiesisko kārtību vai starptautiskajām saistībām, ko tā uzņēmusies, nodrošinātu būtībā ekvivalentu pamatbrīvību un pamattiesību aizsardzības līmeni tam, kāds saskaņā ar šo direktīvu, to lasot Hartas gaismā, ir garantēts Savienībā.

“Drošības zonas” principus piemēro tikai pašsertificētām ASV organizācijām, kas personas datus saņem no Savienības, neizvirzot prasību, lai ASV iestādes minētos principus ievērotu. Turklāt Lēmums 2000/520/EK rada iespēju, pamatojoties uz prasībām, kas saistītas ar valsts drošību un sabiedrības interesēm vai ASV tiesisko regulējumu, iejaukties to personu pamattiesībās, kuru personas dati ir vai var tikt pārsūtīti no Savienības uz ASV, un tajā nav ietverts neviens secinājums par to, ka ASV ir spēkā valsts tiesību akti, kuru mērķis ir ierobežot iespējamo iejaukšanos šajās tiesībās, un nav runas par efektīvas tiesiskās aizsardzības pret šāda veida iejaukšanos esamību.

Turklāt Komisija, pieņemot Lēmuma 2000/520/EK 3. pantu, ir pārsniegusi Direktīvas 95/46/EK 25. panta 6. punktā, to lasot Hartas gaismā, tai piešķirtās kompetences robežas; no tā izriet, ka minētais Lēmuma 2000/520/EK pants nav spēkā.

Spriedums, 2019. gada 1. oktobris, Planet49 (virspalāta) (C-673/17, [EU:C:2019:801](#))

Planet49 ir sabiedrība, kas tīmekļvietnē [www.dein-macbook.de](#) rīkoja reklāmas loteriju. Lai tajā varētu piedalīties, interneta lietotājiem bija jānorāda savs vārds un sava adrese tīmekļvietnē, kur atradās ar ķeksīti atzīmējamas izvēles rūtiņas. Izvēles rūtiņa, kurā tiek dota atļauja ievietot sīkdatnes, bija ar ķeksīti atzīmēta jau pēc noklusējuma.

Vācijas Federālās patērētāju tiesību aizsardzības centru apvienības iesniegto prasību izskatošā *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) šaubījās par to, vai veids, kādā lietotāju piekrišana tiek saņemta, izmantojot jau pēc noklusējuma ar ķeksīti atzīmētu izvēles rūtiņu, ir pienācīgs, kā arī par to, kāds ir apjoms pakalpojuma sniedzēja pienākumam sniegt informāciju.

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu būtībā bija par to, kā ir jāinterpretē jēdziens “piekrišana”, kas ir paredzēts Direktīvā par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju, skatot to kopsakarā ar Direktīvu 95/46/EK, kā arī ar Vispārīgo datu aizsardzības regulu.

Pirmkārt, Tiesa konstatēja, ka Direktīvas 95/46/EK 2. panta h) punktā – uz kuru ir izdarīta atsauce Direktīvas par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju 2. panta f) punktā – piekrišana ir definēta kā “jebkurš labprātīgi sniegts šīs personas vēlmju konkrēts un paziņots norādījums[s], ar kuru datu subjekts izsaka savu piekrišanu uz viņu attiecināmu personas datu apstrādei”. Tā norādīja, ka prasība pēc datu subjekta vēlmju “norādījuma” skaidri liecina par aktīvu rīcību, nevis pasīvu izturēšanos. Savukārt, lai dotu piekrišanu, izmantojot iepriekš ar ķeksīti atzīmētu izvēles rūtiņu, tīmekļvietnes lietotājam nav aktīvi jārīkojas. Turklāt arī Direktīvas par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju 5. panta 3. punkta – kurā kopš grozījumu izdarīšanas ar Direktīvu 2009/136 ir paredzēts, ka lietotājam ir jābūt “[devušam] savu piekrišanu” sīkdatņu ievietošanai – rašanās vēsture

liecina, ka lietotāja piekrišana turpmāk vairs nav prezumējama un tai ir jāizriet no šā lietotāja aktīvas rīcības. Visbeidzot, aktīva piekrišana tagad ir paredzēta Vispārīgajā datu aizsardzības regulā, kuras 4. panta 11. punktā ir prasīts, lai gribas izpaudums būtu veikts tostarp “skaidri apstiprinošas darbības” veidā, un kuras 32. apsvērumā ir skaidri izslēgts, ka par piekrišanu būtu jāuzskata “klusēšana, iepriekš atzīmēti laukumi vai atturēšanās no darbības”.

Tāpēc Tiesa nosprieda, ka piekrišana nav dota pienācīgi tad, ja atļauja informācijas saglabāšanai tīmekļvietnes lietotāja galiekārtā vai piekļuvei tur jau uzglabātai informācijai tiek dota, izmantojot iepriekš ar ķeksīti atzīmētu izvēles rūtiņu, no kuras lietotājam, ja viņš nevēlas dot savu piekrišanu, ķeksītis ir jāizņem.

Otrkārt, Tiesa konstatēja, ka Direktīvas par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju 5. panta 3. punkta mērķis ir aizsargāt lietotāju no iejaukšanās viņa privātajā dzīvē neatkarīgi no tā, vai šī iejaukšanās skar vai neskar personas datus. No tā izriet, ka jēdziens “piekrišana” nav jāinterpretē atšķirīgi atkarībā no tā, vai tīmekļvietnes lietotāja galiekārtā saglabātā vai no tās izgūtā informācija ir vai nav personas dati.

Treškārt, Tiesa norādīja, ka Direktīvas par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju 5. panta 3. punktā ir prasīts, lai lietotājs būtu devis savu piekrišanu, būdams nodrošināts ar skaidru un visaptverošu informāciju, tostarp par apstrādes nolūku. Skaidrai un visaptverošai informācijai ir jāļauj lietotājam viegli noprast sekas, kas iestātos viņa iespējami dotai piekrišanai, un jāgarantē, ka šī piekrišana tiek dota, pilnībā apzinoties visus apstākļus. Šajā ziņā Tiesa uzskatīja, ka skaidrajai un visaptverošai informācijai, kas pakalpojumu sniedzējam ir jāsniedz lietotājam, ir jāietver ziņas arī par sīkdatņu funkcionēšanu, kā arī par to, vai trešām personām ir iespēja piekļūt šīm sīkdatnēm vai arī tām šādas iespējas nav.

Spridums, 2020. gada 16. jūlijs, Facebook Ireland un Schrems (C-311/18, [EU:C:2020:559](#))

Vispārējā datu aizsardzības regulā ²³ (VDAR) ir noteikts, ka šādu datu nosūtīšana uz trešām valstīm principā var notikt tikai tad, ja attiecīgā trešā valsts nodrošina pietiekamu šo datu aizsardzības līmeni. Atbilstoši šai regulai Komisija var konstatēt, ka trešā valsts, pamatojoties uz savu iekšējo tiesisko kārtību vai starptautiskajām saistībām, ko tā uzņēmusies, nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni ²⁴. Ja nav šāda lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību, minēto pārsūtīšanu drīkst veikt tikai tad, ja Savienībā reģistrētais personas datu nosūtītājs sniedz atbilstošas garantijas, kas tostarp var izpausties kā Komisijas pieņemtas datu aizsardzības standartklauzulas, un ja datu

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (OV 2016, L 119, 1. lpp.).

²⁴ VDAR 45. pants.

subjektiem tiek nodrošinātas īstenojamas tiesības un efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi ²⁵.

Turklāt VDAR ir ietverti precīzi nosacījumi, ar kādiem šāda pārsūtīšana var notikt, ja nav lēmuma par aizsardzības līmeņa pietiekamību vai atbilstošu garantiju ²⁶.

Maximillian Schrems, Austrijā dzīvojošs Austrijas pilsonis, *Facebook* lieto kopš 2008. gada. *M. Schrems*, gluži kā pārējo Savienībā dzīvojošo lietotāju, personas dati vai daļa no tiem tiek pārsūtīti uz *Facebook Inc.* serveriem, kas atrodas ASV teritorijā, kur tie tiek apstrādāti. *M. Schrems* vērsās ar sūdzību Īrijas uzraudzības iestādē, būtībā vēloties panākt šīs nosūtīšanas aizliegumu. Viņš apgalvoja, ka ASV tiesiskais regulējums un prakse nenodrošina uz šo valsti nosūtīto personas datu pietiekamu aizsardzību pret publisko iestāžu piekļuvi. Šī sūdzība tika noraidīta, pamatojoties it īpaši uz to, ka Komisija Lēmumā 2000/520 ²⁷ (tā saucamais "drošības zonas" lēmums) bija konstatējusi, ka ASV nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni. Ar 2015. gada 6. oktobra spriedumu Tiesa, atbildot uz *High Court* (Augstā tiesa, Īrija) uzdoto prejudiciālo jautājumu, atzina šo lēmumu par spēkā neesošu (turpmāk tekstā – "spriedums *Schrems I*") ²⁸.

Pēc sprieduma *Schrems I* pasludināšanas un tam sekojošās lēmuma, ar ko tika noraidīta *M. Schrems* sūdzība, atcelšanas Īrijas tiesā Īrijas uzraudzības iestāde aicināja viņu pārformulēt savu sūdzību, ņemot vērā, ka Tiesa Lēmumu 2000/520 bija atzinusi par spēkā neesošu. Pārformulētajā sūdzībā *M. Schrems* uzskata, ka ASV nenodrošina uz šo valsti pārsūtīto datu pietiekamu aizsardzību. Viņš lūdz nākotnē apturēt vai aizliegt viņa personas datu pārsūtīšanu no Savienības uz ASV, ko *Facebook Ireland* pašlaik veic, pamatojoties uz Lēmuma 2010/87 ²⁹ pielikumā ietvertajām aizsardzības standartklauzulām. Uzskatīdama, ka *M. Schrems* sūdzības risinājums tostarp ir atkarīgs no Lēmuma 2010/87 spēkā esamības, Īrijas uzraudzības iestāde uzsāka procedūru *High Court* (Augstā tiesa), lai tā vērstos Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Pēc šīs procedūras uzsākšanas Komisija pieņēma Lēmumu 2016/1250 par pienācīgu aizsardzību, ko nodrošina ES un ASV privātuma vairogs ³⁰ (sauktu par "privātuma vairoga" lēmumu).

Ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa vaicā Tiesai par VDAR piemērojamību tādai personas datu pārsūtīšanai, kas pamatota ar Lēmumā 2010/87 ietvertajām aizsardzības standartklauzulām, par šajā regulā prasīto aizsardzības līmeni šādai pārsūtīšanai un par uzraudzības iestāžu pienākumiem šajā ziņā. *High Court* arī izvirza jautājumu gan par Lēmuma 2010/87, gan Lēmuma 2016/1250 spēkā esamību.

²⁵ VDAR 46. panta 1. punkts un 2. punkta c) apakšpunkts.

²⁶ VDAR 49. pants.

²⁷ Komisijas Lēmums (2000. gada 26. jūlijs) atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, kas noteikta ar privātuma "drošības zonas" principiem un attiecīgajiem visbiežāk uzdotajiem jautājumiem, kurus izdevusi ASV Tirdzniecības ministrija (OV 2000, L 215, 7. lpp.).

²⁸ Tiesas spriedums, 2015. gada 6. oktobris, *Schrems* (C-362/14, [EU:C:2015:650](#)).

²⁹ Komisijas Lēmums (2010. gada 5. februāris) par līguma standartklauzulām attiecībā uz personas datu pārsūtīšanu trešās valstīs reģistrētiem apstrādātājiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK (OV 2010, L 39, 5. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2016. gada 16. decembra īstenošanas lēmumu (ES) 2016/2297 (OV 2016, L 344, 100. lpp.).

³⁰ Komisijas īstenošanas lēmums (ES) 2016/1250 (2016. gada 12. jūlijs) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 95/46/EK par pienācīgu aizsardzību, ko nodrošina ES un ASV privātuma vairogs (OV 2016, L 207, 1. lpp.).

Šajā pašā dienā pasludinātajā spriedumā Tiesa konstatē, ka Lēmuma 2010/87 pārbaudē – attiecībā pret Pamattiesību hartu – nav atklājies neviens elements, kas ietekmētu tā spēkā esamību. Taču Lēmumu 2016/1250 tā atzīst par spēkā neesošu.

Vispirms Tiesa norāda, ka Savienības tiesības, it īpaši VDAR, ir piemērojamas personas datu pārsūtīšanai komerciālos mērķos, ko veicis dalībvalstī reģistrēts tirgus dalībnieks citam, trešā valstī reģistrētam tirgus dalībniekam, pat ja šīs pārsūtīšanas laikā vai pēc tam šos datus sabiedrības drošības, aizsardzības un valsts drošības nolūkos var apstrādāt attiecīgās trešās valsts publiskās iestādes. Tā precizē, ka šāda veida datu apstrāde, ko veic trešās valsts iestādes, šādu pārsūtīšanu neizslēdz no regulas piemērošanas jomas.

Attiecībā uz šādai pārsūtīšanai nepieciešamo aizsardzības līmeni Tiesa atzīst, ka VDAR normās šajā ziņā paredzētās prasības, kas saistītas ar atbilstošām garantijām, īstenojamām tiesībām un efektīviem tiesību aizsardzības līdzekļiem, ir jāinterpretē tādējādi, ka to personu tiesībām, kuru personas dati tiek pārsūtīti uz trešo valsti, pamatojoties uz datu aizsardzības standartklausulām, ir jāpiemēro būtībā līdzvērtīgs aizsardzības līmenis tam, kāds ir garantēts Savienībā ar šo regulu, lasot to kop sakarā ar Hartu.

Šādā kontekstā tā precizē, ka, izvērtējot šo aizsardzības līmeni, ir jāņem vērā gan līguma noteikumi, par kuriem ir panākta vienošanās starp Savienībā reģistrēto datu nosūtītāju un attiecīgajā trešā valstī reģistrēto pārsūtīto datu saņēmēju, gan arī – attiecībā uz šīs trešās valsts publisko iestāžu iespējamo piekļuvi šādi nosūtītajiem datiem – šīs trešās valsts tiesību sistēmas atbilstošie elementi.

Attiecībā uz uzraudzības iestāžu pienākumiem šādas pārsūtīšanas kontekstā Tiesa nospriež – ja vien Komisija nav juridiski pamatoti pieņēmusi lēmumu par aizsardzības līmeņa pietiekamību, šīm iestādēm ir pienākums apturēt vai aizliegt personas datu pārsūtīšanu uz trešo valsti, ja tās, ņemot vērā visus ar šo pārsūtīšanu saistītos apstākļus, uzskata, ka datu aizsardzības standartklausulas šajā trešajā valstī netiek vai nevar tikt ievērotas un ka Savienības tiesībās prasīto pārsūtīto datu aizsardzību nav iespējams nodrošināt ar citiem līdzekļiem, ja Savienībā reģistrētais datu nosūtītājs pats nav apturējis vai izbeidzis pārsūtīšanu.

Turpinājumā Tiesa izvērtē Lēmuma 2010/87 spēkā esamību. Tiesa norāda, ka šī lēmuma spēkā esamību neietekmē tikai tas vien, ka tajā ietvertās datu aizsardzības standartklausulas nav saistošas tādu trešo valstu iestādēm, uz kurām personas dati var tikt pārsūtīti. Tā savukārt precizē, ka šī spēkā esamība ir atkarīga no tā, vai minētais lēmums ietver efektīvus mehānismus, kas praksē ļauj nodrošināt, ka tiek ievērots Savienības tiesībās prasītais aizsardzības līmenis un ka pamatojoties uz šīm klauzulām īstenojot personas datu pārsūtīšanu šo klauzulu pārkāpuma gadījumā tiek apturēta vai aizliegta. Tiesa konstatē, ka Lēmumā 2010/87 šādi mehānismi ir ietverti. Šajā ziņā tā jo īpaši uzsver, ka ar minēto lēmumu datu nosūtītājam un to saņēmējam ir noteikts pienākums vispirms pārbaudīt, vai attiecīgajā trešajā valstī ir ievērots šis aizsardzības

līmenis, un saņēmējam ir noteikts pienākums informēt datu nosūtītāju, ka tas, iespējams, nevarēs izpildīt aizsardzības standartklauzulu prasības un nosūtītājam tādējādi ir pienākums apturēt datu pārsūtīšanu un/vai lauzt ar saņēmēju noslēgto līgumu.

Visbeidzot Tiesa veic Lēmuma 2016/1250 spēkā esamības pārbaudi attiecībā pret prasībām, kas izriet no VDAR, lasot tās to Hartas normu kontekstā, kurās garantēta privātās un ģimenes dzīves neaizskaramība, personas datu aizsardzība un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Šajā ziņā Tiesa norāda, ka minētajā lēmumā, gluži kā Lēmumā 2000/520, ir iedibināts ar valsts drošību, sabiedrības interesēm un ASV tiesiskā regulējuma ievērošanu saistīto prasību pārākums, tādējādi padarot iespējamu iejaukšanos to personu pamattiesībās, kuru dati tiek pārsūtīti uz šo trešo valsti. Tiesa norāda, ka personas datu aizsardzības ierobežojumi, kuri izriet no ASV tiesiskā regulējuma par ASV publisko iestāžu piekļuvi no Savienības uz trešo valsti pārsūtītiem personas datiem un šādu datu izmantošanu un kurus Komisija ir izvērtējusi Lēmumā 2016/1250, nav formulēti tādā veidā, lai atbilstu prasībām, kas būtībā ir līdzvērtīgas tām, kuras Savienības tiesībās ir izvirzītas ar samērīguma principu, jo uz šo tiesisko regulējumu balstītās uzraudzības programmas nav ierobežotas līdz absolūti nepieciešamajam. Pamatodamās uz šajā lēmumā ietvertajiem konstatējumiem, Tiesa norāda, ka attiecībā uz atsevišķām uzraudzības programmām no minētā tiesiskā regulējuma nekādā veidā neizriet, ka pastāvētu tajā paredzētie pilnvaru ierobežojumi attiecībā uz šo uzraudzības programmu īstenošanu, ne arī garantiju esamība personām, kuras nav Amerikas pilsoņi un kuras potenciāli skar šīs programmas. Tiesa piebilst – lai arī šajā pašā tiesiskajā regulējumā ir paredzētas prasības, kuras ASV iestādēm ir jāievēro, īstenojot attiecīgās uzraudzības programmas, tomēr tajā datu subjektiem nav piešķirtas tiesības, kuras tās varētu tiesās īstenot pret Amerikas iestādēm.

Attiecībā uz aizsardzību tiesā Tiesa nospriež, ka – pretēji Komisijas paustajam Lēmumā 2016/1250 – ar šo lēmumu izveidotajā ombuda mehānismā nav paredzēti iestādē izmantojami tiesību aizsardzības līdzekļi, kas sniegtu garantijas, kuras būtībā ir līdzvērtīgas Savienības tiesībās prasītajām, lai nodrošinātu gan šajā mehānismā paredzēto ombuda neatkarību, gan to, ka pastāv normas, kas pilnvaro šo ombudu pieņemt ASV izlūkdienestiem saistošus lēmumus. Visu šo iemeslu dēļ Tiesa Lēmumu 2016/1250 pasludina par spēkā neesošu.

Spriedums, 2021. gada 2. marts (virspalāta), Prokuratuur (Piekļuves elektronisko komunikāciju datiem nosacījumi) (C-746/18, [EU:C:2021:152](#))

Igaunijā tika ierosināta krimināllieta pret H. K. par zādzībām, citas personas bankas kartes izmantošanu un vardarbību pret tiesas procesa dalībniekiem. Par šiem nodarījumiem pirmās instances tiesa piesprieda H. K. brīvības atņemšanu uz diviem gadiem. Šis spriedums tika atstāts negrozīts apelācijas instancē.

Protokoli, uz kuriem pamatojas šo noziedzīgo nodarījumu konstatācija, ir sagatavoti, balstoties tostarp uz personas datiem, kas ir iegūti saistībā ar elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu. *Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija), kura izskata H. K. iesniegto kasācijas sūdzību, pauž šaubas par to, vai ar Savienības tiesībām ³¹ ir saderīgi nosacījumi, ar kādiem izmeklēšanas dienestiem bija piešķirta piekļuve šiem datiem.

Šīs šaubas, pirmām kārtām, ir par to, vai laikposma ilgums, attiecībā uz kuru izmeklēšanas dienestiem bija piekļuve datiem, ir kritērijs, kas ļauj izvērtēt to, cik smaga ir šīs piekļuves izraisītā iejaukšanās attiecīgo personu pamattiesībās. Tādējādi iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai cīņa pret noziedzību kopumā – nevis tikai cīņa pret smagiem noziegumiem – var pamatot šādu iejaukšanos, ja šis laikposms ir ļoti īss vai ja savākto datu apjoms ir ļoti neliels. Otrām kārtām, iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai Igaunijas Republikas Prokuratūra, ņemot vērā dažādus tai valsts tiesiskajā regulējumā uzticētos uzdevumus, ir “neatkarīga” administratīva iestāde sprieduma *Tele2 Sverige* un *Watson* u.c. ³² izpratnē, kas var ļaut izmeklēšanas iestādei piekļūt attiecīgajiem datiem.

Pasludinātajā virspalātas spriedumā Tiesa nospriež, ka Direktīvai par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju, lasot to kopsakarā ar Hartu, ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru noziedzīgu nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas nolūkā valsts iestādēm ir atļauts piekļūt visai informācijai par datu plūsmu vai atrašanās vietas datiem, kas var sniegt ziņas par saziņu, ko lietotājs veicis, izmantojot elektronisku komunikācijas līdzekli, vai par viņa izmantoto galiekārtu atrašanās vietu, no kā var izdarīt precīzus secinājumus par viņa privāto dzīvi, ja šī piekļuve neaprobežojas ar procedūrām smagas noziedzības apkarošanai vai smagu sabiedrības drošības apdraudējumu novēršanai. Tiesa uzskata, ka tā laikposma ilgumam, par kuru ir lūgta piekļuve šiem datiem, un par šādu laikposmu pieejamo datu apjomam vai raksturam šajā ziņā nav nozīmes. Turklāt Tiesa uzskata, ka šai pašai direktīvai, lasot to kopsakarā ar Hartu, ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, ar kuru prokuratūrai ir piešķirta kompetence atļaut valsts iestādei piekļūt datiem par datu plūsmu un atrašanās vietas datiem nolūkā veikt kriminālizmeklēšanu.

Attiecībā uz nosacījumiem, ar kādiem piekļuve informācijai par datu plūsmu un atrašanās vietas datiem, kurus saglabā elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēji, var tikt piešķirta valsts iestādēm noziedzīgu nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķiem, piemērojot atbilstoši Direktīvai par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju noteiktu pasākumu ³³, Tiesa atgādina, ko tā bija nospriedusi spriedumā *La Quadrature du Net* u.c. ³⁴.

³¹ Konkrētāk, runa ir par saderību ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV 2002, L 201, 37. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Direktīvu 2009/136/EK (OV 2009, L 337, 11. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju”), 15. panta 1. punktu, lasot to kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 7., 8. un 11. pantu, kā arī 52. panta 1. punktu.

³² Spriedums, 2016. gada 21. decembris, *Tele2 Sverige* un *Watson* u.c. (C-203/15 un C-698/15, [EU:C:2016:970](#), 120. punkts).

³³ Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punkts.

³⁴ Spriedums, 2020. gada 6. oktobris, *La Quadrature du Net* u.c. (C-511/18, C-512/18 un C-520/18, [EU:C:2020:791](#), 166.–169. punkts).

Tātad šī direktīva ļauj dalībvalstīm – citastarp minētajiem mērķiem – pieņemt tiesību aktus nolūkā ierobežot šajā direktīvā paredzēto tiesību un pienākumu, tostarp pienākuma nodrošināt komunikācijas un informācijas par datu plūsmu konfidencialitāti³⁵, piemērošanas jomu tikai tad, ja tiek ievēroti vispārējie Savienības tiesību principi, tajā skaitā samērīguma princips, un Hartā garantētās pamattiesības³⁶. Tāpēc direktīvai ir pretrunā tiesību akti, ar kuriem elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums preventīvi veikt informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu visaptverošu un nediferencētu saglabāšanu.

Attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķi, ko gribēts sasniegt ar aplūkoto tiesisko regulējumu, Tiesa uzskata, ka saskaņā ar samērīguma principu vienīgi smagu noziegumu apkarošana un nopietnu valsts drošības apdraudējumu novēršana var pamatot valsts iestāžu piekļuvi visai informācijai par datu plūsmu vai atrašanās vietas datiem, no kuriem var izdarīt precīzus secinājumus par attiecīgo personu privāto dzīvi, un citi ar piekļuves pieprasījuma samērīgumu saistīti faktori, piemēram, tā laikposma ilgums, par kuru tiek prasīta piekļuve šādiem datiem, nevar būt iemesls, lai noziedzīgu nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķis varētu attaisnot šādu piekļuvi.

Attiecībā uz prokuratūrai piešķirto kompetenci atļaut valsts iestādei piekļūt informācijai par datu plūsmu un atrašanās vietas datiem, lai vadītu kriminālizmeklēšanu, Tiesa atgādina, ka valsts tiesībās ir jāparedz nosacījumi, ar kādiem elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir jāļauj kompetentajām valsts iestādēm piekļūt to rīcībā esošajiem datiem. Taču, lai izpildītu samērīguma prasību, šajā tiesiskajā regulējumā ir jāparedz skaidri un precīzi noteikumi gan par attiecīgā pasākuma tvērumu un piemērošanu, gan par minimālajām prasībām, lai tā rezultātā personām, kuru personas dati tikuši pārsūtīti, būtu pietiekamas garantijas, kas ļautu šos datus efektīvi aizsargāt pret ļaunprātīgas izmantošanas risku. Šim tiesiskajam regulējumam ir jābūt juridiski saistošam valsts tiesībās, un tajā ir jānorāda, kādos apstākļos un saskaņā ar kādiem materiāltiesiskajiem un procesuālajiem nosacījumiem var īstenot pasākumu, kas ietver šādu datu apstrādi, tādējādi garantējot, ka šāda iejaukšanās notiek tikai absolūti nepieciešamā robežās.

Tiesa uzskata, ka, lai praksē nodrošinātu šo nosacījumu ievērošanu pilnībā, ir būtiski, ka kompetento valsts iestāžu piekļuve saglabātajiem datiem principā ir pakļauta iepriekšējai pārbaudei, ko veic tiesa vai neatkarīga administratīva iestāde, un ka šīs tiesas vai administratīvās iestādes lēmums tiek pieņemts, pamatojoties uz pieteicējas iestādes pamatotu pieteikumu tostarp saistībā ar noziedzīga nodarījuma novēršanu, atklāšanu vai kriminālvajāšanas procedūrām. Pienācīgi pamatotos neatliekamības gadījumos pārbaude ir jāveic īsā laikā.

³⁵ Direktīvas 2002/58 5. panta 1. punkts.

³⁶ Konkrētāk, Hartas 7., 8. un 11. pants, kā arī 52. panta 1. punkts.

Tiesa šajā ziņā precizē, ka šai iepriekšējai pārbaudei tostarp ir nepieciešams, lai tiesai vai iestādei, kurai ir jāveic minētā pārbaude, būtu visas pilnvaras un lai tā sniegtu visas garantijas, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu dažādo attiecīgo interešu un tiesību saskaņošanu. Runājot konkrētāk par kriminālizmeklēšanu, šādai pārbaudei ir vajadzīgs, lai šī tiesa vai iestāde spētu nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp interesēm, kas saistītas ar izmeklēšanas vajadzībām cīņā pret noziedzību, no vienas puses, un personu, kuru datiem tiek piekļūts, pamattiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību, no otras puses. Ja šo pārbaudi veic nevis tiesa, bet gan neatkarīga administratīva iestāde, šai iestādei ir jāpiemīt tādām statusam, kas tai savu uzdevumu izpildē ļauj rīkoties objektīvi, un tālab tā nedrīkst būt pakļauta jebkāda ārējai ietekmei.

Tiesas ieskatā, no minētā izriet, ka neatkarības prasība, kurai ir jāatbilst iestādē, kurai ir jāveic iepriekšējā pārbaude, nozīmē, ka šai iestādei salīdzinājumā ar personu, kas lūdz piekļuvi datiem, ir jābūt trešās personas statusam, tādējādi pirmajai minētajai ir jāspēj īstenot šo pārbaudi objektīvi un neatkarīgi no jebkādas ārējas ietekmes. Konkrēti krimināltiesību jomā neatkarības prasība nozīmē, ka iestāde, kas ir atbildīga par šo iepriekšējo pārbaudi, pirmkārt, nav iesaistīta attiecīgajā kriminālizmeklēšanā un, otrkārt, tai attiecībā pret kriminālprocesa dalībniekiem ir jābūt neitrālai. Tā tas nav gadījumā, kad izmeklēšanu vada un attiecīgā gadījumā valsts apsūdzību uztur prokuratūra, kā tas ir Lgaunijas prokuratūras gadījumā. No tā izriet, ka prokuratūra nevar veikt iepriekšējo pārbaudi.

Spriedumi, 2020. gada 6. oktobris (virspalāta), Privacy International (C-623/17, [EU:C:2020:790](#)) un La Quadrature du Net u.c. (C-511/18, C-512/18 un C-520/18, [EU:C:2020:791](#))

Pēdējo gadu laikā Tiesa vairākos spriedumos ir lēmusi par personas datu saglabāšanu un piekļuvi tiem elektronisko komunikāciju jomā ³⁷. No tiem izrietošā judikatūra, īpaši spriedums *Tele2 Sverige* un *Watson u.c.*, kurā tā tostarp uzskatīja, ka dalībvalstis elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem nevar noteikt pienākumu veikt visaptverošu un nediferencētu informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu saglabāšanu, izraisīja atsevišķu valstu bažas – tās uztraucās par to, ka tām tiek liegts

³⁷ Tā 2014. gada 8. aprīļa spriedumā *Digital Rights Ireland u.c.* (C-293/12 un C-594/12, [EU:C:2014:238](#)) Tiesa atzina par spēkā neesošu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/24/EK (2006. gada 15. marts) par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK (OV 2006, L 105, 54. lpp.), pamatojoties uz to, ka ieviešanas tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību, kas atzītas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – “Harta”), ko radīja šajā direktīvā paredzētais vispārējais pienākums saglabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus, nebija ierobežots ar absolūti nepieciešamo. Vēlāk 2016. gada 21. decembra spriedumā *Tele2 Sverige* un *Watson u.c.* (C-203/15 un C-698/15, [EU:C:2016:970](#)) Tiesa interpretēja Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV 2002, L 201, 37. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Direktīvu 2009/136/EK (OV 2009, L 337, 11. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām”), 15. panta 1. punktu. Šajā pantā dalībvalstīm dažādu aizsardzības iemeslu, tostarp valsts drošības aizsardzības, dēļ ir atļauts pieņemt “tiesību aktus”, lai ierobežotu konkrētu direktīvā paredzētu tiesību un pienākumu piemērošanas jomu. Visbeidzot 2018. gada 2. oktobra spriedumā *Ministerio Fiscal* (C-207/16, [EU:C:2018:788](#)) Tiesa šo pašu 15. panta 1. punktu interpretēja lietā, kas attiecās uz valsts iestāžu piekļuvi elektronisko komunikāciju lietotāju personas identitātes datiem.

instruments, kuru tās uzskata par nepieciešamu valsts drošības aizsardzībai un noziedzības apkarošanai.

Šajā kontekstā *Investigatory Powers Tribunal* (Izmeklēšanas pilnvaru tiesa, Apvienotā Karaliste) (*Privacy International*, C-623/17), *Conseil d'État* (Valsts padome, Francija) (*La Quadrature du Net* u.c., apvienotās lietas C-511/18 un C-512/18), kā arī *Cour constitutionnelle* (Konstitucionālā tiesa, Beļģija) (*Ordre des barreaux francophones et germanophone* u.c., C-520/18) tika celtas prasības saistībā ar tāda tiesiskā regulējuma likumību, kuru atsevišķas dalībvalstis bija pieņēmušas šajās jomās, konkrētāk, paredzot pienākumu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem nodot valsts iestādei vai visaptverošā un nediferencētā veidā saglabāt lietotāju informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus.

Divos spriedumos, kurus virspalāta pasludināja 2020. gada 6. oktobrī, Tiesa vispirms nosprieda, ka Direktīva par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām ir piemērojama valsts tiesiskajiem regulējumiem, ar kuriem elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums valsts drošības aizsardzības un noziedzības apkarošanas mērķiem veikt personas datu apstrādi, piemēram, nodot tos valsts iestādēm vai tos saglabāt. Turklāt, apstiprinot tās judikatūru, kas izriet no sprieduma *Tele2 Sverige* un *Watson* u.c., par informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu visaptverošas un nediferencētas saglabāšanas nesamērīgo raksturu, Tiesa tostarp precīzē pilnvaru apmēru, kas ar šo direktīvu ir atzītas dalībvalstīm šādu datu saglabāšanas jomā iepriekš minētajiem mērķiem.

Vispirms Tiesa izklidē šajās lietās paustās šaubas par Direktīvas par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām piemērojamību. Vairākas dalībvalstis iesniedza Tiesā rakstveida apsvērumus, izsakot šajā ziņā atšķirīgu viedokli. Tostarp tās apgalvoja, ka šī direktīva neesot piemērojama aplūkotajiem valsts tiesiskajiem regulējumiem, ciktāl to mērķis ir valsts drošības aizsardzība, kas esot vienīgi šo valstu kompetencē, kā to apliecinot tostarp LES 4. panta 2. punkta trešais teikums. Tiesa tomēr uzskata, ka valsts tiesiskie regulējumi, ar kuriem elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums saglabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus vai arī nodot šos datus valsts drošības un izlūkdienestu iestādēm šim nolūkam, ietilpst direktīvas piemērošanas jomā.

Turklāt Tiesa atgādina, ka Direktīva par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām³⁸ nepieļauj, ka atkāpe no principiālā pienākuma nodrošināt elektroniskās komunikācijas un ar to saistīto datu konfidencialitāti un atkāpe no aizlieguma uzglabāt šos datus kļūtu par normu. Tas nozīmē, ka šī direktīva ļauj dalībvalstīm, tostarp valsts drošības mērķiem, pieņemt tiesību aktus ar nolūku ierobežot šajā direktīvā paredzēto tiesību un pienākumu, tostarp pienākuma nodrošināt komunikācijas un informācijas par datu plūsmu konfidencialitāti³⁹, piemērošanas jomu,

³⁸ Direktīvas 2002/58 15. panta 1. un 3. punkts.

³⁹ Direktīvas 2002/58 5. panta 1. punkts.

vienīgi ievērojot vispārējos Savienības tiesību principus, tostarp samērīguma principu, un Hartā garantētās pamattiesības⁴⁰.

Šādā saistībā Tiesa, pirmkārt, lietā *Privacy International* uzskata, ka Direktīva par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām, to lasot Hartas kontekstā, nepieļauj tādu tiesisko regulējumu, ar kuru elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem valsts drošības aizsardzības nolūkos ir noteikts pienākums veikt informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu visaptverošu un nediferencētu nodošanu drošības dienestiem un izlūkdienestiem. Otrkārt, apvienotajās lietās *La Quadrature du Net* u.c., kā arī lietā *Ordre des barreaux francophones et germanophone* u.c. Tiesa uzskata, ka šī pati direktīva nepieļauj tiesību aktus, ar kuriem elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums veikt preventīvu informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu visaptverošu un nediferencētu saglabāšanu. Šādi šo datu visaptveroši un nediferencēti nodošanas un saglabāšanas pienākumi ir uzskatāmi par īpaši smagu iejaukšanos Hartas garantētajās pamattiesībās, jo personu, kuru dati tiek skarti, rīcībai nav saiknes ar aplūkotajā tiesiskajā regulējumā izvirzīto mērķi. Līdzīgi Tiesa interpretē Vispārīgās datu aizsardzības regulas⁴¹ 23. panta 1. punktu, to lasot Hartas kontekstā, tādējādi, ka tas nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, ar kuru piekļuves publiskiem tiešsaistes komunikāciju pakalpojumiem sniedzējiem un mitināšanas pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums veikt visaptverošu un nediferencētu ar šiem pakalpojumiem saistīto personas datu saglabāšanu.

Turpretī Tiesa uzskata, ka situācijās, kad dalībvalsts sastopas ar smagiem draudiem valsts drošībai, kas izrādās patiesi un faktiski vai paredzami, Direktīva par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām, to lasot Hartas kontekstā, neliedz uzdot elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem visaptverošā un nediferencētā veidā saglabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus. Šādā kontekstā Tiesa precizē, ka lēmumam, kurā ir paredzēts šāds rīkojums uz laiku, kas nepārsniedz absolūti nepieciešamo, ir jābūt pakļautam efektīvai pārbaudei tiesā vai arī neatkarīgā administratīvā iestādē, kuras lēmumam ir saistoša iedarbība, lai pārliecinātos, vai pastāv šāda situācija, kā arī, vai ir ievēroti paredzētie nosacījumi un garantijas. Ar šādiem pašiem nosacījumiem minētā direktīva pieļauj arī visu elektroniskās komunikācijas līdzekļu lietotāju datu, īpaši informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu, automatizētu analīzi.

Tiesa piebilst, ka Direktīva par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām, to lasot Hartas kontekstā, neliedz pieņemt tiesību aktus, ar kuriem tiek ļauts veikt tādas informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu mērķorientētu saglabāšanu uz laiku, ne ilgāku par absolūti nepieciešamo, kura ir ierobežota ar objektīviem un nediskriminējošiem elementiem, ņemot vērā datu subjektu kategorijas vai izmantojot ģeogrāfisko kritēriju. Tāpat šī direktīva neliedz šādos tiesību aktos

⁴⁰ Konkrētāk, Hartas 7., 8. un 11. pants, kā arī 52. panta 1. punkts.

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp.).

paredzēt komunikācijas avotam piešķirto IP adresu visaptverošu un nediferencētu saglabāšanu, ja saglabāšanas ilgums nepārsniedz absolūti nepieciešamo, vai arī veikt šādu elektronisko komunikāciju līdzekļu lietotāju personas identitātes datu saglabāšanu, pēdējā minētajā gadījumā nenosakot dalībvalstīm pienākumu saglabāšanu ierobežot laikā. Turklāt minētā direktīva pieļauj tiesību aktu, kas ļauj veikt pakalpojumu sniedzēju rīcībā esošo datu operatīvu saglabāšanu, ja rodas situācijas, kurās ir nepieciešams saglabāt minētos datus pēc tiesību aktos noteiktajiem termiņiem datu saglabāšanai, lai atklātu smagus noziedzīgus nodarījumus vai valsts drošības apdraudējumu, ja šie noziedzīgie nodarījumi vai apdraudējums jau ir ticis konstatēts vai arī ja par to esamību radušās pamatotas aizdomas.

Turklāt Tiesa nospriež, ka Direktīva par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām, to lasot Hartas kontekstā, pieļauj valsts tiesisko regulējumu, ar kuru elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums reāllaikā vākt tostarp informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus, ja šī vākšana attiecas tikai uz tādām personām, par kurām ir pamatots iemesls aizdomām, ka tās kaut kādā veidā ir iesaistītas terorisma darbībās, un ja tas ir pakļauts iepriekšējai pārbaudei tiesā vai neatkarīgā administratīvā iestādē, kuras lēmumam ir saistoša iedarbība, lai pārliecinātos, ka šāda vākšana reāllaikā ir atļauta vienīgi absolūti nepieciešamā apmērā. Pienācīgi pamatotos neatliekamības gadījumos pārbaude ir jāveic īsā laikā.

Visbeidzot Tiesa pievēršas jautājumam par valsts tiesiskā regulējuma, kurš ir atzīts par neatbilstīgu Savienības tiesībām, seku saglabāšanu laikā. Šajā ziņā tā norāda, ka valsts tiesa nevar piemērot valsts tiesību normu, ar kuru tā ir pilnvarota ierobežot laikā tāda konstatējuma par prettiesiskumu iedarbību laikā, kas tai saskaņā ar šīm tiesībām ir jāveic attiecībā uz valsts tiesību aktiem, ar kuriem elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir noteikts pienākums veikt visaptverošu un nediferencētu informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu saglabāšanu, kas ir atzīta par nesaderīgu ar Direktīvu par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām, to lasot Hartas kontekstā.

To ņemot vērā, lai sniegtu lietderīgu atbildi valsts tiesai, Tiesa atgādina, ka pierādījumu, kas iegūti, veicot Savienības tiesībām neatbilstošu datu saglabāšanu, pieņemamība un izvērtēšana kriminālprocesā, kas uzsākts pret personām, kuras tiek turētas aizdomās par smagu noziegumu izdarīšanu, saskaņā ar pašreiz spēkā esošajām Savienības tiesībām ir atkarīga vienīgi no valsts tiesībām. Tomēr Tiesa precizē, ka Direktīva par privātās dzīves aizsardzību un elektroniskajām komunikācijām, to interpretējot efektivitātes principa kontekstā, pieprasa, lai valsts krimināltiesā šādā kriminālprocesā neņemtu vērā pierādījumus, kas – pretrunā Savienības tiesībām – ir iegūti, visaptveroši un nediferencēti saglabājot informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus, ja personas, kuras tiek turētas aizdomās par noziegumu, nevar efektīvi paust nostāju par šiem pierādījumiem.

Spriedums, 2022. gada 5. aprīlis (virspalāta), Commissioner of An Garda Síochána u.c. (C-140/20, [EU:C:2022:258](#))

Šajā lietā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ir iesniegusi *Supreme Court* (Augstākā tiesa, Īrija), izskatot prasību civilīetā, ko cēlusi kāda persona, kas ir notiesāta ar mūža ieslodzījumu par Īrijā izdarītu slepkavību. Šī persona apstrīdēja, ka ar Savienības tiesībām ir saderīgas vairākas normas elektronisko komunikāciju gaitā radīto datu saglabāšanu reglamentējošajā valsts likumā ⁴². Pamatojoties uz šo likumu ⁴³, elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēji bija saglabājuši un policijas iestādēm nodevuši informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus saistībā ar apsūdzētās personas tālruna zvaniem. Iesniedzējtiesa šaubījās konkrēti par to, vai ar Direktīvu par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju ⁴⁴, lasot to Hartas gaismā ⁴⁵, ir saderīgs regulējums par šo datu visaptverošu un nediferencētu saglabāšanu saistībā ar smagu noziegumu apkarošanu.

Šajā virspalātas sastāvā pasludinātajā spriedumā Tiesa apstiprina savas judikatūras atziņas, kas izriet no sprieduma *La Quadrature du Net* u.c., precizējot to tvērumu un atgādinot, ka smagu noziegumu apkarošanas un nopietnu valsts drošības apdraudējumu novēršanas nolūkos nav atļauts veikt ar elektroniskajām komunikācijām saistītās informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu visaptverošu un nediferencētu saglabāšanu. Tā apstiprina arī to, ka no sprieduma *Prokuratuur* (Piekļuves elektronisko komunikāciju datiem nosacījumi) ⁴⁶ izrietošās judikatūras atziņas – konkrēti jautājumā par to, ka kompetento valsts iestāžu piekļuve šiem saglabātajiem datiem ir jāpakārto iepriekšējai kontrolei, ko veic vai nu tiesa, vai neatkarīga administratīva iestāde, – ir attiecināmas arī uz policijas amatpersonu.

Tiesa nospriež, pirmām kārtām, ka Direktīvai par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju, lasot to Hartas gaismā, ir pretrunā tādi valsts leģislatīvie pasākumi, kuros smagu noziegumu apkarošanai un nopietnu valsts drošības apdraudējumu novēršanai preventīvi tiek paredzēta ar elektroniskajām komunikācijām saistītās informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu visaptveroša un nediferencēta saglabāšana. Proti, ņemot vērā, pirmkārt, atturošo ietekmi uz pamattiesību izmantošanu ⁴⁷, kādu šī saglabāšana var izraisīt, un, otrkārt, šīs saglabāšanas radītās iejaukšanās smagumu, šādai saglabāšanai ir jābūt izņēmumam no šīs direktīvas radītās sistēmas, nevis tās normai; un tā rezultātā šie dati nevarētu tikt saglabāti sistemātiski un ilgstoši.

⁴² *Communication (Retention of Data) Act 2011* (2011. gada Komunikāciju (datu saglabāšanas) likums). Šis likums tika pieņemts, lai Īrijas tiesību sistēmā transponētu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2006/24/EK (2006. gada 15. marts) par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK (OV 2006, L 105, 54. lpp.).

⁴³ Likums atļauj preventīvi, visaptveroši un nediferencēti uz diviem gadiem saglabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus attiecībā uz visiem abonentiem arī citos, ne tikai ar valsts drošības aizsardzības apsvērumiem saistītos nolūkos.

⁴⁴ Konkrēti – Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktu.

⁴⁵ Proti, Hartas 7., 8. un 11. pants, kā arī 52. panta 1. punkts.

⁴⁶ Spriedums, 2021. gada 2. marts (virspalāta), *Prokuratuur* (Piekļuves elektronisko komunikāciju datiem nosacījumi) (C-746/18, [EU:C:2021:152](#)).

⁴⁷ Kas nostiprinātas Hartas 7.–11. punktā.

Noziedzība, pat ja tā ir īpaši smaga, nav pielīdzināma valsts drošības apdraudējumam, jo šādas pielīdzināšanas rezultātā iespējami tiktu radīta starpkategorija starp valsts drošību un sabiedrības drošību, lai uz otro no tām attiecinātu prasības, kādas ir noteiktas saistībā ar pirmo.

Direktīvai par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju, lasot to Hartas gaismā, savukārt nav pretrunā leģislatīvi pasākumi, kas smagu noziegumu apkarošanas un nopietnu sabiedrības drošības apdraudējumu novēršanas nolūkos ar šajā spriedumā minētajiem nosacījumiem paredz informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu mērķorientētu saglabāšanu, kura, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem elementiem, tiek ierobežota atkarībā no attiecīgo personu kategorijām vai pamatojoties uz ģeogrāfisku kritēriju, uz laikposmu, kas nepārsniedz absolūti nepieciešamo, taču kuru ir iespējams pagarināt. Tā piebilst, ka šāds saglabāšanas pasākums, kas tiek veikts attiecībā uz vietām vai infrastruktūru, kuru regulāri apmeklē ļoti liels personu skaits, vai arī stratēģiskām vietām, piemēram, lidostām, dzelzceļa stacijām, jūras ostām vai autoceļu nodevas iekasēšanas vietām, ļauj kompetentajām iestādēm iegūt informāciju par to, ka šajās vietās vai ģeogrāfiskajās zonās atrodas personas, kuras tur lieto elektroniskās komunikācijas līdzekli, un smagu noziegumu apkarošanas nolūkā no tās izdarīt secinājumus par šo personu atrašanos un aktivitātēm šajās vietās vai ģeogrāfiskajās zonās. Katrā ziņā iespējamās grūtības precīzi noteikt gadījumus, kad var tikt veikta mērķorientēta saglabāšana, un nosacījumus, saskaņā ar kuriem tā veicama, neattiecinot to, ka dalībvalstis paredz informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu visaptverošu un nediferencētu saglabāšanu.

Šai direktīvai, lasot to Hartas gaismā, nav pretrunā arī leģislatīvi pasākumi, kuri šajos pašos nolūkos paredz uz laiku, kas nepārsniedz absolūti nepieciešamo, visaptveroši un nediferencēti saglabāt savienojuma avotam piešķirtās IP adreses, kā arī elektronisko komunikāciju līdzekļu lietotāju personas identitātes datus. Attiecībā uz pēdējo no nupat minētajiem aspektiem Tiesa precīzē, ka nedz Direktīvai par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju, nedz kādam citam Savienības tiesību aktam nav pretrunā tādi valsts tiesību akti, kuru mērķis ir smagu noziegumu apkarošana un saskaņā ar kuriem gan elektroniskās komunikācijas līdzekļa, piemēram, priekšapmaksas SIM kartes, iegāde ir pakārtota prasībai par pircēja identitāti apliecināšu oficiālu dokumentu pārbaudi un pārdevēja pienākumam reģistrēt no tās izrietošo informāciju, gan pārdevējam vajadzības gadījumā ir pienākums dot kompetentajām valsts iestādēm piekļuvi šai informācijai.

Citādi nav arī gadījumā ar leģislatīvajiem pasākumiem, kuri šajos pašos smagu noziegumu apkarošanas un nopietnu sabiedrības drošības apdraudējumu nolūkos paredz ar kompetentās iestādes lēmumu, kas ir pakļauts efektīvai pārbaudei tiesā, noformēta rīkojuma izdošanu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem uz noteiktu laiku operatīvi saglabāt (*quick freeze*) šo pakalpojumu sniedzēju rīcībā esošo informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus. Proti, šāda saglabāšana var būt attaisnojama tikai ar mērķi apkarot smagus noziegumus un *a fortiori* – aizsargāt valsts

drošību, ja vien šis pasākums, kā arī piekļuve saglabātajiem datiem aprobežojas ar to, kas ir absolūti nepieciešams. Tiesa atgādina, ka šāds operatīvās saglabāšanas pasākums var tikt attiecināts arī uz informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datiem saistībā ar personām, kas nav tās, kuras tiek turētas aizdomās par to, ka tās ir gatavojušās smaga nozieguma izdarīšanai vai to izdarījušas, vai arī veikušas valsts drošības apdraudējumu, ciktāl šie dati, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem elementiem, var veicināt šāda noziedzīga nodarījuma vai valsts drošības apdraudējuma atklāšanu, piemēram, cietušās personas datus, kā arī datus par tās sociālo vai profesionālo vidi veidojošo personu loku.

Tomēr turpinājumā Tiesa norāda, ka visos iepriekš minētajos leģislatīvajos pasākumos ar skaidriem un konkrētiem noteikumiem ir jānodrošina, ka attiecīgo datu saglabāšana notiek atbilstoši tai paredzētajiem materiāltiesiskajiem un procesuālajiem nosacījumiem un ka datu subjektiem ir efektīvas garantijas pret ļaunprātīgas izmantošanas risku. Dažādie informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu saglabāšanas pasākumi, ievērojot absolūti nepieciešamā robežas, pēc valsts likumdevēja izvēles var tikt piemēroti kopā.

Turklāt Tiesa precizē, ka smagu noziegumu apkarošanas nolūkā atļaut piekļuvi šādiem datiem, kas ir visaptveroši un nediferencēti saglabāti tālab, lai reaģētu uz nopietniem draudiem valsts drošībai, būtu pretrunā hierarhijai, kas pastāv starp vispārējo interešu mērķiem, ar kuriem var tikt attaisnots saskaņā ar Direktīvu par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju veiktais pasākums⁴⁸. Proti, tas nozīmētu pieļaut, ka piekļuve tiek attaisnota ar mērķi, kurš nav tik svarīgs kā šo saglabāšanu pamatojušais mērķis, proti, valsts drošības aizsardzība, tādējādi iespējami atņemot visu lietderīgo iedarbību aizliegumam visaptverošu un nediferencētu saglabāšanu veikt smagu noziegumu apkarošanas nolūkā.

Otrām kārtām, Tiesa nospiež, ka Direktīvai par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju, lasot to Hartas gaismā, ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru policijas pieprasījumus par piekļuvi elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēju saglabātajiem datiem saistībā ar smagu noziegumu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par tiem centralizēti izskata kāda policijas amatpersona, pat ja tai palīdz kāda policijā izveidota struktūrvienība, kura ir apveltīta ar zināma apjoma autonomiju sava uzdevuma veikšanai, un attiecībā uz kuras lēmumiem vēlāk var tikt veikta pārbaude tiesā. Proti, pirmkārt, šāda amatpersona neatbilst neatkarības un objektivitātes prasībām, kurām ir jāatbilst administratīvajai iestādei, kura veic iepriekšēju kontroli attiecībā uz kompetento valsts iestāžu iesniegtajiem pieprasījumiem saņemt piekļuvi datiem, jo tā nav nepiederīga šīm iestādēm. Otrkārt, lai arī šādas amatpersonas lēmums var būt pakļauts *a posteriori* pārbaudei tiesā, šī pārbaude nevar aizstāt

⁴⁸ Šī hierarhija ir nostiprināta Tiesas judikatūrā, proti, 2020. gada 6. oktobra spriedumā *La Quadrature du Net* u.c. (C-511/18, C-512/18 un C-520/18, [EU:C:2020:791](#)), 135. un 136. punkts. Šajā hierarhijā smagas noziedzības apkarošana nav tik nozīmīga kā valsts drošības aizsardzība.

neatkarīgu un, izņemot pienācīgi pamatotus steidzamības gadījumus, iepriekš veiktu pārbaudi.

Visbeidzot trešām kārtām, Tiesa apstiprina savu judikatūras atziņu, ka Savienības tiesībām ir pretrunā tas, ka dalībvalsts tiesa ierobežo laikā sekas, kas izriet no apstākļa, ka tā, pildot savu valsts tiesībās paredzēto uzdevumu, par spēkā neesošiem ir atzinusi valsts tiesību aktus – kuros elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir uzlikts pienākums visaptveroši un nediferencēti saglabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus – tāpēc, ka šie tiesību akti ir nesaderīgi ar Direktīvu par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju. Tomēr Tiesa atgādina, ka atbilstoši dalībvalstu procesuālās autonomijas principam jautājums par šādas saglabāšanas ceļā iegūto pierādījumu pieļaujamību ir vērtējams saskaņā ar valsts tiesībām, ja vien tiek ievēroti tostarp līdzvērtības un efektivitātes principi.

Spridums, 2022. gada 20. septembris (virspalāta), SpaceNet un Telekom Deutschland (C-793/19 un C-794/19, [EU:C:2022:702](#))

Šajās saistītajās lietās ir izskatīti divi lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniegusi *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Vācija) – tajā Vācijas Federatīvā Republika bija iesniegusi revīzijas prasību par diviem spriedumiem, kur os bija apmierinātas prasības, ko bija iesniegušas divas internetpiekļuves pakalpojumus sniedzošās sabiedrības, proti, *SpaceNet AG* (lietā C-793/19) un *Telekom Deutschland GmbH* (lietā C-794/19). Šajās prasībās šīs sabiedrības apstrīdēja Vācijas tiesiskajā regulējumā⁴⁹ noteikto pienākumu visaptveroši un nediferencēti glabāt ar savu klientu elektronisko komunikāciju saistīto informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus.

Iesniedzējtiesa šaubās konkrēti par to, vai ar Direktīvu par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju⁵⁰ – lasot to Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) ⁵¹ un LES 4. panta 2. punkta gaismā – ir saderīgs valsts tiesiskais regulējums, kurā publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem tostarp smagu noziedzīgu nodarījumu apkarošanai vai valsts drošības konkrēta apdraudējuma novēršanai tiek noteikts pienākums visaptveroši un nediferencēti glabāt būtisko informāciju par šo pakalpojumu lietotāju datu plūsmu un atrašanās vietas datus, paredzot gan to, ka šie dati jāglabā vairākas nedēļas, gan noteikumus, ar kuriem jānodrošina glabāto datu efektīva aizsardzība pret ļaunprātīgu izmantošanu un pret jebkādu nelikumīgu piekļuvi šiem datiem.

Virspalātas sastāvā pasludinātajā spriedumā Tiesa apstiprina no sprieduma *La Quadrature du Net* u.c. un nesenākā sprieduma *Commissioner of An Garda Síochána* u.c.

⁴⁹ 2004. gada 22. jūnija *Telekommunikationsgesetz* (Telekomunikāciju likums; *BGBI.* 2004 I, 1190. lpp.), redakcijā, kas piemērojama pamattietām, 113.a panta 1. punkts kopsakarā ar 113.b pantu.

⁵⁰ Proti, ar Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punktu.

⁵¹ Proti, Hartas 6.–8. un 11. panta, kā arī 52. panta 1. punkta gaismā.

izrietošo judikatūru, precizējot tās tvērumu ⁵². Tā citastarp atgādina, ka nav atļauts smagas noziedzības apkarošanas un nopietna sabiedrības drošības apdraudējuma novēršanas nolūkos preventīvā kārtā visaptveroši un nediferencēti glabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus.

Tiesa vispirms apstiprina, ka Direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju ir piemērojama aplūkotajam valsts tiesiskajam regulējumam, pēc tam – pamācoši atgādinājusi no savas judikatūras izrietošos principus – sīki izvērtē aplūkotā valsts tiesiskā regulējuma raksturiezīmes, ko izklāstījusi iesniedzējtiesa.

Vispirms, attiecībā uz glabāto datu apjomu Tiesa norāda, ka aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā paredzētais glabāšanas pienākums attiecas uz ļoti plašu informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu kopumu un tas attiecas gandrīz uz visiem iedzīvotājiem, pat ja tie – kaut vai netieši – nav tādā situācijā, kad attiecībā uz tiem būtu jāveic kriminālvajāšana. Tā arī konstatē, ka šajā tiesiskajā regulējumā ir noteikts pienākums bez iemesla, visaptveroši un nešķirojot pēc personas, laika vai ģeogrāfiski, glabāt praktiski visu informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus, kuru apjoms būtībā ir tāds pats kā to datu apjoms, kas tika glabāti lietās, kurās taisīts spriedums *La Quadrature du Net* u.c. Tāpēc, ievērojot šo judikatūru, Tiesa atzīst, ka tāds datu glabāšanas pienākums kā pamatlietās aplūkotais nav uzskatāms par datu mērķorientētu glabāšanu.

Turpinājumā, runājot par datu glabāšanas ilgumu, Tiesa atgādina, ka no Direktīvas par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju ⁵³ izriet, ka glabāšanas ilgums, kas paredzēts valsts tiesiskajā regulējumā, kurā noteikts visaptverošas un nediferencētas glabāšanas pienākums, noteikti ir viens no nozīmīgajiem faktoriem, kas ļauj konstatēt, vai šāds pasākums ir pretrunā Savienības tiesībām, jo šajā direktīvā ir prasīts, lai šis ilgums būtu “ierobežots”. Tomēr iejaukšanās smagums izriet no riska, ka, ņemot vērā glabāto datu apjomu un dažādību, šo datu kopums ļauj izdarīt visnotaļ precīzus secinājumus par tās personas vai personu privāto dzīvi, kuras vai kuru dati ir glabāti, un it īpaši nodrošina līdzekļus, kas ļauj profilēt attiecīgo(-os) datu subjektu(-us), un tā tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību kontekstā ir tikpat sensitīva informācija kā pats šīs komunikācijas saturs. Tāpēc tādas informācijas par datu plūsmu vai tādu atrašanās vietas datu glabāšana katrā ziņā ir smaga iejaukšanās neatkarīgi gan no šīs glabāšanas laikposma ilguma, gan no glabāto datu apjoma un iedabas, ja minētais šo datu kopums sniedz iespēju izdarīt šādus secinājumus ⁵⁴.

Visbeidzot, attiecībā uz garantijām, lai aizsargātu glabātos datus pret ļaunprātīgas izmantošanas un nelikumīgas piekļuves riskiem, Tiesa, pamatodamās uz līdzšinējo judikatūru, norāda, ka datu glabāšana un piekļuve tiem ir dažādi iejaukšanās veidi datu subjektu pamattiesībās, kuriem vajadzīgs atšķirīgs attaisnojums. No tā secināms, ka

⁵² Spriedums, 2022. gada 5. aprīlis (virspalāta), *Commissioner of An Garda Síochána* u.c. (C-140/20, [EU:C:2022:258](#)).

⁵³ Proti, no Direktīvas 2002/58 15. panta 1. punkta otrā teikuma.

⁵⁴ Par piekļuvi šādiem datiem skat. spriedumu, 2021. gada 2. marts (virspalāta), *Prokuratuur* (Piekļuves elektronisko komunikāciju datiem nosacījumi) (C-746/18, [EU:C:2021:152](#), 39. punkts).

valsts tiesību akti, kas nodrošina no judikatūras jautājumā par piekļuvi glabātajiem datiem izrietošo nosacījumu pilnīgu ievērošanu, pēc savas iedabas nevar nedz ierobežot no visaptverošās glabāšanas izrietošo datu subjektu tiesību smago aizskārumu, nedz pat novērst tā sekas.

Turklāt, lai atbildētu uz Tiesā izklāstītajiem argumentiem, tā norāda, pirmām kārtām, ka valsts drošības apdraudējumam ir jābūt reālam un faktiskam vai vismaz paredzamam, un tas nozīmē, ka ir jābūt pietiekami konkrētiem apstākļiem, lai varētu attaisnot pasākumu informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu visaptverošai un nediferencētai glabāšanai uz noteiktu laiku. Tātad šādi draudi pēc sava rakstura, smaguma un to veidojošo apstākļu specifiskuma dēļ atšķiras no vispārīgā un pastāvīgā riska, ka varētu rasties spriedze vai tikt traucēta, pat nopietni traucēta, sabiedrības drošība, kā arī izdarīti smagi noziegumi. Tādējādi noziedzība, pat ja tā ir īpaši smaga, nav pielīdzināma valsts drošības apdraudējumam.

Otrām kārtām, Tiesa norāda, ka smagas noziedzības apkarošanas nolūkos atļaut piekļuvi informācijai par datu plūsmu un atrašanās vietas datiem, kas ir visaptveroši un nediferencēti glabāti tālab, lai reaģētu uz nopietniem draudiem valsts drošībai, būtu pretrunā hierarhijai, kas pastāv starp vispārējo interešu mērķiem, ar kuriem var attaisnot saskaņā ar Direktīvu par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju veiktu pasākumu⁵⁵. Proti, tas nozīmētu pieļaut, ka piekļuve tiek attaisnota ar mērķi, kurš nav tik svarīgs kā šo glabāšanu pamatojušais mērķis, proti, valsts drošības aizsardzība, tādējādi iespējami varētu tikt atņemta visa lietderīgā iedarbība aizliegumam visaptverošu un nediferencētu glabāšanu veikt smagas noziedzības apkarošanas nolūkā.

Apstiprinot savu līdzšinējo judikatūru, Tiesa secina, ka Direktīvai par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju – lasot to Hartas gaismā – ir pretrunā tādi valsts leģislatīvie pasākumi, kuros smagas noziedzības apkarošanai un nopietnu sabiedrības drošības apdraudējumu novēršanai preventīvi tiek paredzēta informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu visaptveroša un nediferencēta glabāšana.

Tai turpretim nav pretrunā valsts leģislatīvie pasākumi, kas ļauj ar rīkojumu uzdot elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem visaptveroši un nediferencēti glabāt informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus valsts drošības aizsardzības nolūkā situācijās, kad attiecīgā dalībvalsts sastopas ar nopietniem draudiem valsts drošībai, kuri izrādās patiesi un faktiski vai paredzami. Šajā ziņā Tiesa precizē, ka lēmumu par šo rīkojumu var pakļaut efektīvai pārbaudei vai nu tiesā, vai neatkarīgā administratīvā iestādē – kuras nolēmumam ir saistoša iedarbība –, lai pārbaudītu kādas no šādām situācijām esamību, kā arī paredzēto nosacījumu un garantiju ievērošanu, un minēto rīkojumu var izdot vienīgi uz laikposmu, kura ilgums aprobežojas ar absolūti nepieciešamo, taču to var pagarināt, ja šāds apdraudējums joprojām pastāv.

⁵⁵ Šī hierarhija ir nostiprināta Tiesas judikatūrā, tostarp sprieduma *La Quadrature du Net* u.c. 135. un 136. punktā. Šajā hierarhijā smagas noziedzības apkarošana ir ne tik nozīmīga kā valsts drošības aizsardzība.

Šai direktīvai – lasot to Hartas gaismā – nav pretrunā arī valsts legīslatīvie pasākumi, kas valsts drošības aizsardzības, smagas noziedzības apkarošanas un nopietnu sabiedrības drošības apdraudējumu novēršanas nolūkos paredz informācijas par datu plūsmu un atrašanās vietas datu mērķorientētu glabāšanu – kura, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem elementiem, tiek ierobežota atkarībā no attiecīgo personu kategorijām vai pēc ģeogrāfiska kritērija – uz laikposmu, kura ilgums aprobežojas ar absolūti nepieciešamo, taču to var pagarināt.

Tāpat ir ar valsts legīslatīvajiem pasākumiem, kas valsts drošības aizsardzības, smagas noziedzības apkarošanas un nopietna sabiedrības drošības apdraudējuma novēršanas nolūkos paredz visaptveroši un nediferencēti glabāt savienojuma avotam piešķirtās IP adreses uz laikposmu, kura ilgums aprobežojas ar absolūti nepieciešamo, kā arī elektronisko komunikāciju līdzekļu lietotāju personas identitātes datus, kuru glabāšana neapstrīdami var palīdzēt apkarot smagu noziedzību, ja vien šie dati palīdz identificēt personas, kuras ir izmantojušas šo līdzekļus, gatavojoties izdarīt vai izdarot tādu nodarījumu, kas kvalificējams kā smags noziegums.

Tāpat ir arī gadījumā ar valsts legīslatīvajiem pasākumiem, kas smagas noziedzības apkarošanas un *a fortiori* valsts drošības aizsardzības nolūkos paredz ar kompetentās iestādes lēmumu, kas pakļauts efektīvai pārbaudei tiesā, noformēta rīkojuma izdošanu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem uz noteiktu laiku operatīvi saglabāt šo pakalpojumu sniedzēju rīcībā esošo informāciju par datu plūsmu un atrašanās vietas datus.

Tomēr Tiesa norāda, ka visos iepriekš minētajos pasākumos ar skaidriem un konkrētiem noteikumiem ir jānodrošina, ka attiecīgo datu glabāšana notiek atbilstoši tai paredzētajiem materiāltiesiskajiem un procesuālajiem nosacījumiem un ka datu subjektiem ir efektīvas garantijas pret ļaunprātīgas izmantošanas risku. Šos dažādos pasākumus – atkarībā no valsts likumdevēja izvēles un ievērojot absolūti nepieciešamā robežas – var piemērot kopīgi.

Spriedums, 2021. gada 15. jūnijs (virspalāta), Facebook Ireland u.c. (C-645/19, [EU:C:2021:483](#))

2015. gada 11. septembrī Beļģijas Privātās dzīves aizsardzības komisijas (turpmāk tekstā – “PDzAK”) priekšsēdētājs vērsās *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Briseles pirmās instances tiesa, kurā tiesvedība noris holandiešu valodā, Beļģija) pret *Facebook Ireland, Facebook Inc.* un *Facebook Belgium* ar prasību atturēties no noteiktām darbībām, lai *Facebook* izbeigtu apgalvotus datu aizsardzības tiesību jomas tiesību aktu pārkāpumus. Šie pārkāpumi izpaudās konkrēti kā informācijas vākšana un izmantošana par Beļģijas interneta lietotāju, kuriem ir vai nav *Facebook* konts,

tīklklejošanas darbībām, izmantojot dažādas tehnoloģijas, piemēram, sīkdatnes, sociālos spraudņus ⁵⁶ vai pikselus.

2018. gada 16. februārī minētā tiesa atzina savu kompetenci izskatīt šo prasību un, izskatījusi šo lietu pēc būtības, nosprieda, ka sociālais tīkls *Facebook* nav pietiekami informējis Beļģijas interneta lietotājus par attiecīgās informācijas vākšanu un izmantošanu. Turklāt interneta lietotāju dotā piekrišana minētās informācijas vākšanai un apstrādei tika atzīta par nederīgu.

2018. gada 2. martā *Facebook Ireland*, *Facebook Inc.* un *Facebook Belgium* pārsūdzēja šo spriedumu *Hof van beroep te Brussel* (Briseles apelācijas tiesa), kas ir iesniedzējtiesa šajā lietā. Minētajā tiesā Beļģijas Datu aizsardzības iestāde (turpmāk tekstā – “DAI”) rīkojās kā PDzAK priekšsēdētāja tiesībpārņēmēja. Iesniedzējtiesa atzina, ka tās kompetencē ir lemt tikai par *Facebook Belgium* iesniegto apelācijas sūdzību.

Iesniedzējtiesai bija šaubas par regulā par datu aizsardzību ⁵⁷ paredzētā “vienas pieturas aģentūras” mehānisma piemērošanas ietekmi uz DAI pilnvarām un it īpaši radās jautājums, vai par faktiem, kas radušies pēc VDAR stāšanās spēkā, proti, pēc 2018. gada 25. maija, DAI var vērsties pret *Facebook Belgium*, jo kā attiecīgo datu pārzine ir identificēta *Facebook Ireland*. Proti, kopš šī datuma un it īpaši, piemērojot VDAR paredzēto “vienas pieturas aģentūras” principu, prasību atturēties no noteiktām darbībām esot tiesīgs celt tikai Īrijas Datu aizsardzības komisārs un tas esot darāms Īrijas tiesu kontrolē.

Pasludinātajā virspalātas spriedumā Tiesa precizē valsts uzraudzības iestāžu pilnvaras VDAR ietvaros. Tādējādi tā tostarp nospriež, ka ar šo regulu dalībvalsts uzraudzības iestādei ar dažiem nosacījumiem ir atļauts īstenot savas pilnvaras pievērst šīs valsts tiesu iestāžu uzmanību jebkādiem iespējamiem VDAR pārkāpumiem un sākt tiesvedību saistībā ar pārrobežu datu apstrādi ⁵⁸, lai gan tā nav vadošā iestāde attiecībā uz šo apstrādi.

Pirmkārt, Tiesa precizē nosacījumus, ar kādiem valsts uzraudzības iestādei, kurai nav vadošās iestādes statusa saistībā ar pārrobežu datu apstrādi, ir jāīsteno savas pilnvaras pievērst tiesu iestāžu uzmanību jebkādiem iespējamiem VDAR pārkāpumiem un vajadzības gadījumā sākt tiesvedību, lai nodrošinātu šīs regulas piemērošanu. Tādējādi, pirmām kārtām, ar VDAR šai uzraudzības iestādei ir jāpiešķir kompetence pieņemt lēmumu, ar kuru konstatē, ka ar šo apstrādi netiek ievēroti minētajā regulā paredzētie

⁵⁶ Piemēram, pogas “patīk” vai “dalīties”.

⁵⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “VDAR”). Saskaņā ar VDAR 56. panta 1. punktu: “Neskarot 55. pantu, galvenās uzņēmējdarbības vietas vai pārziņa vai apstrādātāja darbības vietas uzraudzības iestāde ir kompetenta rīkoties kā vadošā uzraudzības iestāde attiecībā uz minētā pārziņa vai apstrādātāja veiktu pārrobežu apstrādi.”

⁵⁸ VDAR 4. panta 23. punkta izpratnē.

noteikumi, un, otrām kārtām, šīs pilnvaras ir jāīsteno, ievērojot attiecīgajā regulā paredzētās sadarbības un konsekvences procedūras ⁵⁹.

Attiecībā uz pārrobežu datu apstrādi VDAR ir paredzēts “vienas pieturas aģentūras” mehānisms ⁶⁰, kas ir balstīts uz kompetenču sadalījumu starp “vadošo uzraudzības iestādi” un pārējām attiecīgajām valsts uzraudzības iestādēm. Šim mehānismam ir nepieciešama cieša, lojāla un efektīva sadarbība starp šīm iestādēm, lai nodrošinātu noteikumu par personas datu aizsardzību konsekventu un viendabīgu aizsardzību un tādējādi saglabātu tā lietderīgo iedarbību. Šajā nolūkā vadošajai uzraudzības iestādei VDAR ir paredzēta galvenā kompetence pieņemt lēmumu, ar ko konstatē, ka pārrobežu apstrādē ir pārkāptas šīs regulas normas ⁶¹, kamēr pārējo valsts uzraudzības iestāžu kompetencei šāda lēmuma pieņemšanai – pat tikai pagaidu kārtā – ir izņēmumu raksturs ⁶². Tomēr savu pilnvaru īstenošanā vadošā uzraudzības iestāde nevar atmest būtisko dialogu, kā arī lojālu un efektīvu sadarbību ar pārējām attiecīgajām uzraudzības iestādēm. Tādēļ šīs sadarbības ietvaros vadošā uzraudzības iestāde nevar neņemt vērā citu attiecīgo uzraudzības iestāžu viedokli un jebkurš būtisks un motivēts iebildums, ko izteikusi kāda no šīm iestādēm, vismaz uz laiku bloķē vadošās uzraudzības iestādes lēmuma projekta pieņemšanu.

Turklāt Tiesa precizē, ka dalībvalsts uzraudzības iestāde, kas nav vadošā uzraudzības iestāde attiecībā uz pārrobežu datu apstrādi, pilnvaras – vērst šīs dalībvalsts tiesu uzmanību uz jebkādu iespējamu VDAR pārkāpumu un sākt tiesvedību – var īstenot, tikai ievērojot lēmumu pieņemšanas pilnvaru sadali starp vadošo uzraudzības iestādi un pārējām uzraudzības iestādēm ⁶³, atbilst Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7., 8. un 47. pantam, kuros datu subjektam garantētas tiesības attiecīgi uz savu personas datu aizsardzību un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību.

Otrkārt, Tiesa nospriež, ka datu pārrobežu apstrādes gadījumā dalībvalsts uzraudzības iestādes, kas nav vadošā uzraudzības iestāde, iespēja izmantot pilnvaras celt prasību tiesā ⁶⁴ nav pakārtota priekšnosacījumam, ka personas datu pārrobežu apstrādes pārzinim vai to veicošajam apstrādātājam, pret kuru ir celta šī prasība, šīs dalībvalsts teritorijā ir jābūt galvenajai uzņēmējdarbības vietai vai kādam citam dibinājumam. Tomēr šo pilnvaru īstenošanai ir jāietilpst VDAR teritoriālās piemērošanas jomā ⁶⁵, un tas nozīmē, ka personas datu pārrobežu apstrādes pārzinim vai to veicošajam apstrādātājam ir jābūt dibinājumam Savienības teritorijā.

Treškārt, Tiesa nospriež, ka datu pārrobežu apstrādes ietvaros tādas dalībvalsts uzraudzības iestādes, kas nav vadošā uzraudzības iestāde, pilnvaras vērst šīs valsts tiesu

⁵⁹ Paredzētas VDAR 56. un 60. pantā.

⁶⁰ VDAR 56. panta 1. punkts.

⁶¹ VDAR 60. panta 7. punkts.

⁶² VDAR 56. panta 2. punktā un 66. pantā ir paredzēti izņēmumi no vadošās uzraudzības iestādes lēmumu pieņemšanas kompetences principa.

⁶³ Paredzētas VDAR 55. un 56. pantā, lasot tos kopsakarā ar 60. pantu.

⁶⁴ Atbilstoši VDAR 58. panta 5. punktam.

⁶⁵ VDAR 3. panta 1. punktā ir noteikts, ka šo regulu piemēro personas datu apstrādei “saistībā ar darbībām, ko veic pārziņa vai apstrādātāja uzņēmējdarbības vietā Savienībā, neatkarīgi no tā, vai apstrāde notiek vai nenotiek Savienībā”.

iestāžu uzmanību uz jebkuru iespējamu VDAR pārkāpumu un vajadzības gadījumā sākt tiesvedību, var tikt izmantotas gan pret pārzina galveno uzņēmējdarbības vietu, kas atrodas šīs iestādes dalībvalstī, gan pret citu šī pārzina dibinājumu, ciktāl šīs prasības priekšmets ir datu apstrāde saistībā ar šī dibinājuma darbībām un šī iestāde ir kompetenta īstenot šīs pilnvaras.

Tomēr Tiesa precizē, ka šo pilnvaru īstenošanas priekšnoteikums ir VDAR piemērojamība. Šajā gadījumā, tā kā Beļģijā esošās *Facebook* grupas uzņēmējdarbības vietas darbības ir nesaraujami saistītas ar pamatlietā aplūkoto personas datu apstrādi, par kuru *Facebook Ireland* ir atbildīga attiecībā uz Savienības teritoriju, šī apstrāde tiek veikta “saistībā ar darbībām, ko veic pārzina [...] uzņēmējdarbības vietā Savienībā” un tātad ietilpst VDAR piemērošanas jomā.

Ceturtkārt, Tiesa uzskata, ka, ja dalībvalsts uzraudzības iestāde, kas nav “vadošā uzraudzības iestāde”, pirms VDAR stāšanās spēkā ir cēlusi prasību tiesā par personas datu pārrobežu apstrādi, šo prasību no Savienības tiesību viedokļa var turpināt uzturēt, pamatojoties uz Direktīvas par datu aizsardzību ⁶⁶ noteikumiem, kura joprojām ir piemērojama tās noteikumu pārkāpumiem, kas izdarīti līdz šīs direktīvas atcelšanas datumam. Turklāt šī iestāde var celt minēto prasību par pārkāpumiem, kas izdarīti pēc VDAR stāšanās spēkā, ciktāl runa ir par kādu no situācijām, kurās ar šo regulu izņēmuma kārtā minētajai iestādei ir piešķirta kompetence pieņemt lēmumu, kurā konstatēts, ka ar attiecīgo datu apstrādi nav ievērotas šajā regulā ietvertās normas, un ciktāl šī iestāde ievēro šajā regulā paredzētās sadarbības un konsekvences procedūras.

Visbeidzot piektkārt, Tiesa atzīst, ka VDAR tiesību norma – saskaņā ar kuru katra dalībvalsts ar tiesību aktiem paredz, ka tās uzraudzības iestādei ir pilnvaras pievērst tiesu iestāžu uzmanību šīs regulas pārkāpumiem un vajadzības gadījumā sākt tiesvedību, – ir apveltīta ar tiešu iedarbību. Līdz ar to minētā iestāde var atsaukties uz šo tiesību normu, lai celtu vai uzturētu prasību pret privātpersonām, pat ja šī tiesību norma nav tikusi īpaši ieviesta attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos.

Spriedums, 2024. gada 30. aprīlis (plēnums), La Quadrature du Net u.c. (Personas dati un intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu apkarošana) (C-470/21, [EU:C:2024:370](#))

Pēdējo gadu laikā Tiesai ir vairākkārtīgi lūgts spriest par personas datu glabāšanu un piekļuvi tiem elektronisko komunikāciju jomā, un tāpēc tā šajā jautājumā ir iedibinājusi bagātīgu judikatūru ⁶⁷. Izskatāms lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko tai iesniegusi *Conseil d'État* (Valsts padome, Francija), Tiesas plēnums šo judikatūru

⁶⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 281, 31. lpp.).

⁶⁷ Skat. it īpaši spriedumus, 2016. gada 21. decembris, *Tele2 Sverige* un *Watson* u.c. (C-203/15 un C-698/15, [EU:C:2016:970](#)), 2018. gada 2. oktobris, *Ministerio Fiscal* (C-207/16, [EU:C:2018:788](#)), 2020. gada 6. oktobris, *La Quadrature du Net* u.c. (C-511/18, C-512/18 un C-520/18, [EU:C:2020:791](#)), 2021. gada 2. marts, *Prokuratuur* (Piekļuves elektronisko komunikāciju datiem nosacījumi) (C-746/18, [EU:C:2021:152](#)), 2021. gada 17. jūnijs, *M.I.C.M.* (C-597/19, [EU:C:2021:492](#)), un 2022. gada 5. aprīlis, *Commissioner of An Garda Síochána* u.c. (C-140/20, [EU:C:2022:258](#)).

pilnveido, sniedzot sīkākus paskaidrojumus, pirmkārt, par nosacījumiem, kādos elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēju veiktā IP adresu visaptveroša glabāšana var arī nebūt uzskatāma par tādu, kas izraisa smagu iejaukšanos Hartā ⁶⁸ garantētajās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, personas datu aizsardzību, kā arī vārda brīvību, un, otrkārt, par iespēju publiskai iestādei piekļūt noteiktiem personas datiem, kas glabāti saskaņā ar šiem nosacījumiem, tiešsaistē izdarītu intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu apkarošanas vajadzībām.

Šajā gadījumā četras apvienības iesniedza *Premier ministre* (premjerministrs, Francija) lūgumu atcelt dekrētu par personas datu automatizētu apstrādi ⁶⁹. Tā kā šis lūgums tika atstāts bez izskatīšanas, šīs apvienības vērsās *Conseil d'État* (Valsts padome) ar prasību atcelt šo netieši izteikto noraidošo lēmumu. Tās uzskata, ka šis dekrēts, kā arī tiesības normas, kas veido tā juridisko pamatu ⁷⁰, esot pretrunā Savienības tiesībām.

Saskaņā ar Francijas tiesību aktiem, lai varētu identificēt personas, kuras ir atbildīgas par tiešsaistē izdarītiem autortiesību vai blakustiesību pārkāpumiem, *Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur internet* (Augstā iestāde darbu izplatīšanai un tiesību aizsardzībai internetā, turpmāk tekstā – “*Hadopi*”) ir atļauts piekļūt noteiktiem datiem, kuri elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem ir jāglabā. Šie dati attiecas uz datu subjekta identitāti, kas piesaistīta tā IP adresei, kuru iepriekš ir ievākušas tiesību īpašnieku organizācijas. Tiklīdz ir identificēts par šādu pārkāpumu kvalificējamām darbībām izmantotās IP adreses īpašnieks, *Hadopi* veic tā saukto “pakāpeniskās reakcijas” procedūru. Konkrēti, tā ir tiesīga šai personai nosūtīt divus ieteikumus, kas līdzinās brīdinājumiem, un, ja šīs darbības turpinās – arī vēstuli, kurā šai personai tiek paziņots, ka par viņas darbībām var iespējami tikt veikta kriminālvajāšana. Visbeidzot, tā ir tiesīga vērsties prokuratūrā, lai veiktu minētās personas kriminālvajāšanu ⁷¹.

Šajā kontekstā *Conseil d'État* (Valsts padome) uzdeva Tiesai jautājumus par to, kā interpretējama Direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju, lasot to Hartas gaismā ⁷².

⁶⁸ Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 7., 8. un 11. pantā.

⁶⁹ *Décret n° 2010-236, du 5 mars 2010, relatif au traitement automatisé de données à caractère personnel autorisé par l'article L. 331-29 du code de la propriété intellectuelle dénommé “Système de gestion des mesures pour la protection des œuvres sur internet”* (2010. gada 5. marta Dekrēts Nr. 2010-236 par personas datu automatizētu apstrādi, kas ir atļauta ar Intelektuālā īpašuma kodeksa L. 331-29. pantu un saukta par “Vadības sistēmu pasākumiem darbu aizsardzībai internetā”) (2010. gada 7. marta *JORF* Nr. 56, teksts Nr. 19), redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar *décret n° 2017-924, du 6 mai 2017, relatif à la gestion des droits d'auteur et des droits voisins par un organisme de gestion de droits et modifiant le code de la propriété intellectuelle* (2017. gada 6. maija Dekrēts Nr. 2017-924 par autortiesību un blakustiesību pārvaldību, ko veic tiesību pārvaldījuma organizācija, un ar ko groza Intelektuālā īpašuma kodeksu) (2017. gada 10. maija *JORF* Nr. 109, teksts Nr. 176).

⁷⁰ Konkrēti *code de la propriété intellectuelle* (Intelektuālā īpašuma kodekss) L. 331-21. panta trešā līdz piektā daļa.

⁷¹ Kopš 2022. gada 1. janvāra *Hadopi* tika apvienota ar *Conseil supérieur de l'audiovisuel* (Audiovizuālās nozares uzraudzības padome, CSA), citu neatkarīgu publisku iestādi, un kļuva par *Autorité de régulation de la communication audiovisuelle et numérique* (Audiovizuālās un digitālās komunikācijas regulatīvā iestāde, *Arcom*). Pakāpeniskās reakcijas mehānisms būtībā palika nemainīgs.

⁷² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV 2002, L 201, 37. lpp.), redakcijā ar grozījumiem, kas tajā izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 25. novembra Direktīvu 2009/136/EK (OV 2009, L 337, 11. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju”), 15. panta 1. punkts, lasot to Hartas 7., 8. un 11. panta, kā arī 52. panta 1. punkta gaismā.

Pirmām kārtām, attiecībā uz personas identitātes datu un tām piesaistīto IP adresu glabāšanu Tiesa uzsver, ka visaptveroša un nediferencēta IP adresu glabāšana ne vienmēr izraisa smagu iejaukšanos Hartā garantētajās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, personas datu aizsardzību, kā arī vārda brīvību.

Pienākums nodrošināt šādu glabāšanu var būt attaisnojams ar mērķi apkarot noziedzīgus nodarījumus vispārīgi, ja ir faktiski izslēgts, ka šī glabāšana var izraisīt smagu iejaukšanos datu subjekta privātajā dzīvē tādēļ, ka par šo subjektu ir iespējams izdarīt precīzus secinājumus, tostarp sasaistot šīs IP adreses ar informācijas par datu plūsmu vai atrašanās vietas datu kopumu.

Līdz ar to dalībvalstij, kura vēlas noteikt elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzējiem šādu pienākumu, ir jānodrošina, ka šo datu glabāšanas kārtība ir tāda, kas izslēdz iespēju izdarīt precīzus secinājumus par datu subjektu privāto dzīvi.

Tiesa precizē, ka glabāšanas kārtībai tālab jāaptver pati šīs glabāšanas strukturēšana, kas būtībā jāorganizē tā, lai nodrošinātu dažādo glabāto datu kategoriju faktisku izolētību. Tādējādi valsts tiesību normām par šo kārtību ir jānodrošina, ka katra datu kategorija, tostarp personas identitātes dati un IP adreses, tiek glabāta pilnīgi nošķirti no citām glabāto datu kategorijām un šie dati tiek savstarpēji patiešām izolēti, izmantojot drošu un uzticamu datoraprīkojumu. Turklāt, ciktāl šajos noteikumos ir paredzēta iespēja noziedzīgu nodarījumu apkarošanas nolūkos sasaistīt šādi glabātās IP adreses ar datu subjekta identitāti, šie noteikumi drīkst šādu sasaistīšanu atļaut tikai tad, ja tiek izmantots efektīvs tehnoloģisks process, kas nerada šaubas par šo datu kategoriju striktas izolētības efektivitāti. Šīs izolētības uzticamība ir regulāri jāpārbauda citai nepiederīgai publiskai iestādei. Ciktāl piemērojamais valsts tiesību akts ir paredzēts šādas stingras prasības, no šīs IP adresu glabāšanas izrietošā iejaukšanās nav kvalificējama kā “smaga”.

Līdz ar to Tiesa secina, ka, ja ir normatīvais regulējums, kas garantē, ka nekāda datu kombinācija neļaus izdarīt precīzus secinājumus par personu, kuru dati tiek šādi glabāti, privāto dzīvi, Direktīvai par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju, lasot to Hartas gaismā, nav pretrunā, ka dalībvalsts uzliek pienākumu visaptveroši un nediferencēti glabāt IP adreses uz laiku, kas nepārsniedz absolūti nepieciešamo, nolūkā apkarot noziedzīgus nodarījumus vispārīgi.

Otrām kārtām, attiecībā uz piekļuvi IP adresēm piesaistītajiem personas identitātes datiem Tiesa nospriež, ka Direktīvai par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju, lasot to Hartas gaismā, principā nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā publiskai iestādei ir ļauts piekļūt šiem datiem, kurus elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēji glabā nošķirti un faktiski izolēti, tikai tālab, lai šī iestāde varētu identificēt šo adresu īpašniekus, par kuriem ir aizdomas, ka tie ir atbildīgi par internetā izdarītiem autortiesību un blakustiesību pārkāpumiem, un attiecībā uz viņiem varētu veikt pasākumus. Šādā gadījumā valsts tiesiskajā regulējumā ir jāaizliedz amatpersonām, kurām ir šāda piekļuve, pirmkārt, jebkādā veidā izpaust informāciju par šo īpašnieku

apmeklēto datņu saturu, izņemot vienīgi tālab, lai vērstos prokuratūrā, otrkārt, veikt jebkādu šo īpašnieku tīklklejošanas izsekošanu un, treškārt, izmantot šīs IP adreses citiem mērķiem, nevis šo pasākumu veikšanai.

Šajā kontekstā Tiesa tostarp atgādina, ka, lai arī vārda brīvība un personas datu konfidencialitāte ir primārās rūpes, šīs pamattiesības tomēr nav absolūtas. Proti, samērojot attiecīgās tiesības un intereses, šīm tiesībām un interesēm dažkārt ir jāpiekāpjas citām pamattiesībām un tādiem vispārējo interešu apsvērumiem kā sabiedriskās kārtības aizsardzība un noziedzīgu nodarījumu novēršana vai citu personu tiesību un brīvību aizsardzība. Tā tas konkrēti ir gadījumā, kad prioritāte, kas piešķirta minētajām primārajām rūpēm, var traucēt kriminālizmeklēšanas efektivitātei, tostarp padarot neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinot noziedzīga nodarījuma izdarītāja faktisku identificēšanu un viņa sodīšanu.

Šajā pašā kontekstā Tiesa atsaucas arī uz savu judikatūras atziņu: apstāklis, ka saistībā ar cīņu pret tiešsaistē izdarītiem autortiesību vai blakustiesību pārkāpumu noziedzīgiem nodarījumiem piekļuve IP adresēm var būt vienīgais izmeklēšanas līdzeklis, kas ļauj identificēt attiecīgo personu, apstiprina, ka šo adresu glabāšana un piekļuve tām ir stingri nepieciešamas, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, un tādējādi atbilst samērīguma prasībai. Šādas piekļuves nepieļaušana radītu arī reālu sistēmiskas nesodāmības risku attiecībā tādiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti tiešsaistē vai kuru izdarīšanu vai sagatavošanu internetam raksturīgās iezīmes atvieglo. Savukārt šāda riska esamība ir nozīmīgs apstāklis, kas ņemams vērā, kad, samērojot dažādas esošās tiesības un intereses, tiek novērtēts, vai iejaukšanās tiesībās uz privātās dzīves neaizskaramību, personas datu aizsardzību, kā arī vārda brīvību ir pasākums, kas ir samērīgs ar mērķi apkarot noziedzīgus nodarījumus.

Trešām kārtām, spriežot par to, vai publiskās iestādes piekļuve IP adresei piesaistītajiem personas identitātes datiem ir jāpakārto iepriekšējai kontrolei, ko veic tiesa vai neatkarīga administratīva iestāde, Tiesa uzskata, ka prasība par šādu pārbaudi ir jāievēro tad, ja valsts tiesiskā regulējuma kontekstā šī piekļuve rada risku, ka notiks smaga iejaukšanās datu subjekta pamattiesībās tādā ziņā, ka tā varētu ļaut šai publiskajai iestādei izdarīt precīzus secinājumus par šā subjekta privāto dzīvi un vajadzības gadījumā izveidot šā subjekta detalizētu profilu. Šī iepriekšējas pārbaudes prasība turpretim nav piemērojama tad, ja iejaukšanās pamattiesībās nav kvalificējama kā smaga.

Šajā ziņā Tiesa precizē, ka gadījumā, ja ir ieviesta tāda glabāšanas kārtība, kas nodrošina dažādu glabāto datu kategoriju faktisku izolētību, publiskās iestādes piekļuve IP adresēm piesaistītajiem personas identitātes datiem principā nav pakārtota prasībai par iepriekšēju pārbaudi. Proti, šāda piekļuve ar vienu vienīgu mērķi identificēt IP adreses īpašnieku parasti nav kvalificējama kā smaga iejaukšanās iepriekš minētajās tiesībās.

Tomēr Tiesa neizslēdz, ka netipiskos gadījumos var būt risks, ka tādā procedūrā kā pamatlietā aplūkotā pakāpeniskā reakcijas procedūra publiskā iestāde var izdarīt

precīzus secinājumus par datu subjekta privāto dzīvi, tostarp tad, ja šī persona veic autortiesības vai blakustiesības pārkāpjošas darbības vienādranga tīklos atkārtoti vai pat lielā apmērā saistībā ar konkrēta veida aizsargājamiem darbiem, kas var atklāt iespējami sensitīvu informāciju par minētās personas privāto dzīvi.

Šajā gadījumā IP adreses īpašnieks var būt īpaši pakļauts šādam riskam, ja publiskajai iestādei ir jālemj, vai vērsties vai nevērsties prokuratūrā, lai attiecībā uz šo īpašnieku veiktu kriminālvajāšanu. Proti, tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību aizskāruma intensitāte var pieaugt līdz ar secīgā procesā balstītās pakāpeniskās reakcijas procedūras virzību dažādos tās posmos. Šajā gadījumā kompetentās iestādes piekļuve visiem datu subjekta datiem, kas ievākti dažādos šīs procedūras posmos, var iespējami ļaut izdarīt precīzus secinājumus par šā subjekta privāto dzīvi. Līdz ar to valsts tiesiskajā regulējumā jāparedz tāda iepriekšēja pārbaude, kurai jānotiek, pirms publiskā iestāde var personas identitātes datus sasaistīt ar šādu datu kopumu un pirms iespējamās paziņojuma vēstules nosūtīšanas, kurā ir konstatēts, ka šī persona ir iesaistījies nodarījumos, par kuriem var tikt veikta kriminālvajāšana. Šai pārbaudei turklāt jānodrošina pakāpeniskās reakcijas procedūras efektivitāte, it īpaši ļaujot identificēt attiecīgās pārkāpjošās rīcības iespējamās atkārtotības gadījumus. Tālab šī procedūra ir jāorganizē un jāstrukturē tā, lai personas, kas ir atbildīgas par faktu pārbaudi kompetentajā publiskajā iestādē, automātiski nevarētu personas identitātes datus, kas piesaistīti iepriekš internetā IP ievāktām adresēm, sasaistīt ar informāciju, kas jau ir šīs iestādes rīcībā un kas varētu ļaut izdarīt precīzus secinājumus par šīs personas privāto dzīvi.

Turklāt attiecībā uz iepriekšējās pārbaudes priekšmetu Tiesa norāda, ka gadījumos, kad attiecīgā persona tiek turēta aizdomās par to, ka tā ir izdarījusi nodarījumu, kas ir piederīgs vispārīgiem noziedzīgiem nodarījumiem, tiesai vai neatkarīgajai administratīvajai iestādei, kas ir atbildīga par šo pārbaudi, ir jāatsaka piekļuve, ja šī piekļuve ļautu publiskajai iestādei izdarīt precīzus secinājumus par minētās personas privāto dzīvi. Savukārt pat tāda piekļuve, kas sniedz iespēju izdarīt šādus precīzus secinājumus, būtu jāatļauj gadījumos, kad datu subjekts tiek turēts aizdomās par to, ka tas ir izdarījis noziedzīgus nodarījumus, kurus dalībvalsts uzskata par sabiedrības pamatintereses apdraudošiem un tādējādi par pieskaitāmiem smagai noziedzībai.

Tiesa arī precīzē, ka iepriekšēja pārbaude nekādā gadījumā nedrīkst būt pilnībā automatizēta, jo kriminālizmeklēšanas gadījumā šāda pārbaude prasa, lai tiktu līdzsvarotas ar noziedzības apkarošanu saistītās leģitīmās intereses, no vienas puses, un privātās dzīves neaizskaramība un personas datu aizsardzība, no otras puses. Šai samērošanai ir vajadzīga fiziskas personas iesaistīšanās, kura ir vēl jo vairāk nepieciešama tāpēc, ka attiecīgās datu apstrādes automatiskums un plašais vēriens rada privātās dzīves aizskāruma riskus.

Tādējādi Tiesa secina, ka iespēja personām, kurām publiskajā iestādē ir jāpārbauda fakti, sasaistīt IP adresei piesaistītus personas identitātes datus ar datnēm, kurās ir informācija, kas ļauj uzzināt to aizsargāto darbu nosaukumu, kuru publicēšana internetā ir attaisnojusi tiesību īpašnieku organizāciju veikto IP adresu ievākšanu, ir

jāpakārto – gadījumā, kad viena un tā pati persona atkārtoti veic darbību, ar kuru tiek pārkāptas autortiesības vai blakustiesības – tiesas vai neatkarīgas administratīvas iestādes veiktai pārbaudei. Šī pārbaude nedrīkst būt pilnībā automatizēta, un tai jānotiek pirms šādas sasaistīšanas, kas šādos gadījumos var ļaut izdarīt precīzus secinājumus par minētās personas, kuras IP adrese ir tikusi izmantota darbībām, ar kurām iespējami pārkāptas autortiesības vai blakustiesības, privāto dzīvi.

Visbeidzot ceturtām kārtām, Tiesa norāda, ka publiskās iestādes izmantotā datu apstrādes sistēma regulāri jāuzrauga ar šo publisko iestādi nesaistītai neatkarīgai struktūrai. Šīs pārbaudes mērķis ir pārbaudīt sistēmas integritāti, tostarp to, vai tajā ir paredzētas efektīvas garantijas pret ļaunprātīgas vai nelikumīgas piekļuves šiem datiem un šo datu ļaunprātīgas vai nelikumīgas izmantošanas riskiem, kā arī tās efektivitāti un uzticamību iespējamo pārkāpumu konstatēšanai.

Šajā ziņā Tiesa norāda, ka šajā gadījumā personas datu automatizētā apstrāde, ko publiskā iestāde veic, pamatojoties uz tiesību īpašnieku organizāciju konstatēto informāciju par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumiem, var ietvert zināmu skaitu kļūdaini pozitīvu rezultātu, kā arī it īpaši risku, ka trešās personas ļaunprātīgos vai nelikumīgos nolūkos prettiesiski izmantos potenciāli ļoti lielu skaitu personas datus; un šis apstāklis izskaidro šādas pārbaudes nepieciešamību.

Tā arī piebilst, ka šai apstrādei ir jāatbilst īpašajiem personas datu aizsardzības noteikumiem, kas paredzēti Direktīvā 2016/680⁷³. Proti, šajā gadījumā, pat ja tā sauktās pakāpeniskās reakcijas procedūras ietvaros publiskajai iestādei nav pašai savu lēmumpieņemšanas pilnvaru, tā ir kvalificējama kā “publiska iestāde”, kas iesaistīta noziedzīgu nodarījumu novēršanā un atklāšanā un tādējādi ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Tādējādi šādā procedūrā iesaistītajām personām ir jāsaņem visas Direktīvā 2016/680 prasītās materiāltiesiskās un procesuālās garantijas; to, vai šīs garantijas ir paredzētas valsts tiesību aktos, pārbauda iesniedzējtiesa.

5. Autortiesības

Spridums, 2012. gada 3. jūlijs (virspalāta), UsedSoft (C-128/11, [EU:C:2012:407](#))

Sabiedrība *Oracle* izstrādāja un izplatīja tā dēvēto “klienta/servera” programmatūru; izplatīšana notika, izmantojot tostarp lejupielādi no interneta. Klienti lejupielādēja programmatūras kopijas tieši savā datorā. Lietošanas tiesībās ietilpa tiesības pastāvīgi saglabāt programmatūras kopiju serverī un piešķirt 25 lietotājiem piekļuvi šai programmatūrai. Licences līgumos bija paredzēts, ka klients iegūst beztermiņa,

⁷³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/680 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti, ar ko atceļ Padomes Pamatlēmumu 2008/977/TI (OV 2016, L 119, 89. lpp.).

nenododamas un tikai iekšējām profesionālām vajadzībām paredzētas lietošanas tiesības. Vācijas uzņēmums *UsedSoft* tirgoja no *Oracle* klientiem atpirktas licences. *UsedSoft* klienti, kuru īpašumā vēl nebija programmatūras, iegādājušies "lietotu" licenci, lejupielādēja programmatūru tieši no *Oracle* interneta vietnes. Klienti, kuru īpašumā jau bija šī programmatūra, varēja papildus iegādāties licenci vai licences daļu papildu lietotājiem. Tādā gadījumā klienti lejupielādēja programmatūru šo citu lietotāju darbstaciju galvenajā atmiņā.

Oracle cēla pret *UsedSoft* prasību Vācijas tiesās nolūkā panākt, lai šī prakse tiktu aizliegta. *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) vērsās Tiesā ar lūgumu šajā kontekstā interpretēt Direktīvu 2009/24/EK⁷⁴ par datorprogrammu tiesisko aizsardzību.

Tiesa uzskata, ka Direktīvas 2009/24/EK 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka datorprogrammas kopijas izplatīšanas tiesības ir izsmeltas, ja autortiesību īpašnieks, kurš ir atļāvis – pat bez maksas – lejupielādēt no interneta šo kopiju uz datu nesēja, par cenas, kas paredzēta, lai tam sniegtu tam piederošā darba kopijas ekonomiskajai vērtībai atbilstošu atlīdzību, samaksu ir piešķīris arī tiesības bez ierobežojuma laikā izmantot šo kopiju.

Datorprogrammas kopijas lejupielādēšana un izmantošanas licences līguma noslēgšana saistībā ar šo kopiju veido vienu veselumu. Minētās darbības ietver īpašumtiesību uz attiecīgās programmatūras kopiju nodošanu. Šajā saistībā nav nozīmes tam, ka datorprogrammas kopija klienta rīcībā tika nodota ar lejupielādēšanas no interneta vietnes starpniecību vai tādu datu nesēju kā *CD-ROM* vai *DVD* starpniecību.

Turklāt Direktīvas 2009/24/EK 4. panta 2. punkts un 5. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka izmantošanas licences tālākpārdošanas gadījumā, kas izraisa datorprogrammas kopijas, kura lejupielādēta no autortiesību īpašnieka interneta vietnes, pārdošanu – licences, kura sākotnēji tika piešķirta pirmajam ieguvējam –, minētās licences otrais ieguvējs, kā arī jebkurš cits nākamais ieguvējs var atsaukties uz izplatīšanas tiesību izsmelšanu, kas paredzēta minētās direktīvas 4. panta 2. punktā, un izmantot pavairošanas tiesības.

Spriedums, 2016. gada 10. novembris, Vereniging Openbare Bibliotheken (C-174/15, EU:C:2016:856)

Nīderlandē uz digitālo [elektronisko] grāmatu patapinājumu publiskajās bibliotēkās neattiecas publiskā patapinājuma regulējums, kas bija piemērojams parastajām grāmatām. Publiskās bibliotēkas nodeva digitālās [elektroniskās] grāmatas interneta lietotāju rīcībā, pamatojoties uz licences līgumiem ar tiesību īpašniekiem. *Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB)*, apvienība, kas apvieno visas publiskās bibliotēkas Nīderlandē, uzskatīja, ka regulējums, ko attiecina uz parastajām grāmatām, būtu

⁷⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/24/EK (2009. gada 23. aprīlis) par datorprogrammu tiesisko aizsardzību (OV 2009, L 111, 16. lpp.).

jāpiemēro arī elektroniskajam patapinājumam. Šajā saistībā tā cēla prasību tiesā pret *Stichting Leenrecht*, fondu, kas atbildīgs par autoriem izmaksājamās atlīdzības uzkrāšanu, nolūkā panākt deklaratīvu spriedumu. *VOB* prasība attiecās uz patapinājumiem saskaņā ar modeli “one copy, one user”, proti, digitālā formātā esošas grāmatas kopijas patapinājumu, kas notiek, izvietojot šo kopiju uz publiskās bibliotēkas servera un dodot tiesības vienam lietotājam pavairot šo kopiju, lejupielādējot to savā datorā tā, ka patapinājuma laikposmā tikai viena kopija var tikt lejupielādēta un pēc šā laikposma beigām minētais lietotājs šo kopiju vairs nevar izmantot. *Rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande), kas izskatīja lietu, vaicāja Tiesai, vai Direktīvas 2006/115/EK⁷⁵ par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā 1. panta 1. punkts, 2. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens “patapinājums” ietver šādu digitālas grāmatas kopijas patapinājumu, un vai šāda prakse ir pretrunā minētajai direktīvai.

Tiesa uzskata, ka Direktīvas 2006/115/EK 1. panta 1. punkts, 2. panta 1. punkta b) apakšpunkts un 6. panta 1. punkts ir interpretējami tādējādi, ka jēdziens “patapinājums” šo normu izpratnē ietver patapinājumu saskaņā ar modeli “one copy, one user”.

Direktīvas 2006/115/EK 2. panta 1. punkta a) apakšpunktā lietotais jēdziens “noma” ir saprotams tādējādi, ka tas attiecas tikai uz materiāliem priekšmetiem, un šīs direktīvas 1. panta 1. punktā ietvertais jēdziens “kopijas” saistībā ar nomu ietver vienīgi fiziskā formātā nostiprinātas kopijas. Šādu secinājumu turklāt apstiprina minētās direktīvas mērķis. Tās 4. apsvērumā tostarp ir noteikts, ka autortiesībām ir jāpiemērojas jauniem pārvērsieniem ekonomikā, piemēram, izmantošanai jaunās formās.

Turklāt Savienības tiesības ir interpretējamās tādējādi, ka tām nav pretrunā, ka dalībvalsts Direktīvas 2006/115/EK 6. panta 1. punkta piemērošanai izvirza nosacījumu, ka digitālā grāmata, kuru padara pieejamu publiskā bibliotēka, tās izplatīšanas tiesību īpašniekam pirmo reizi jāpārdod vai citādi jānodod īpašumtiesības uz šo kopiju citai personai Savienībā vai arī tas ir jāizdara ar šā subjekta piekrišanu Direktīvas 2001/29/EK⁷⁶ 4. panta 2. punkta izpratnē. Dalībvalstīm nevar liegt attiecīgā gadījumā noteikt tādus papildu nosacījumus, lai uzlabotu autortiesību aizsardzību, kuri pārsniedz šajā direktīvā skaidri noteikto.

Direktīvas 2006/115/EK 6. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tam ir pretrunā, ka tajā paredzēto publiskā patapinājuma izņēmumu piemēro gadījumā, kad publiska bibliotēka padara pieejamu grāmatas digitālu kopiju, ja šī kopija ir iegūta no nelikumīga avota.

⁷⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/115/EK (2006. gada 12. decembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā (OV 2006, L 376, 28. lpp.).

⁷⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.).

Spridums, 2016. gada 8. septembris, GS Media (C-160/15, [EU:C:2016:644](#))

GS Media uzturēja interneta vietni *GeenStijl*, kas bija viena no desmit visvairāk apmeklētajām vietnēm ziņu jomā Nīderlandē. 2011. gadā GS Media publicēja rakstu un hipersaiti, kas nosūtīja lasītājus uz Austrālijas vietni, kurā bija pieejamas B. G. Dekker fotogrāfijas. Šīs fotogrāfijas Austrālijas vietnē bija publicētas bez Sanoma, ikmēneša žurnāla *Playboy* izdevēja, kuram piederēja attiecīgo fotogrāfiju autortiesības, atļaujas. Neraugoties uz Sanoma pieprasījumiem, GS Media atteicās dzēst attiecīgo hipersaiti. Kad Austrālijas vietne pēc Sanoma pieprasījuma bija izdzēsusi fotogrāfijas, *GeenStijl* publicēja vēl vienu rakstu ar hipersaiti uz citu vietni, kurā arī bija aplūkojamas attiecīgās fotogrāfijas. Arī šī pēdējā minētā vietne izpildīja Sanoma pieprasījumu izdzēst fotogrāfijas. Interneta lietotāji, kuri apmeklēja *GeenStijl* forumu, pēc tam ievietoja tajā saites uz citām vietnēm, kurās bija aplūkojamas attiecīgās fotogrāfijas. Sanoma uzskatīja, ka GS Media ir pārkāpusi autortiesības. Hoge Raad der Nederlanden (Nīderlandes Augstākā tiesa), kas izskatīja lietu kasācijas instancē, uzdeva Tiesai jautājumus šajā saistībā. Saskaņā ar Direktīvu 2001/29/EK ⁷⁷ katrai darba izziņošanai nepieciešama autortiesību īpašnieka atļauja.

Tiesa uzskata, ka Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai noteiktu, vai tas, ka interneta vietnē ir izvietotas hipersaites uz aizsargātiem darbiem, kas ir brīvi pieejami citā interneta vietnē bez autortiesību īpašnieka atļaujas, ir “izziņošana” sabiedrībai šī noteikuma izpratnē, ir jānosaka, vai šīs saites bez peļņas gūšanas mērķa ir nodrošinājuši persona, kura nezināja vai nevarēja saprātīgi zināt par šo darbu publikācijas prettiesiskumu šajā citā interneta vietnē, vai, gluži pretēji, šīs saites ir nodrošinātas ar šādu mērķi; šādā gadījumā šāda zināšana ir prezumējama.

Ja ir pierādīts, ka šī persona zināja vai tai bija jāzina, ka hipersaite, ko tā ir ievietojusi, sniedz piekļuvi internetā prettiesiski publicētam darbam, piemēram, tādēļ, ka to ir informējuši autortiesību īpašnieki, ir jāuzskata, ka šādas saites nodrošināšana ir “izziņošana” sabiedrībai Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. punkta izpratnē. Ja hipersaite ir izvietota ar mērķi gūt peļņu, no saišu izvietotāja var sagaidīt, ka viņš ir veicis nepieciešamās pārbaudes, lai pārliecinātos, ka attiecīgais darbs nav publicēts prettiesiski vietnē, uz kuru ved šīs hipersaites. Šādos apstākļos un ciktāl šis atspēkojamais pieņēmums netiek atspēkots, hipersaites uz internetā prettiesiski publicētu darbu ir “izziņošana” sabiedrībai Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. punkta izpratnē.

Spridums, 2017. gada 14. jūnijs, Stichting Brein (C-610/15, [EU:C:2017:456](#))

Ziggo un XS 4ALL bija interneta pieslēguma pakalpojumu sniedzējas. Liela to abonentu daļa izmantoja platformu kopīgošanai tiešsaistē “The Pirate Bay”. Šī platforma deva lietotājiem iespēju kopīgot darbus, kas atrodas viņu datoros, lejupielādējot šos darbus,

⁷⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.).

sadalītus pa segmentiem ("*torrents*"). Attiecīgās datnes lielākoties bija ar autortiesībām aizsargāti darbi, attiecībā uz kuriem šo tiesību īpašnieki nebija devuši atļauju ne šīs platformas pārvaldītājiem, ne lietotājiem veikt kopīgošanas darbības. *Stichting Brein*, Nīderlandes nodibinājums, kas aizstāv autortiesību īpašnieku intereses, vērsās Nīderlandes tiesās nolūkā panākt, lai tās izdotu rīkojumu *Ziggo* un *XS 4ALL* bloķēt domēnu nosaukumus un IP adreses platformā "*The Pirate Bay*".

Hoge Raad der Nederlanden (Nīderlandes Augstākā tiesa) būtībā vēlējās noskaidrot, vai tāda kopīgošanas platforma kā "*The Pirate Bay*" veic "izziņošanu" sabiedrībai Direktīvas 2001/29/EK⁷⁸ izpratnē un tādējādi var pārkāpt autortiesības.

Tiesa nosprieda, ka jēdziens "izziņošana" sabiedrībai Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. punkta izpratnē ir jāinterpretē tādējādi, ka tas aptver situāciju, kurā internetā tiek nodota rīcībā un pārvaldīta kopīgošanas platforma, kas, izmantojot ar aizsargātiem darbiem saistīto metadatu indeksāciju un nodrošinot meklētājprogrammu, ļauj šīs platformas lietotājiem šos darbus sameklēt un kopīgot vienādranga (*peer-to-peer*) tīklā.

Jānorāda, ka tas izriet no Direktīvas 2001/29/EK 23. apsvēruma, ka 3. panta 1. punktā paredzētās autora tiesības uz izziņošanu sabiedrībai attiecas uz darba visa veida raidīšanu vai atkārtotu raidīšanu sabiedrībai, kura nav klāt vietā, kurā notikusi sākotnējā izziņošana, izmantojot vai neizmantojot vadus, tajā skaitā raidīšanu ēterā.

Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka, tīmekļvietnē ievietojot saites, kurām uzklikšķinot lietotāji piekļūst aizsargātam darbam, kas bez pieejas tiesību ierobežojuma ir publicēts kādā citā tīmekļvietnē, šiem pirmās tīmekļvietnes lietotājiem tiek nodrošināta tieša piekļuve minētajiem darbiem. Tā tas ir, arī tirgojot multivides atskaņotāju, kurā ir iepriekš instalētas internetā pieejamas pievienojumprogrammas, kas ietver hipersaites uz sabiedrībai brīvi pieejamām tīmekļvietnēm, kurās ar autortiesībām aizsargāti darbi ir padarīti pieejami bez šo tiesību īpašnieku atļaujas. Tādējādi no šīs judikatūras var secināt, ka, principā, ikviena darbība, ar kuru lietotājs, pilnībā apzinādamies situāciju, saviem klientiem nodrošina piekļuvi aizsargātiem darbiem, var būt "izziņošana" Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. punkta izpratnē.

Lai varētu konstatēt atbilstību jēdzienam "izziņošana" sabiedrībai Direktīvas 2001/29/EK 3. panta 1. punkta izpratnē, aizsargātajiem darbiem ir jābūt faktiski izziņotiem sabiedrībai. Jēdziens "sabiedrība" ietver noteiktu minimālo robežvērtību. Tādējādi ir jāzina ne tikai tas, cik personām vienlaicīgi ir piekļuve vienam un tam pašam darbam, bet arī tas, cik no viņām ir secīga piekļuve tam.

⁷⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.).

Spriedums, 2019. gada 29. jūlijs (virspalāta), Funke Medien NRW (C-469/17, [EU:C:2019:623](#))

Sabiedrība *Funke Medien* pārvaldīja Vācijas laikraksta "*Westdeutsche Allgemeine Zeitung*" interneta portālu. Vācijas Federatīvā Republika, uzskatīdama, ka *Funke Medien* ir pārkāpusi tās autortiesības attiecībā uz dažiem Vācijas valdības sagatavotiem ziņojumiem par militāro situāciju, kas klasificēti kā "ierobežotas lietošanas" dokumenti, cēla pret šo sabiedrību prasību par atturēšanos no darbības. Šo prasību apmierināja apgabaltiesa un pēc tam apelācijas tiesvedībā apstiprināja federālās zemes augstākā tiesa. Savā iesniedzējtiesā *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) iesniegtajā revīzijas sūdzībā *Funke Medien* uzturēja savus prasījumus, lūdzot noraidīt prasību par atturēšanos no darbības.

Iesākumā Tiesa atgādināja, ka ziņojumi par militāro situāciju var tikt aizsargāti ar autortiesībām tikai ar nosacījumu – kas valsts tiesai ir jāpārbauda katrā konkrētajā gadījumā –, ka šie ziņojumi veido to autora intelektuālu jaunradi, kas atspoguļo viņa personību un ko raksturo minēto ziņojumu sagatavošanas gaitā autora izdarītās brīvās un radošās izvēles.

Tiesa uzskatīja, ka Direktīvas 2001/29/EK normas, ar kurām ir paredzētas autoru ekskluzīvās tiesības uz savu darbu reproducēšanu un izziņošanu sabiedrībai, veido pilnīgas saskaņošanas pasākumus attiecībā uz tajās paredzēto tiesību materiāltiesisko saturu. Turpretim Tiesa secināja, ka Direktīvas 2001/29/EK normas, kas pieļauj atkāpi no minētajām tiesībām saistībā ar aktuālu notikumu reportāžām un citātiem, neveido tajās paredzēto izņēmumu vai ierobežojumu tvēruma pilnīgas saskaņošanas pasākumus. Tomēr rīcības brīvība, kas ir dalībvalstīm attiecībā uz šo tiesību normu īstenošanu, ir jāizmanto, ievērojot Savienības tiesībās noteiktās robežas, lai saglabātu taisnīgu līdzsvaru starp tiesību subjektu interesēm saistībā ar Hartā paredzēto viņu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību, no vienas puses, un aizsargāto darbu vai tiesību objektu lietotāju tiesībām un interesēm, it īpaši tāpat Hartā garantēto viņu vārda un informācijas brīvību, kā arī vispārējām interesēm, no otras puses.

Tālāk Tiesa precizēja, ka vārda un informācijas brīvība nevar attaisnot atkāpi – papildus Direktīvā 2001/29/EK paredzētajiem izņēmumiem un ierobežojumiem – no autora ekskluzīvajām tiesībām uz savu darbu reproducēšanu un izziņošanu sabiedrībai, izņemot minētajā direktīvā paredzēto atkāpi. Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka Direktīvā 2001/29/EK ietvertais izņēmumu un ierobežojumu uzskaitījums ir izsmeļošs.

Visbeidzot, Tiesa uzskatīja, ka valsts tiesai, veicot izsvēršanu, kas tai jāveic, ņemot vērā visus konkrētās lietas apstākļus, starp ekskluzīvajām autora tiesībām uz savu darbu reproducēšanu un izziņošanu sabiedrībai, no vienas puses, un aizsargāto tiesību objektu lietotāju tiesībām, kas paredzētas Direktīvā 2001/29/EK ietvertajās atkāpes normās attiecībā uz aktuālu notikumu reportāžām un citātiem, no otras puses, ir jābalstās uz tādu šo normu interpretāciju, kura, ievērojot to formulējumu un saglabājot to lietderīgo iedarbību, būtu pilnībā saderīga ar Hartā garantētajām pamattiesībām.

Spridums, 2019. gada 29. jūlijs (virspalāta), Spiegel Online (C-516/17, [EU:C:2019:625](#))

Sabiedrība *Spiegel Online* pārvaldīja internetā informācijas portālu ar tādu pašu nosaukumu. Bundestāga (Federālais parlaments, Vācija) deputāts *Volker Beck* apgabaltiesā apstrīdēja to, ka *Spiegel Online* savā tīmekļvietnē bija publicējusi vienu *V. Beck* manuskripta un raksta pilntekstu. *V. Beck* uzskatīja šo publikāciju par autortiesību pārkāpumu. Minētā tiesa apmierināja *V. Beck* prasījumus. Pēc tam, kad *Spiegel Online* apelācijas sūdzība tika noraidīta, tā iesniedza revīzijas sūdzību iesniedzējtiesai *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija).

Tiesa uzskatīja, ka Direktīvas 2001/29/EK normas, kas ļauj atkāpties no autora ekskluzīvajām tiesībām saistībā ar aktuālu notikumu reportāžām un citātiem, atstāj dalībvalstīm rīcības brīvību attiecībā uz to transponēšanu valsts tiesībās, bet šīs normas neveido pilnīgas saskaņošanas pasākumus. Tomēr rīcības brīvība, kas ir dalībvalstīm attiecībā uz šo tiesību normu īstenošanu, ir jāizmanto, ievērojot Savienības tiesībās noteiktās robežas, lai saglabātu taisnīgu līdzsvaru starp tiesību subjektu interesēm saistībā ar Hartā paredzēto viņu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību, no vienas puses, un aizsargāto darbu vai tiesību objektu lietotāju tiesībām un interesēm, it īpaši tāpat Hartā garantēto viņu vārda un informācijas brīvību, kā arī vispārējām interesēm, no otras puses.

Runājot par vārda un informācijas brīvību, Tiesa precizēja, ka tā nevar attaisnot atkāpi – papildus Direktīvā 2001/29/EK paredzētajiem izņēmumiem un ierobežojumiem – no autora ekskluzīvajām tiesībām uz savu darbu reproducēšanu un izziņošanu sabiedrībai, izņemot minētajā direktīvā paredzēto atkāpi. Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka šajā direktīvā ietvertais izņēmums un ierobežojums uzskaitījums ir izsmeļošs.

Turklāt Tiesa uzskatīja, ka valsts tiesai, veicot izsvēršanu, kas tai jāveic, ņemot vērā visus konkrētās lietas apstākļus, starp ekskluzīvajām autora tiesībām uz savu darbu reproducēšanu un izziņošanu sabiedrībai, no vienas puses, un aizsargāto tiesību objektu lietotāju tiesībām, kas paredzētas Direktīvā 2001/29/EK ietvertajās atkāpes normās attiecībā uz aktuālu notikumu reportāžām un citātiem, no otras puses, ir jābalstās uz tādu šo normu interpretāciju, kura, ievērojot to formulējumu un saglabājot to lietderīgo iedarbību, būtu pilnībā saderīga ar Hartā garantētajām pamattiesībām.

Pirmām kārtām, Tiesa secināja, ka Direktīvā 2001/29/EK ietvertais atkāpes noteikums par aktuālu notikumu reportāžām nepieļauj valsts tiesību normu, ar kuru minētajā noteikumā paredzētā izņēmuma vai ierobežojuma piemērošana tiek ierobežota, to attiecinot tikai uz gadījumiem, kad saprātīgi nav iespējama iepriekšēja atļaujas pieprasīšana aizsargāto darbu izmantošanai aktuālu notikumu reportāžai. Proti, aktuāla notikuma īstenošanās parasti – un it īpaši informācijas sabiedrībā – prasa, lai ar to saistītā informācija varētu tikt izziņota ātri, un līdz ar to tā būtu grūti savienojama ar prasību par autora piekrišanas iepriekšēju iegūšanu, kas varētu izrādīties pārāk sarežģīta vai pat kavēt savlaicīgu nozīmīgās informācijas sniegšanu sabiedrībai.

Otrām kārtām, Tiesa nosprieda, pirmkārt, ka Direktīvas 2001/29/EK atkāpes noteikumā par citātiem minētais jēdziens “citāti” ietver atsauci, izmantojot hipersaiti, uz datni, ko var aplūkot patstāvīgi. Šajā kontekstā tā atgādināja judikatūru, saskaņā ar kuru hipersaites veicina raitu interneta darbību, kam ir īpaša nozīme saistībā ar Hartā garantēto vārda brīvību un informācijas brīvību, kā arī viedokļu un informācijas apmaiņu šajā tīklā, kuram ir raksturīga neskaitāma informācijas daudzuma pieejamība. Otrkārt, Tiesa nosprieda, ka darbs ir uzskatāms par tādu, kas jau ir likumīgi publiskots, ja šis darbs, kā tas konkrēti ir atveidots, iepriekš ir ticis darīts pieejams sabiedrībai ar tiesību subjekta atļauju vai atbilstoši piespiedu licencei, vai arī saskaņā ar tiesību aktos paredzētu atļauju. Tieši valsts tiesai – konkrētās tās izskatāmās lietas gaismā un ņemot vērā visus lietas apstākļus – ir jāizlemj, vai darbs ir ticis likumīgi publiskots.

Spriedums, 2021. gada 9. marts (virspalāta), VG Bild-Kunst (C-392/19, [EU:C:2021:181](#))

Stiftung Preußischer Kulturbesitz (turpmāk tekstā – “SPK”), Vācijas fonds, ir *Deutsche Digitale Bibliothek*, kultūrai un zinātībai veltītas digitālās bibliotēkas, kas veido Vācijas zinātnes un kultūras iestāžu tīklu, pārvaldītājs. Šīs bibliotēkas tīmekļvietnē ir ietvertas saites, kas novirza uz digitalizētu saturu, kurš tiek glabāts dalībnieču iestāžu tīmekļa portālos. *Deutsche Digitale Bibliothek* kā “digitālā vitrīna” pati uzglabā tikai sīktēlus (*thumbnails*), proti, attēlu versijas, kuru izmērs ir samazināts salīdzinājumā ar to oriģinālo izmēru.

VG Bild-Kunst, autortiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija vizuālās mākslas jomā Vācijā, attiecībā uz licences līguma noslēgšanu ar SPK par sava darbu kataloga sīktēlu veidā izmantošanu ir izvirzījusi nosacījumu par tāda noteikuma iekļaušanu, saskaņā ar kuru SPK, izmantojot līgumā minētos aizsargātos darbus, apņemas īstenot efektīvus tehnoloģiskos pasākumus pret šo aizsargāto darbu sīktēlu, kuri tiek parādīti *Deutsche Digitale Bibliothek* tīmekļvietnē, kadrēšanu (*framing*)⁷⁹, ko veic trešās personas.

Uzskatot, ka šāds līguma nosacījums, ņemot vērā autortiesības, nebija pamatots, SPK cēla prasību Vācijas tiesās, lūdzot konstatēt, ka *VG Bild-Kunst* bija jāpiešķir attiecīgā licence, attiecībā uz to neizvirzot nosacījumu par kadrēšanas novēršanas pasākumu īstenošanu⁸⁰.

⁷⁹ Kadrēšanas (*framing*) tehnika izpaužas kā tīmekļvietnes lapas sadalīšana vairākos rāmjos un vienā no šiem rāmjiem, izmantojot saiti, uz kuras var uzklikšķināt, vai iegultu tīmekļa saiti (*inline linking*), tiek parādīts citā vietnē ievietots elements, lai no šīs vietnes lietotājiem paslēptu sākotnējo vidi, kurā šis elements ietilpst.

⁸⁰ Saskaņā ar Vācijas tiesībām mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām ir pienākums ikvienai personai, kas to pieprasa, atbilstoši saprātīgiem nosacījumiem izsniegt licenci par to tiesību izmantošanu, kuru pārvaldība tām ir uzticēta. Tomēr saskaņā ar Vācijas judikatūru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas izņēmuma kārtā var atteikties piešķirt licenci ar nosacījumu, ka šis atteikums nav uzskatāms par monopola stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, un ar nosacījumu, ka attiecībā uz licences pieteikumu var tikt izvirzītas sevišķi svarīgas likumīgās intereses.

Šajā kontekstā *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) lūdz Tiesu noteikt, vai šī kadrēšana ir jāuzskata par izziņošanu sabiedrībai Direktīvas 2001/29⁸¹ izpratnē, kas apstiprinošas atbildes gadījumā ļautu *VG Bild-Kunst* uzdot *SPK* šo pasākumu īstenošanu.

Tiesas virspalāta nosprieda, ka ar autortiesībām aizsargātu darbu, kas ar autortiesību īpašnieka atļauju ir publiskoti un brīvi pieejami citā tīmekļvietnē, izmantojot kadrēšanas tehniku, iegulšana trešās personas tīmekļvietnē ir izziņošana sabiedrībai, ja šī iegulšana notiek, apejot aizsardzības pasākumus pret kadrēšanu, kurus ir veicis vai uzdevis veikt autortiesību īpašnieks.

Vispirms Tiesa norāda, ka darbu izmēra pārveidošanai saistībā ar kadrēšanu nav nekādas nozīmes, izvērtējot, vai pastāv izziņošana sabiedrībai, ja šo darbu oriģinālie elementi ir uztverami.

Turpinājumā Tiesa norāda, pirmkārt, ka kadrēšanas tehnika ir izziņošana sabiedrībai, ciktāl, to izmantojot, parādītais elements tiek publiskots visiem potenciālajiem tīmekļvietnes lietotājiem. Otrkārt, tā atgādina – tā kā kadrēšanas tehnikā tiek izmantots tas pats tehniskais veids, kāds jau ir izmantots, lai izziņotu aizsargāto darbu sabiedrībai sākotnējā tīmekļvietnē, proti, tīmeklī, šī izziņošana neatbilst nosacījumam par jaunu sabiedrību un tādējādi uz to neattiecas izziņošana “sabiedrībai” Direktīvas 2001/29 izpratnē.

Tomēr Tiesa precizē, ka šis apsvērums ir piemērojams tikai situācijā, kad uz piekļuvi attiecīgajiem darbiem sākotnējā tīmekļvietnē neattiecas neviens ierobežojošs pasākums. Šajā situācijā tiesību īpašnieks jau no paša sākuma ir atļāvis savu darbu izziņošanu visiem tīmekļa lietotājiem.

Turpretī Tiesa uzsver, ka tad, ja tiesību īpašnieks jau no paša sākuma ir ieviesis vai uzdevis veikt ierobežojošus pasākumus saistībā ar savu darbu publicēšanu, tas nav piekritis, ka trešās personas var brīvi izziņot tā darbus sabiedrībai. Gluži pretēji, tas ir vēlējies, lai sabiedrība, kas var piekļūt tā darbiem, būtu tikai konkrētas tīmekļvietnes lietotāji.

Tādējādi Tiesa nosprieda, ka, ja autortiesību īpašnieks ir veicis vai uzdevis veikt ierobežojošus pasākumus pret kadrēšanu, darba iegulšana trešās personas tīmekļvietnē, izmantojot kadrēšanas tehniku, ir “šī darba publiskošana jaunai sabiedrībai”. Līdz ar to attiecībā uz šo izziņošanu sabiedrībai ir jāsaņem attiecīgo tiesību īpašnieka atļauja.

Pretēja pieeja būtu pretrunā izziņošanas tiesību izsmelšanas noteikumam. Šī tiesību norma autortiesību īpašniekam atņemtū iespēju pieprasīt atbilstīgu atlīdzību par tā darba izmantošanu. Tādējādi ar šādu pieeju tiktu pārkāpts taisnīgs līdzsvars, kas ir jāievēro digitālajā vidē starp, no vienas puses, autortiesību un blakustiesību īpašnieku

⁸¹ Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.) 3. panta 1. punktu dalībvalstis autoriem piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu sabiedrībai.

interesēm saistībā ar to intelektuālā īpašuma aizsardzību un, no otras puses, aizsargāto tiesību objektu lietotāju interešu un pamattiesību aizsardzību.

Visbeidzot Tiesa precizē, ka autortiesību īpašnieks savu atļauju kadrēšanai var ierobežot tikai ar efektīviem tehnoloģiskiem pasākumiem. Ja šādu pasākumu nav, varētu izrādīties sarežģīti pārliecināties, vai šis īpašnieks ir vēlējies iebilst pret savu darbu kadrēšanu.

Spriedums, 2021. gada 22. jūnijs (virspalāta), YouTube un Cyando (C-682/18 un C-683/18, EU:C:2021:503)

Strīdā, kas ir pirmās lietas (C-682/18) pamatā, mūzikas producenti *Frank Peterson* vērsās pret *YouTube* un tās likumīgo pārstāvi *Google* Vācijas tiesās jautājumā par vairāku fonogrammu, uz kurām tam, kā viņš apgalvo, ir dažādas tiesības, ievietošanu tiešsaistē *YouTube* 2008. gadā. Šo ievietošanu tiešsaistē veica šīs platformas lietotāji bez viņa atļaujas. Tie ir mākslinieces *Sāras Braitmenas [Sarah Brightman]* albuma *A Winter Symphony* darbi, kā arī privāti audioieraksti, kas veikti viņas turnejas “*Symphony Tour*” koncertos.

Strīdā, kas ir otrās lietas (C-683/18) pamatā, izdevniecība *Elsevier* Vācijas tiesās vērsās pret *Cyando* par dažādu darbu, uz kuriem *Elsevier* ir ekskluzīvas tiesības, ievietošanu tiešsaistē *Cyando* piederošajā *Uploaded* datņu mitināšanas un kopīgošanas platformā 2013. gadā. Šo ievietošanu tiešsaistē veica šīs platformas lietotāji bez *Elsevier* atļaujas. Runa ir par darbiem *Gray's Anatomy for Students*, *Atlas of Human Anatomy* un *Campbell-Walsh Urology*, ar kuriem varēja iepazīties *Uploaded*, izmantojot saišu krājumus *rehabgate.com*, *avaxhome.ws* un *bookarchive.ws*.

Bundesgerichtshof (Federālā augstākā tiesa, Vācija), izskatot šos abus strīdus, uzdeva Tiesai vairākus prejudiciālus jautājumus, lai tā tostarp precizētu tiešsaistes platformu pakalpojumu sniedzēju atbildību par darbiem, kas aizsargāti ar autortiesībām un kurus to lietotāji nelikumīgi ievietojuši tiešsaistē šajās platformās.

Šo atbildību Tiesa izvērtē atbilstoši faktu rašanās laikā piemērojamam tiesiskajam regulējumam, kas izriet no Direktīvas 2001/29 par autortiesībām⁸², Direktīvas 2000/31 par elektronisko tirdzniecību⁸³, kā arī Direktīvas 2004/48 par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu⁸⁴. Uzdotie prejudiciālie jautājumi neattiecas uz tiesisko regulējumu, kas kļuvis piemērojams pēc attiecīgo faktu norises un kas tika izveidots ar Direktīvu 2019/790 par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū⁸⁵.

⁸² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.).

⁸³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (OV 2000, L 178, 1. lpp.).

⁸⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV 2004, L 157, 45. lpp.).

⁸⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/790 (2019. gada 17. aprīlis) par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK (OV 2019, L 130, 92. lpp.). Ar šo direktīvu attiecībā uz tiešsaistes platformu pakalpojumu sniedzējiem ir ieviesta jauna specifiska atbildības sistēma par darbiem, kurus tiešsaistē ievietojuši šo platformu lietotāji. Šajā

Spriedumā, kas pasludināts virspalātas sastāvā, Tiesa tostarp nosprieda, ka saskaņā ar pašreiz spēkā esošajām Savienības tiesībām tiešsaistes platformu pakalpojumu sniedzēji paši neveic ar autortiesībām aizsargāta satura izziņošanu sabiedrībai, ko to lietotāji nelikumīgi ievieto tiešsaistē, ja vien šie pakalpojumu sniedzēji papildus platformu vienkāršai nodrošināšanai neveicina sabiedrībai piekļuvi šādam saturam, pārkāpjot autortiesības. Turklāt Tiesa uzskata, ka šie pakalpojumu sniedzēji var saņemt atbrīvojumu no atbildības Direktīvas 2000/31 par elektronisko tirdzniecību izpratnē ar nosacījumu, ka tiem nav aktīvas lomas, kas tiem ļauj uzzināt un kontrolēt saturu, kurš ir augšupielādēts to platformā.

Pirmkārt, Tiesa izvērtē, vai video kopīgošanas platformas vai datņu mitināšanas un kopīgošanas platformas, kurā lietotāji var nelikumīgi sniegt sabiedrībai piekļuvi aizsargātam saturam, pakalpojumu sniedzējs pats veic tādos apstākļos, par kādiem ir runa šajās lietās, šī satura “izziņošanu sabiedrībai” Direktīvas 2001/29 par autortiesībām⁸⁶ izpratnē. Vispirms Tiesa atgādina jēdziena “izziņošana sabiedrībai” mērķus un definīciju, kā arī papildu kritērijus, kuri jāņem vērā, veicot individualizētu vērtējumu, ko šis jēdziens prasa.

Tādējādi starp šiem kritērijiem Tiesa uzsver svarīgo lomu, kas ir platformas pakalpojumu sniedzējam, un tā iejaukšanās apzināto raksturu. Šis pakalpojumu sniedzējs veic “izziņošanas aktu”, ja, pilnībā apzinoties savas rīcības sekas, viņš iejaucas, lai saviem klientiem dotu piekļuvi aizsargātam darbam, it īpaši tad, ja bez šādas iejaukšanās tā klienti principā nevarētu iepazīties ar izplatīto darbu.

Šajā kontekstā Tiesa nosprieda, ka tādas video kopīgošanas platformas vai datņu mitināšanas un kopīgošanas platformas, kurā lietotāji var nelikumīgi sniegt sabiedrībai piekļuvi aizsargātam saturam, pakalpojumu sniedzējs neveic šī satura “izziņošanu sabiedrībai” Direktīvas par autortiesībām izpratnē, ja vien tas papildus vienkāršai platformas nodrošināšanai neveicina sabiedrības piekļuvi šādam saturam, tādējādi pārkāpjot autortiesības.

Tā tas it īpaši ir gadījumā, kad šim pakalpojumu sniedzējam ir konkrēti zināms par aizsargāta satura nelikumīgu pieejamību platformā un tas atturas to izdzēst vai nekavējoties bloķēt tam piekļuvi, vai ja minētais pakalpojumu sniedzējs, pat ja tas zina vai tam būtu jāzina, ka, aplūkojot vispārīgi, tā platformas lietotāji ar tās palīdzību nelikumīgi sniedz sabiedrībai piekļuvi aizsargātam saturam, atturas īstenot atbilstošus tehniskus pasākumus, kas būtu sagaidāmi no parasti rūpīga uzņēmēja tā situācijā, lai ticamā un efektīvā veidā vērstos pret šajā platformā notiekošajiem autortiesību pārkāpumiem, vai arī ja šis pakalpojumu sniedzējs piedalās tāda aizsargātā satura izvēlē, kurš tiek nelikumīgi izziņots sabiedrībai, ja šis pakalpojumu sniedzējs šajā platformā

direktīvā, kas katrai dalībvalstij ir jātransponē valsts tiesībās vēlākais 2021. gada 7. jūnijā, šiem pakalpojumu sniedzējiem tostarp ir noteikts pienākums saņemt atļauju no tiesību īpašniekiem, piemēram, noslēdzot licences līgumu attiecībā uz darbiem, kurus tiešsaistē ievietojuši to platformas lietotāji.

⁸⁶ Direktīvas 2001/29 par autortiesībām 3. panta 1. punkts. Saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalstis autoriem piešķir ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt savu darbu izziņošanu, izmantojot vadus vai neizmantojot tos, tajā skaitā savu darbu publicēšanu tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētās vietas pašu izvēlētā laikā.

nodrošina rīkus, kas ir speciāli paredzēti šāda saturs nelikumīgai kopīgošanai, vai ja tas apzināti veicina šādu kopīgošanu, – tas var liecināt par to, ka šis pakalpojumu sniedzējs ir izvēlējis ekonomisko modeli, atbilstoši kuram tā platformas lietotāji tiek mudināti nelikumīgi izziņot sabiedrībai aizsargāto saturu šajā platformā.

Otrkārt, Tiesa izvērtē jautājumu, vai tiešsaistes platformu pakalpojumu sniedzējam var tikt piemērots Direktīvā 2000/31 par elektronisko tirdzniecību ⁸⁷ paredzētais atbrīvojums no atbildības par aizsargāto saturu, ko lietotāji prettiesiski izziņo sabiedrībai, izmantojot tā platformu. Šajā kontekstā Tiesa izvērtē, vai šī pakalpojumu sniedzēja loma ir neitrāla, proti, vai tā rīcība ir tikai tehniska, automātiska un pasīva, kas nozīmē, ka tas nepārzina vai nekontrolē saturu, kuru tas uzglabā, vai, tieši pretēji, šim pakalpojumu sniedzējam ir aktīva loma, kas tam ļauj pārzināt vai kontrolēt šo saturu. Šajā ziņā Tiesa uzskata, ka šis pakalpojumu sniedzējs var saņemt atbrīvojumu no atbildības, ja vien šim pakalpojumu sniedzējam nav aktīvas lomas, kas tam ļauj uzzināt vai kontrolēt saturu, kurš ir augšupielādēts tā platformā. Šajā aspektā Tiesa precizē, ka, lai šis pakalpojumu sniedzējs zaudētu iespēju izmantot šajā direktīvā paredzēto atbrīvojumu no atbildības, tam ir jāzina par tā lietotāju konkrētām nelikumīgām darbībām, kas ir saistītas ar aizsargāto saturu, kurš ir ticis augšupielādēts tā platformā.

Treškārt, Tiesa precizē nosacījumus, ar kādiem tiesību īpašnieki saskaņā ar Direktīvu 2001/29 par autortiesībām ⁸⁸ var saņemt tiesas rīkojumus attiecībā pret tiešsaistes platformu pakalpojumu sniedzējiem. Tādējādi tā nospriež, ka šī direktīva pieļauj, ka saskaņā ar valsts tiesībām autortiesību vai blakustiesību īpašnieks var saņemt rīkojumu pret starpnieku, kura pakalpojumus trešā persona ir izmantojusi, lai aizskartu viņa tiesības, šim starpniekam par to nezinot, Direktīvas 2000/31 par elektronisko tirdzniecību ⁸⁹ nozīmē vienīgi tad, ja pirms tiesvedības sākšanas šis pārkāpums ir iepriekš bijis paziņots šim starpniekam un tas nav ātri izņēmis attiecīgo saturu vai bloķējis tam piekļuvi un nodrošinājis, lai šādi pārkāpumi neatkārtotos.

Tomēr valsts tiesām, piemērojot šādu nosacījumu, ir jāpārliedzina, ka tā rezultātā pārkāpuma faktiskā izbeigšana netiek aizkavēta tā, ka šim īpašniekam tiek radīti nesamērīgi zaudējumi.

⁸⁷ Direktīvas 2000/31 par elektronisko tirdzniecību 14. panta 1. punkts. Saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalstis nodrošina, ka gadījumā, ja tiek piedāvāts informācijas sabiedrības pakalpojums – pakalpojuma saņēmēja sniegtās informācijas glabāšana, pakalpojumu sniedzējs nav atbildīgs par informāciju, kas glabāta pēc pakalpojuma saņēmēja pieprasījuma, ar nosacījumu, ka pakalpojuma sniedzējs faktiski nezina par nelikumīgu darbību vai informāciju, un attiecībā uz prasību par zaudējumu atlīdzību tas nezina par faktiem vai apstākļiem, kas liecina par nelikumīgu darbību vai informāciju, vai ka pakalpojumu sniedzējs, tiklīdz tas par to uzzina, ātri rīkojas, lai šo informāciju izņemtu vai piekļuvi tai padarītu neiespējamu.

⁸⁸ Direktīvas 2001/29 par autortiesībām 8. panta 3. punkts. Saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalstis nodrošina to, ka tiesību subjekti var pieprasīt rīkojumu pret starpniekiem, kuru pakalpojumus trešā persona izmanto, lai pārkāptu autortiesības vai blakustiesības.

⁸⁹ Direktīvas 2000/31 par elektronisko tirdzniecību 14. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

II. Tiesiskais regulējums, kas reglamentē elektronisko tirdzniecību

1. Reklāma

Spriedums, 2010. gada 23. marts (virspalāta), Google France (no C-236/08 līdz C-238/08, EU:C:2010:159)

Sabiedrība *Google* uzturēja interneta meklētāju un tostarp piedāvāja maksas atsauču pakalpojumu, sauktu "*AdWords*". Šis pakalpojums deva iespēju visiem tirgus dalībniekiem, izvēloties vienu vai vairākus atslēgvārdus, parādīt reklāmas saiti uz to vietnēm, ko papildina komerciāls paziņojums. *Vuitton*, Kopienas preču zīmes "*Vuitton*" īpašnieks, un citi Francijas preču zīmju īpašnieki konstatēja, ka, izmantojot *Google* meklētāju, lietotājiem ievadot vārdus, kas veido šīs preču zīmes, parādījās saites uz vietnēm, kurās piedāvā *Vuitton* preču imitāciju, un uz pārējo preču zīmju īpašnieku konkurentu vietnēm. *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija) uzdeva Tiesai jautājumus par to, vai ir likumīgi kā atslēgvārdus atsauču pakalpojumā internetā izmantot preču zīmēm atbilstošus apzīmējumus bez šo preču zīmju īpašnieku piekrišanas.

Tiesa nosprieda, ka šāds atsauces pakalpojuma internetā sniedzējs neizmanto šo apzīmējumu Direktīvas 89/104/EEK⁹⁰ 5. panta 1. un 2. punkta vai Regulas (EK) Nr. 40/94⁹¹ 9. panta 1. punkta izpratnē, pat ja viņš atļauj reklāmas devējiem izvēlēties preču zīmēm identiskus apzīmējumus kā atslēgvārdus, uzglabā šos apzīmējumus un parāda savu klientu reklāmas, vadoties pēc šiem apzīmējumiem. Tas, ka trešā persona izmanto preču zīmes īpašnieka preču zīmei identisku vai līdzīgu apzīmējumu, nozīmē, ka šī trešā persona izmanto apzīmējumu pati savā komercsaziņā; tā ir izmantošana minētās direktīvas izpratnē gadījumā, ja reklāmas devēja mērķis ir maldināt interneta lietotājus par tā preču vai pakalpojumu izcelsmi.

Preču zīmes īpašnieks var aizliegt reklāmas devējam sniegt reklāmu, ja šī reklāma ar grūtībām ļauj samērā informētam un apdomīgam lietotājam zināt, vai reklāmā atai notās preces vai pakalpojumi pieder preču zīmes īpašniekam vai trešai personai. Preču zīmes būtiskā funkcija tostarp ir ļaut lietotājiem nošķirt šīs preču zīmes īpašnieka preces vai pakalpojumus no citas izcelsmes precēm vai pakalpojumiem.

Tomēr tas, ka trešās personas izmanto preču zīmei identisku apzīmējumu, pats par sevi neapdraud preču zīmes reklāmas funkciju. Direktīvas 2000/31/EK⁹² 14. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tajā norādītā norma ir piemērojama atsauces pakalpojuma

⁹⁰ Padomes Direktīva 89/104/EEK (1988. gada 21. decembris), ar ko tuvinā dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV 1989, L 40, 1. lpp.).

⁹¹ Padomes Regula (EK) Nr. 40/94 (1993. gada 20. decembris) par Kopienas preču zīmi (OV 1994, L 11, 1. lpp.).

⁹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (OV 2000, L 178, 1. lpp.).

internetā sniedzējam, ja šim pakalpojuma sniedzējam nav bijusi aktīva loma, kas tam ļāva zināt par vai kontrolēt uzglabāto informāciju. Ja pakalpojuma sniedzēja darbības ir tikai tehniskas, automātiskas un pasīvas, kas netieši norāda, ka tam nav nedz zināšanu, nedz kontroles pār informāciju, ko viņš uzglabā, šis pakalpojumu sniedzējs nevar tikt saukts pie atbildības.

Spriedums, 2013. gada 11. jūlijs, Belgian Electronic Sorting Technology (C-657/11, EU:C:2013:516)

Uzņēmumi *Belgian Electronic Sorting Technology (BEST)* un *Visys* izstrādāja, ražoja un tirgoja lāzertehnoloģijas šķirošanas mašīnas un konveijerus. *Visys* dibinātājs bija *B. Peelaers*, bijušais *BEST* darbinieks. *B. Peelaers Visys* vārdā reģistrēja domēna nosaukumu "www.bestlasersorter.com". Ar šādu domēna nosaukumu atrodams interneta vietnes saturs bija identisks parastajām *Visys* interneta vietnēm, kuras ir pieejamas ar domēna nosaukumiem "www.visys.be" un "www.visysglobal.be". Ja meklētājā www.google.be ievadīja vārdus "*Best Laser Sorter*", tā kā otro rezultātu aiz *BEST* interneta vietnes norādīja *Visys* interneta vietni. *Visys* savās interneta vietnēs tostarp izmantoja tādus metatagus ("*metatags*") kā "*Best+Helius*" un "*Best+Genius*". *Hof van Cassatie* (Kasācijas tiesa, Beļģija), iesniedzējtiesa, vērsās Tiesā, lai noskaidrotu, vai var uzskatīt, ka, pirmkārt, domēna nosaukuma reģistrācija un izmantošana un, otrkārt, metatagu izmantošana interneta vietnes metadatos ietilpst jēdzienā "reklāma" Direktīvas 84/450/EEK⁹³ un Direktīvas 2006/114/EK⁹⁴ izpratnē.

Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 84/450/EEK 2. panta 1. punkts un Direktīvas 2006/114/EK 2. panta a) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka jēdzienā "reklāma", kā tas ir definēts šajos noteikumos, – tādā situācijā, kurā domēna nosaukums vai metatagi, ko veido atslēgvārdi ("*keyword metatags*") norāda uz atsevišķām precēm vai atsevišķiem pakalpojumiem, vai arī uz sabiedrības tirdzniecības nosaukumu un veido paziņojumu, kas ir adresēts potenciālajiem patērētājiem un tiem dara zināmu, ka ar šo nosaukumu viņi atradīs interneta vietni, kas ir saistīta ar minētajām precēm vai pakalpojumiem, vai arī ar minēto sabiedrību, – ietilpst domēna nosaukuma, kā arī metatagu izmantošana interneta vietnes metadatos.

Jēdziens "reklāma" nebūtu interpretējams un piemērojams tādā veidā, lai tirgotāja darbībām, kuras veiktas ar mērķi veicināt tā preču vai tā pakalpojumu noietu un kuras var ietekmēt patērētāju saimniecisko rīcību un attiecīgi ietekmēt šī tirgotāja konkurentus, varētu nepiemērot šajās direktīvās noteiktos godīgas konkurences noteikumus.

⁹³ Padomes Direktīva 84/450/EEK (1984. gada 10. septembris) par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz maldinošu reklāmu, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 2005/29/EK (OV 1984, L 250, 17. lpp.).

⁹⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/114/EK (2006. gada 12. decembris) par maldinošu un salīdzinošu reklāmu (OV 2006, L 376, 21. lpp.).

Turpretim šajā jēdzienā neietilpst domēna nosaukuma reģistrācija pati par sevi. Tā ir tīri formāla rīcība, kas pati par sevi noteikti nerada iespēju potenciālajiem klientiem uzzināt domēna nosaukumu un tātad nevar ietekmēt šo klientu izvēli.

Spridums, 2017. gada 4. maijs, Luc Vanderborght (C-339/15, [EU:C:2017:335](#))

Luc Vanderborght, Beļģijā reģistrēts zobārsts, reklamēja zobārstniecības pakalpojumus. Viņš bija izvietojis izkārtni, kurā norādīts viņa uzvārds, zobārsta kvalifikācija, interneta vietnes adrese, kā arī prakses tālruņa numurs. Turklāt viņš bija izveidojis interneta vietni, kurā informēja pacientus par dažādiem ārstniecības veidiem, kurus viņš veic savā kabinetā. Visbeidzot viņš izvietoja reklāmas sludinājumus vietējās avīzēs. Pēc sūdzības saņemšanas no zobārstu profesionālās apvienības *Verbond der Vlaamse Tandartsen* pret *L. Vanderborght* tika uzsākta krimināllieta. Beļģijas tiesību normās bija aizliegta jebkāda reklāma attiecībā uz mutes dobuma un zobu ārstniecības pakalpojumiem un bija noteiktas diskrētuma prasības. *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Briseles pirmās instances tiesa, kurā tiesvedība noris holandiešu valodā), kas izskatīja lietu, nolēma šajā ziņā uzdot jautājumus Tiesai.

Tiesa uzskata, ka Direktīva 2000/31/EK⁹⁵ ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādus valsts tiesību aktus, kādi ir pamatlietā.

Direktīvas 2000/31/EK 18. apsvērumā ir precizēts, ka jēdziens “informācijas sabiedrības pakalpojumi” ietver plašu tiešsaistē notiekošu ekonomisko darbību spektru. Turklāt šīs direktīvas 2. panta f) punktā ir precizēts, ka jēdziens “komercziņojums” ietver tostarp jebkādu ziņojuma veidu, kas ir paredzēts personas, kura veic regulētu profesiju, pakalpojumu reklamēšanai. No tā izriet, ka reklāma saistībā ar mutes dobuma un zobu ārstniecības pakalpojumiem, kas tiek veikta interneta vietnē, veido šādu pakalpojumu. Savienības likumdevējs nav izslēdzis reglamentētās profesijas no minētās direktīvas 8. panta 1. punktā paredzētā principa par tiešsaistes komercziņojumu atļaušanu. Lai gan šis princips ļauj ņemt vērā veselības profesiju īpatnības, izstrādājot ar tām saistītās profesionālās normas, vajadzības gadījumā stingri nosakot šajā normā minēto tiešsaistes komercziņojumu formu un kārtību, lai garantētu, ka tie nekaitē pacientu iegūtajai uzticībai pret šīm profesijām, tomēr ar šīm profesionālajām normām nevar tiesiski vispārīgā un absolūtā veidā aizliegt jebkuru tādas reklāmas veidu tiešsaistē, kas ir paredzēta, lai veicinātu šādu profesiju īstenojošās personas darbību.

LESD 56. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas aizliedz tādus valsts tiesību aktus kā pamatlietā, atbilstoši kuriem vispārējā un absolūtā veidā tiek aizliegta jebkāda reklāma saistībā ar mutes dobuma un zobu ārstniecības pakalpojumiem.

Runājot par nepieciešamību ierobežot tāda pakalpojuma sniegšanas brīvību, kāds tiek aplūkots pamatlietā, ir jāņem vērā, ka cilvēku veselība un dzīvība ir pirmajā vietā starp

⁹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (OV 2000, L 178, 1. lpp.).

Līgumā aizsargātajām vērtībām un interesēm un ka dalībvalstis pašas var principā izlemt, kādā līmenī tās vēlas nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību.

Jebkādi reklāmas vēstījumi, kurus šie tiesību akti aizliedz, paši par sevi nevar izraisīt sekas, kas ir pretējas minētajiem mērķiem. Šādos apstākļos jāuzskata, ka pamatlietā aplūkojamo tiesību aktu izvirzītos mērķus varētu sasniegt ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem.

Spriedums, 2017. gada 30. marts, Verband Sozialer Wettbewerb eV (C-146/16, [EU:C:2017:243](#))

Strīda priekšmets bija reklāmas paziņojums, kurš tika publicēts *DHL Paket* – sabiedrības, kas uzturēja tiešsaistes portālu "*MeinPaket.de*" – izdevumā un kurā komercirtgotāji piedāvāja iegādāties preces. Paziņojumā norādītās preces, kurām bija pievienoti kodi, varēja iegādāties no trešajiem tirgotājiem, izmantojot minēto platformu. Pieslēdzies vietnei, lietotājs varēja ievadīt attiecīgo kodu, lai tiktu nosūtīts uz mājaslapu, kurā interesējošā prece bija aprakstīta sīkāk un kurā bija norādīts arī pārdevējs, par kuru atbilstīgo informāciju varēja aplūkot šim nolūkam paredzētā rubrikā.

Verband Sozialer Wettbewerb (VSW), asociācija, kurai ir pievienojušies tostarp elektrisko un elektronisko preču tirgotāji, kā arī tālpārdevēji, kuri piedāvā visu veidu preces, uzskatīja, ka publicētais reklāmas paziņojums ir negodīga komercprakse. *VSW* uzskatīja, ka *DHL Paket* nav izpildījusi pienākumu norādīt pārdevēju, kas izmanto tās platformu, identitāti un adresi. *VSW* cēla prasību tiesā, prasot izbeigt šo reklāmas darbību.

Saņēmusi *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2005/29/EK ⁹⁶ 7. panta 4. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tāds reklāmas paziņojums kā pamatlietā aplūkotais, uz kuru attiecas jēdziens "uzaicinājums veikt pirkumu" šīs direktīvas izpratnē, var atbilst šajā tiesību normā paredzētajam informācijas pienākumam.

Iesniedzējtiesai katrā konkrētā gadījumā ir jāizvērtē, pirmkārt, vai laika ierobežojumi reklāmas tekstā attaisno informācijas par pārdevēju nodrošināšanu tikai un vienīgi tiešsaistes platformas līmenī un, otrkārt, vajadzības gadījumā, vai minētās direktīvas 7. panta 4. punkta b) apakšpunktā prasītā informācija par tiešsaistes pārdošanas platformu tiek nodota vienkārši un ātri.

Spriedums, 2016. gada 3. marts, Daimler AG (C-179/15, [EU:C:2016:134](#))

Ungārijas sabiedrības *Együd Garage*, kas bija specializējusies *Mercedes* automašīnu tirdzniecībā un labošanā, bija noslēgusi līgumu par pēcpārdošanas pakalpojumiem ar *Daimler*, Vācijā reģistrēto *Mercedes* automašīnu ražotāju un starptautiskās preču zīmes

⁹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2005/29/EK (2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (OV 2005, L 149, 22. lpp.).

“Mercedes-Benz” īpašnieku. Ungārijas sabiedrībai bija tiesības izmantot šo preču zīmi un savos sludinājumos iekļaut norādi “autorizēts Mercedes-Benz serviss”. Pēc minētā līguma izbeigšanas *Együd Garage* centās panākt, lai tiktu izbeigti jebkādi paziņojumi internetā, kuru dēļ sabiedrība varētu uzskatīt, ka starp to un *Daimler* turpina pastāvēt līgumiskas attiecības. Neraugoties uz minētajiem pasākumiem, internetā arī turpmāk tika izplatīti sludinājumi, kuros bija iekļauta šāda norāde, un tos savos rezultātos uzrādīja interneta meklētājprogrammas. *Fővárosi Törvényszék* (Budapeštas tiesa, Ungārija) vaicāja Tiesai, vai Direktīva 2008/95/EK par preču zīmēm⁹⁷ ļauj *Daimler* pieprasīt, lai bijušais līguma partneris veic padziļinātus pasākumus nolūkā novērst kaitējumu *Daimler* preču zīmei.

Tiesa nosprieda, ka preču zīmes izmantošana bez īpašnieka atļaujas, ko veikusi trešā persona, lai sabiedrībai paziņotu, ka šī trešā persona nodarbojas ar tādu preču labošanu un uzturēšanu, kuras apzīmētas ar šo preču zīmi, vai ka tā ir specializējusies vai ir speciāliste attiecībā uz šādām precēm, ir uzskatāma par preču zīmes izmantošanu Direktīvas 2008/95/EK 5. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Preču zīmes īpašnieks to var aizliegt, ja vien nav piemērojams šīs direktīvas 6. pants par preču zīmes iedarbības ierobežojumiem vai 7. pants par preču zīmes piešķirto tiesību izsmelšanu. Šāda izmantošana, kad tā notiek bez preču zīmes īpašnieka piekrišanas, var kaitēt preču zīmes izcelsmes norādes funkcijai.

Minētās direktīvas 5. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka nav šādas izmantošanas, ja šo sludinājumu nav ievietojusi nedz šī trešā persona, nedz tas ir ticis ievietots tās vārdā vai ja – gadījumā, kad šī trešā persona šo sludinājumu ir ievietojusi vai tas ir ticis ievietots tās vārdā ar īpašnieka piekrišanu, – šī trešā persona ir skaidri pieprasījusi šīs interneta vietnes pārvaldītājam, kuram tā ir pasūtījusi sludinājuma ievietošanu, izņemt to vai tajā atrodamo norādi uz preču zīmi. Reklāmas devējs arī nevar tikt padarīts par atbildīgu par citu tādu saimnieciskās darbības subjektu – kā šo uzziņu interneta vietņu pārvaldītāji – autonomām darbībām, ar kuriem reklāmas devējs neuztur nekādas tiešas vai netiešas attiecības un kuri rīkojas nevis šā reklāmas devēja uzdevumā un uz tā rēķina, bet pēc savas iniciatīvas un savā vārdā.

Abos šajos gadījumos preču zīmes īpašniekam nav tiesību atbilstoši Direktīvas 2008/95/EK 5. panta 1. punkta a) vai b) apakšpunktam vērsties pret reklāmas devēju, lai tam aizliegtu ievietot tiešsaistē sludinājumu, kurā ir ietverta norāde uz viņa preču zīmi.

⁹⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/95/EK (2008. gada 22. oktobris), ar ko tuvinā dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV 2008, L 299, 25. lpp.).

Spriedums, 2022. gada 22. decembris (virspalāta), Louboutin (Pārkāpjoša apzīmējuma izmantošana tiešsaistes tirdzniecības vietā) (C-148/21 un C-184/21, [EU:C:2022:1016](#))

Kopš 2016. gada *C. Louboutin*, franču luksusa apavu un rokassomu dizainers, kā Eiropas Savienības preču zīmi ir reģistrējis sarkano krāsu, kas uzklāta uz augstpapēžu kurpes ārējās zoles.

Amazon ir interneta veikalu operators, kas piedāvā dažādas preces gan tieši – savā vārdā un uz sava rēķina, gan netieši – nodrošinot arī tiešsaistes tirdzniecības vietu trešām personām–pārdevējiem. Tāpat šis operators piedāvā trešām personām–pārdevējiem papildu pakalpojumus – preču uzglabāšanu un nosūtīšanu.

C. Louboutin konstatēja, ka šajos interneta veikalos regulāri parādās kurpju ar sarkanu zoli pārdošanas sludinājumi, kas viņa ieskatā attiecas uz precēm, kuru laišanai apgrozībā viņš nav devis savu piekrišanu. Atsaucoties uz ekskluzīvo tiesību, ko piešķir attiecīgā preču zīme, pārkāpumu, viņš pret *Amazon* cēla divas prasības par preču zīmes pārkāpumu *Tribunal d'arrondissement de Luxembourg* (Luksemburgas apgabaltiesa, Luksemburga)⁹⁸ un *Tribunal de l'entreprise francophone de Bruxelles* (Briseles frankofonā Uzņēmumu tiesa, Beļģija)⁹⁹.

Katra no šīm tiesām nolēma uzdot Tiesai vairākus prejudiciālus jautājumus.

Būtībā tās vērsās Tiesā ar jautājumu, vai Eiropas Savienības preču zīmes regula¹⁰⁰ ir jāinterpretē tādējādi, ka var uzskatīt, ka tāda interneta veikala operators, kurā līdzās paša pārdošanas piedāvājumiem ir iekļauta tiešsaistes tirdzniecības vieta, pats izmanto citas personas Eiropas Savienības preču zīmei identisku apzīmējumu, attiecībā uz precēm, kas ir identiskas tām, attiecībā uz kurām šī preču zīme ir reģistrēta, ja trešās personas–pārdevēji bez minētās preču zīmes īpašnieka piekrišanas piedāvā ar šo apzīmējumu aptvertās preces pārdošanai šajā tirdzniecības vietā.

Tās it īpaši jautā, vai šajā ziņā ir nozīme tam, ka šis operators izmanto savā vietnē publicēto piedāvājumu vienveidīgu noformējumu, vienlaicīgi izvietojot sludinājumus saistībā ar precēm, kuras tas pārdod savā vārdā un uz sava rēķina, un sludinājumus, kas attiecas uz trešo personu–pārdevēju minētajā tirdzniecības vietā piedāvātajām precēm, ka tas norāda savu atpazīstamā izplatītāja logotipu visos šajos sludinājumos un ka tas piedāvā trešām personām–pārdevējiem savu preču tirdzniecībā papildu pakalpojumus, kuros ietilpst atbalsta sniegšana tiem saistībā ar sludinājumu noformējumu, kā arī šajā pašā tirdzniecības vietā piedāvāto preču uzglabāšana un nosūtīšana. Šajā kontekstā iesniedzējtiesas vēlas arī noskaidrot, vai attiecīgā gadījumā ir jāņem vērā šīs tīmekļvietnes lietotāju uztvere.

⁹⁸ Lieta C-148/21.

⁹⁹ Lieta C-184/21.

¹⁰⁰ Precīzāk, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/1001 (2017. gada 14. jūnijs) par Eiropas Savienības preču zīmi (OV 2017, L 154, 1. lpp.) 9. panta 2. punkta a) apakšpunkts.

Izskatot lietas virspalātas sastāvā, Tiesai ir bijusi iespēja sniegt svarīgus precizējumus par interneta veikala, kurā iekļauta tiešsaistes tirdzniecības vieta, operatora tiešo atbildību par Eiropas Savienības preču zīmes īpašnieka tiesību pārkāpumiem, kas izriet no fakta, ka šai preču zīmei identisks apzīmējums ir ietverts trešo personu-pārdevēju sludinājumos šajā tirdzniecības vietā.

Jāatgādina, ka saskaņā ar Savienības preču zīmes regulu ¹⁰¹ Eiropas Savienības preču zīmes reģistrācija piešķir tās īpašniekam tiesības aizliegt visām trešām personām komercdarbībā izmantot šai preču zīmei identisku apzīmējumu attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kas ir identiski tiem, attiecībā uz kuriem preču zīme ir reģistrēta.

Vispirms Tiesa norāda, ka jēdziens “izmantot” Savienības preču zīmes regulā nav definēts. Taču šis jēdziens nozīmē, pirmkārt, aktīvu rīcību un tiešu vai netiešu spēju kontrolēt darbību, kas uzskatāma par izmantošanu. Tikai trešā persona, kurai ir šāda spēja, ir faktiski spējīga izbeigt preču zīmes izmantošanu, kas ir notikusi bez tās īpašnieka piekrišanas.

Otrkārt, trešā persona izmanto preču zīmes īpašnieka preču zīmei identisku vai līdzīgu apzīmējumu, ja šī trešā persona izmanto apzīmējumu vismaz savā komercpaziņojumā. Tālab persona var ļaut saviem klientiem izmantot preču zīmēm identiskus vai līdzīgus apzīmējumus, pati šos apzīmējumus neizmantojot. Tādējādi Tiesa attiecībā uz tiešsaistes tirdzniecības vietas operatoru ir uzskatījusi, ka preču zīmēm identisku vai līdzīgu apzīmējumu izmantošanu pārdošanas piedāvājumos, kas izvietoti šajā tirdzniecības vietā, veic tikai šī operatora klienti-pārdevēji, nevis pats operators, jo operators šo apzīmējumu savā komercpaziņojumā neizmanto.

Tomēr Tiesa norāda, ka agrākajā judikatūrā tai nav jautāts, kāda ietekme ir faktam, ka attiecīgajā interneta veikalā līdzās tiešsaistes tirdzniecības vietai ir iekļauti paša interneta veikala operatora pārdošanas piedāvājumi, kurpretim šīs lietas attiecas tieši uz šo ietekmi. Tādējādi šajās lietās iesniedzējtiesas jautā, vai līdzās trešai personai – pārdevējam arī tāda interneta veikala kā *Amazon*, kurā iekļauta tiešsaistes tirdzniecības vieta, operators savā komercpaziņojumā izmanto apzīmējumu, kas ir identisks citas personas preču zīmei, attiecībā uz precēm, kas ir identiskas tām, attiecībā uz kurām šī preču zīme ir reģistrēta, un tādējādi to varētu uzskatīt par atbildīgu par šīs preču zīmes īpašnieka tiesību pārkāpumu, ja šī trešā persona-pārdevējs piedāvā ar šo apzīmējumu aptvertās preces pārdošanai šajā tirdzniecības vietā.

Tiesa konstatē, ka šis jautājums rodas neatkarīgi no tā, vai šāda operatora loma vajadzības gadījumā var tikt izvērtēta arī no citu tiesību normu skatpunkta, un ka – lai gan šādas izmantošanas vērtējums visbeidzot ir jāveic valsts tiesai – tā var sniegt Savienības tiesību interpretācijas elementus, kas šajā ziņā var būt noderīgi.

¹⁰¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2017/1001 (2017. gada 14. jūnijs) par Eiropas Savienības preču zīmi (OV 2017, L 154, 1. lpp.) 9. panta 2. punkta a) apakšpunkts.

Šajā ziņā saistībā ar komercpaziņojumu Tiesa precizē, ka tad, ja tādas vietnes operators, kurā iekļauta tiešsaistes tirdzniecības vieta, savā komercpaziņojumā izmanto citas personas preču zīmei identisku apzīmējumu, tas nozīmē, ka no trešo personu skatpunkta šis apzīmējums var šķist kā šī paziņojuma neatņemama sastāvdaļa un līdz ar to kā tā darbības sastāvdaļa.

Šajā kontekstā Tiesa atgādina, ka situācijā, kad pakalpojumu sniedzējs izmanto apzīmējumu, kas ir identisks vai līdzīgs citas personas preču zīmei, lai reklamētu preces, kuras kāds no tā klientiem pārdod ar šī pakalpojuma palīdzību, šis pakalpojumu sniedzējs pats izmanto šo apzīmējumu, ja tas tiek izmantots veidā, kas rada saikni starp minēto apzīmējumu un minētā pakalpojumu sniedzēja sniegtajiem pakalpojumiem.

Tādējādi Tiesa jau ir atzinusi, ka šāds pakalpojumu sniedzējs pats neizmanto apzīmējumu, kas ir identisks vai līdzīgs citas personas preču zīmei, ja tā sniegtais pakalpojums nav salīdzināms ar pakalpojumu, kura mērķis ir reklamēt ar šo apzīmējumu apzīmēto preču tirdzniecību, un tas neietver saiknes radīšanu starp šo pakalpojumu un minēto apzīmējumu, ja attiecīgais pakalpojumu sniedzējs nenokļūst patērētāja redzeslokā, un tas izslēdz jebkādu asociāciju starp tā pakalpojumiem un attiecīgo apzīmējumu.

Tiesa savukārt ir nospriedusi, ka šāda saikne pastāv, ja tiešsaistes tirdzniecības vietas operators, izmantojot atsauces pakalpojumu internetā un citas personas preču zīmei identisku atslēgvārdu, reklamē šīs preču zīmes preces, ko tā klienti pārdod savā tiešsaistes tirdzniecības vietā. Proti, šāda reklāma interneta lietotājiem, kas veic meklējumu, izmantojot šo atslēgvārdu, rada acīmredzamu asociāciju starp šīm preču zīmes precēm un iespēju tās iegādāties minētajā tirdzniecības vietā. Šī iemesla dēļ šīs preču zīmes īpašniekam ir tiesības aizliegt šim operatoram šādu izmantošanu, ja šī reklāma aizskar preču zīmes tiesības, tādēļ ka tā neļauj vai tikai ar lielām grūtībām ļauj samērā informētam un uzmanīgam interneta lietotājam noskaidrot, vai minēto preču izcelsme ir minētās preču zīmes īpašnieks vai ar to ekonomiski saistīts uzņēmums vai – gluži pretēji – trešā persona.

Tiesa no minētā secina, ka, lai noteiktu, vai interneta veikala, kurā ir iekļauta tiešsaistes tirdzniecības vieta, operators pats izmanto citas personas preču zīmei identisku apzīmējumu, kas ir ievietots sludinājumos par trešo personu – pārdevēju piedāvātajām precēm šajā tirdzniecības vietā, ir jāizvērtē, vai samērā informēts un uzmanīgs šīs vietnes lietotājs konstatē saikni starp šī operatora pakalpojumiem un attiecīgo apzīmējumu.

Tādējādi, lai noteiktu, vai sludinājums, kas ir publicēts trešās personas – pārdevēja, kurš darbojas šajā veikalā, tiešsaistes tirdzniecības vietā, izmantojot citas personas preču zīmei identisku apzīmējumu, var tikt uzskatīts par minētās vietnes operatora komercpaziņojuma neatņemamu sastāvdaļu, ir jāpārbauda, vai šis sludinājums var radīt saikni starp šī operatora piedāvātajiem pakalpojumiem un attiecīgo apzīmējumu, pamatojoties uz to, ka lietotājs varētu domāt, ka minētais operators ir tas, kurš savā

vārdā un uz sava rēķina pārdod preci, attiecībā uz kuru ir izmantots attiecīgais apzīmējums.

Tiesa uzsver, ka, veicot šo lietas apstākļu visaptverošu vērtējumu, īpaša nozīme ir it īpaši sludinājumu noformējumam attiecīgajā vietnē gan individuāli, gan kopumā, kā arī tās operatora sniegto pakalpojumu veidam un apjomam.

Pirmkārt, attiecībā uz sludinājumu noformējumu, Savienības tiesībās ir noteikts pienākums pārskatāmi parādīt sludinājumus internetā tādā veidā, lai samērā informēts un uzmanīgs lietotājs varētu viegli nošķirt vietnes operatora piedāvājumus no trešo personu-pārdevēju, kas darbojas tiešsaistes tirdzniecības vietā, piedāvājumiem. Tiesa uzskata – tas, ka operators izmanto vienveidīgu publicēto piedāvājumu noformējumu, vienlaikus izvietojot savus un trešo personu-pārdevēju sludinājumus un norādot savu atpazīstamā izplatītāja logotipu gan savā vietnē, gan visos sludinājumos, var apgrūtināt šādu nošķiršanu un tādējādi radīt iespaidu, ka operators ir tas, kurš savā vārdā un uz sava rēķina pārdod šo trešo personu-pārdevēju pārdošanai piedāvātās preces.

Otrkārt, tādas tiešsaistes tirdzniecības vietas operatora pārdevējiem sniegto pakalpojumu raksturs un apjoms kā it īpaši minēto preču uzglabāšana, nosūtīšana un atpakaļ nosūtīto preču pārvaldība arī var radīt samērā informētam un uzmanīgam lietotājam iespaidu, ka šīs preces pārdod operators un tādējādi no šo lietotāju skatpunkta radīt saikni starp šiem pakalpojumiem un apzīmējumiem, kas izvietoti uz šīm precēm un trešo personu-pārdevēju sludinājumos.

Noslēgumā Tiesa nospriež, ka var uzskatīt, ka tāda interneta veikala operators, kurā līdzās paša pārdošanas piedāvājumiem ir iekļauta tiešsaistes tirdzniecības vieta, pats izmanto apzīmējumu, kas ir identisks citas personas Eiropas Savienības preču zīmei, attiecībā uz precēm, kas ir identiskas tām, attiecībā uz kurām šī preču zīme ir reģistrēta, ja trešās personas-pārdevēji bez minētās preču zīmes īpašnieka piekrišanas piedāvā šādas ar šo apzīmējumu aptvertās preces pārdošanai šajā tirdzniecības vietā, ja samērā informēts un uzmanīgs šīs vietnes lietotājs saskata saikni starp šī operatora pakalpojumiem un attiecīgo apzīmējumu, kas tā ir it īpaši tad, ja, ņemot vērā visus attiecīgo situāciju raksturojošos elementus, šādam lietotājam varētu rasties iespaids, ka minētais operators ir tas, kurš savā vārdā un uz sava rēķina pats pārdod ar minēto apzīmējumu aptvertās preces.

Tiesa piebilst, ka šajā ziņā nozīme ir tam:

- ka šis operators izmanto savā vietnē publicēto piedāvājumu vienveidīgu noformējumu, vienlaicīgi izvietojot sludinājumus par precēm, kuras tas pārdod savā vārdā un uz sava rēķina, un sludinājumus, kas attiecas uz trešo personu-pārdevēju minētajā tirdzniecības vietā piedāvātajām precēm;
- ka tas norāda savu atpazīstamā izplatītāja logotipu visos šajos sludinājumos;
- un ka tas piedāvā trešām personām-pārdevējiem ar attiecīgo apzīmējumu aptverto preču tirdzniecībā papildu pakalpojumus, kas tostarp ietver šo preču uzglabāšanu un nosūtīšanu.

Spridums, 2022. gada 22. decembris (virspalāta), EUROAPTIEKA (C-530/20, [EU:C:2022:1014](#))

SIA "EUROAPTIEKA" ir sabiedrība, kas Latvijā veic farmaceitisku darbību. Tā ietilpst uzņēmumu grupā, kurai pieder aptieku tīkls un zāļu mazumtirdzniecības uzņēmumi šajā valstī. 2016. gadā Veselības inspekcijas Zāļu kontroles nodaļa (Latvija) aizliedza EUROAPTIEKAI izplatīt reklāmu par akciju, kurā tā piedāvāja 15 % cenas samazinājumu jebkuru zāļu pirkumam, ja tiek pirktas vismaz trīs preces. Šis lēmums tika pieņemts, pamatojoties uz valsts tiesību normu, ar kuru sabiedrībai paredzētajā nekompensējamu bezrecepšu zāļu reklāmā aizliegts iekļaut informāciju, kas rosina iegādāties zāles, pamatojot šādas iegādes nepieciešamību ar zāļu cenu, izsludinot īpašu izpārdošanu vai sniedzot paziņojumu, ka zāles tiek pārdotas komplektā ar citām zālēm (tajā skaitā par pazeminātu cenu) vai precēm ¹⁰².

Latvijas Republikas Satversmes tiesa, kurā EUROAPTIEKA 2020. gadā iesniedza konstitucionālo sūdzību par šo tiesību normu, vērsās Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par Direktīvas 2001/83 ¹⁰³ interpretāciju.

Spridumā Tiesa virspalātas sastāvā konkretizē jēdziena "zāļu reklāma" tvērumu šīs direktīvas izpratnē, it īpaši attiecībā uz saturu, kas attiecas nevis uz konkrētām zālēm, bet uz zālēm vispār. Turklāt tā pauž viedokli par valsts tiesību normas, kurā ir paredzēti tādi aizliegumi kā pamatlietā aplūkoti, saderību ar minēto direktīvu, it īpaši par to, vai šo aizliegumu mērķis ir veicināt zāļu racionālu lietošanu šīs pašas direktīvas izpratnē.

Pirmkārt, Tiesa nospriež, ka tādas informācijas izplatīšana, kas rosina iegādāties zāles, pamatojot zāļu iegādes nepieciešamību ar zāļu cenu, izsludinot īpašu izpārdošanu vai sniedzot paziņojumu, ka šīs zāles tiek pārdotas komplektā ar citām zālēm, tajā skaitā par pazeminātu cenu, vai citām precēm, ietilpst jēdzienā "zāļu reklāma" Direktīvas 2001/83 izpratnē arī tad, ja šī informācija attiecas nevis uz konkrētām zālēm, bet uz zālēm vispār.

Vispirms, ņemot vērā formulējumu, Tiesa atgādina, ka šīs direktīvas 86. panta 1. punktā, kurā ietverts jēdziens "zāļu reklāma", [franču valodas versijā] sistemātiski ir atsauce uz "zālēm" daudzskaitlī. Turklāt šajā tiesību normā šis jēdziens ir definēts ļoti plaši – kā tāds, kas aptver "jebkāda veida" informācijas izplatīšanu, apstaigājot klientus, aģitējot vai pamudinot viņus, tostarp it īpaši "zāļu reklamēšanu iedzīvotājiem".

Turpinājumā, ņemot vērā kontekstu, Tiesa norāda, ka Direktīvas 2001/83 VIII sadaļas, kurā ietilpst 86. pants, normās ir paredzēti vispārīgie noteikumi un pamatnoteikumi attiecībā uz zāļu reklāmu un ka tās līdz ar to ir piemērojamas visām darbībām, kuru mērķis ir veicināt zāļu parakstīšanu, piegādi, tirdzniecību vai patērēšanu.

¹⁰² Ministru kabineta 2011. gada 17. maija noteikumu Nr. 378 "Zāļu reklamēšanas kārtība un kārtība, kādā zāļu ražotājs ir tiesīgs nodot ārstiem bezmaksas zāļu paraugus" (Latvijas Vēstnesis, 2011, Nr. 78) 18.12. apakšpunkts.

¹⁰³ Konkrētāk, runa ir par Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/83/EK (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV 2001, L 311, 67. lpp.), kura grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2004/27/EK (2004. gada 31. marts) (OV 2004, L 136, 34. lpp.), 86. panta 1. punktu, 87. panta 3. punktu un 90. pantu.

Visbeidzot – attiecībā uz Direktīvas 2001/83 mērķiem Tiesa uzskata, ka ar šo direktīvu sasniedzamais sabiedrības veselības aizsardzības galvenais mērķis būtu lielā mērā apdraudēts, ja informācijas izplatīšana, apstaigājot klientus, aģitējot vai pamudinot tos ar nolūku veicināt zāļu parakstīšanu, piegādi, tirdzniecību vai patērēšanu, neatsaucoties uz konkrētām zālēm, neietilptu jēdzienā “zāļu reklāma” un tātad uz to neattiektos šajā direktīvā reklāmas jomā paredzētie aizliegumi, nosacījumi un ierobežojumi.

Proti, ciktāl zāļu reklāma vispār, kā, piemēram, tādu zāļu reklāma, kas paredz ētas vienas un tās pašas patoloģijas ārstēšanai, var attiekties arī uz zālēm, kuru iegādei ir nepieciešama ārsta recepte, vai uz kompensējamām zālēm, šādas reklāmas izslēgšana no reklāmu reglamentējošo Direktīvas 2001/83 normu piemērošanas jomas lielā mērā atņemtu lietderīgo iedarbību šajā direktīvā ¹⁰⁴ paredzētajiem aizliegumiem, jo no šiem aizliegumiem tiktu izslēgta jebkāda reklāma, kas neattiecas specifiski uz šīs kategorijas zālēm.

Turklāt Tiesa uzskata, ka reklāma attiecībā uz nekompensējamām bezrecepšu zālēm vispār, tāpat kā reklāma attiecībā uz vienām konkrētām zālēm, var būt pārmērīga un nepārdomāta un līdz ar to var kaitēt sabiedrības veselībai, rosinot patērētājus attiecīgās zāles lietot neracionāli un pārmērīgi.

Tiesa secina, ka, neraugoties uz to, kas tika apstiprināts spriedumā A (Zāļu reklāma un tirdzniecība tiešsaistē) ¹⁰⁵, kā arī spriedumā *DocMorris* ¹⁰⁶, Direktīvā 2001/83 minētais jēdziens “zāļu reklāma” aptver jebkāda veida informācijas izplatīšanu, apstaigājot klientus, aģitējot vai pamudinot uz noteiktu zāļu vai nenoteiktu zāļu parakstīšanu, piegādi, tirdzniecību vai patērēšanu.

Tiesa piebilst – ņemot vērā, ka šī jēdziena būtiska iezīme un noteicošais faktors, lai nošķirtu reklāmu no vienkāršas informācijas, ir vēstījuma mērķis un ka tādas informācijas izplatīšanai kā pamatlietā aplūkotā, šķiet, ir reklāmas mērķis, šīs darbības ietilpst minētajā jēdzienā.

Otrkārt, Tiesa nospiež, ka Direktīvas 2001/83 normām ¹⁰⁷ nav pretrunā tāda valsts tiesību norma, kurā ir noteikti ierobežojumi, kādi šajā direktīvā nav paredzēti, bet atbilst ar minēto direktīvu sasniedzamajam būtiskajam sabiedrības veselības aizsardzības mērķim, un ar kuru ir aizliegts nekompensējamu bezrecepšu zāļu reklāmā iedzīvotājiem iekļaut informāciju, ar ko tiek rosināta zāļu iegāde, pamatojot šādas iegādes nepieciešamību ar šo zāļu cenu, izsludinot īpašu izpārdošanu vai sniedzot paziņojumu, ka minētās zāles tiek pārdotas komplektā ar citām zālēm, tajā skaitā par pazeminātu cenu, vai citām precēm.

¹⁰⁴ Direktīvas 2001/83 88. panta 1. punkta a) apakšpunkts un 3. punkts.

¹⁰⁵ Spriedums, 2020. gada 1. oktobris, A (Zāļu reklāma un tirdzniecība tiešsaistē) (C-649/18, [EU:C:2020:764](#), 50. punkts).

¹⁰⁶ Spriedums, 2021. gada 15. jūlijs, *DocMorris* (C-190/20, [EU:C:2021:609](#), 20. punkts).

¹⁰⁷ Konkrētāk, Direktīvas 2001/83 87. panta 3. punktam un 90. pantam.

Šīs interpretācijas pamatojumam Tiesa atgādina – pirmām kārtām, attiecībā uz saistību starp prasību, lai šī reklāma veicinātu zāļu racionālu izmantošanu ¹⁰⁸ un Direktīvā 2001/83 paredzētajiem ierobežojumiem, kas izpaužas kā aizliegta reklāmas daļu saraksts ¹⁰⁹, – tas, ka šajā direktīvā nav ietverti speciālie noteikumi attiecībā uz konkrētu reklāmas daļu, neliedz dalībvalstīm – ar mērķi nepieļaut jebkādu pārmērīgu vai nepārdomātu zāļu reklāmu, kas varētu ietekmēt sabiedrības veselību, – aizliegt ¹¹⁰ šādu reklāmas daļu, ciktāl tā veicina zāļu neracionālu izmantošanu.

Tātad, pat ja ar Direktīvu 2001/83 bezrecepšu zāļu reklāma ir atļauta, dalībvalstīm, lai atbilstoši tajā izvirzītajam būtiskajam aizsardzības mērķim novērstu riska sabiedrības veselībai rašanos, ir jāaizliedz nekompensējama bezrecepšu zāļu reklāmā iedzīvotājiem iekļaut reklāmas daļas, kas var veicināt šādu zāļu neracionālu lietošanu.

Otrām kārtām, saistībā ar jautājumu, vai tas pats ir attiecināms uz reklāmas daļām, kuras ir aptvertas ar pamatlietā aplūkotajiem aizliegumiem, Tiesa norāda, ka attiecībā uz nekompensējamām bezrecepšu zālēm nereti galapatērētājs pats bez ārsta palīdzības novērtē lietderību vai nepieciešamību iegādāties šādas zāles. Tomēr šim patērētājam ne vienmēr ir specifiskas un objektīvas zināšanas, kas tam ļauj novērtēt to terapeitisko vērtību. Reklāma tātad var īpaši būtiski ietekmēt minētā patērētāja vērtējumu un izvēli gan attiecībā uz zāļu kvalitāti, gan iegādājamo daudzumu.

Šajā kontekstā reklāmas elementi, kuri paredzēti pamatlietā aplūkotajā valsts tiesību normā, ir tādi, kas rosina patērētājus iegādāties nekompensējamās bezrecepšu zāles atkarībā no saimnieciskā kritērija, kurš saistīts ar šo zāļu cenu, un līdz ar to var izraisīt to, ka patērētāji iegādājas un patērē zāles bez objektīva vērtējuma, kas būtu balstīts uz zāļu terapeitiskajām īpašībām un konkrētām medicīniskajām vajadzībām.

Tiesa uzskata, ka reklāma, kas novērš patērētāju no objektīva vērtējuma par zāļu lietošanas nepieciešamību, veicina zāļu neracionālu un pārmērīgu lietošanu. Zāļu neracionālu un pārmērīgu lietošanu var izraisīt arī reklāma, kas – tāpat kā reklāmas attiecībā uz īpašām izpārdošanām vai zāļu pārdošanu komplektā ar citām zālēm un precēm – zāles pielīdzina citām patēriņa precēm, uz kurām parasti attiecas atlaides un samazinātas cenas, kas saistītas ar noteikta līmeņa izdevumu pārsniegšanu.

Tiesa secina, ka, ciktāl ar reklāmu ir aizliegts izplatīt tādas reklāmas daļas, kuras veicina neracionālu un pārmērīgu nekompensējama bezrecepšu zāļu lietošanu, kas tomēr neskar aptiekām paredzēto iespēju piešķirt atlaides un cenu pazeminājumus zāļu un citu veselības aprūpes produktu tirdzniecībai, tāda valsts tiesību norma kā pamatlietā aplūkotā atbilst būtiskajam mērķim aizsargāt sabiedrības veselību un tādējādi ir saderīga ar Direktīvu 2001/83.

¹⁰⁸ Direktīvas 2001/83 87. panta 3. punktā paredzētā prasība.

¹⁰⁹ Direktīvas 2001/83 90. pantā paredzētie ierobežojumi.

¹¹⁰ Pamatojoties uz Direktīvas 2001/83 87. panta 3. punktu.

2. Starpnieku pakalpojumu sniedzēju atbildība

Spridums, 2019. gada 3. oktobris, Glawischnig-Piesczek (C-18/18, [EU:C:2019:821](#))

Facebook Ireland izmanto pasaules sociālo mediju platformu (turpmāk tekstā – “*Facebook Service*”) lietotājiem, kas atrodas ārpus Amerikas Savienotajām Valstīm un Kanādas. *E. Glawischnig-Piesczek* bija *Nationalrat* (Nacionālā padome, Austrija) deputāte, *die Grünen* (“Zaļā partija”) frakcijas vadītāja Parlamentā un šīs partijas priekšsēdētāja. 2016. gada 3. aprīlī kāds *Facebook Service* lietotājs savā personīgajā lapā dalījās ar rakstu no Austrijas tiešsaistes ziņu žurnāla *oe24.at* ar nosaukumu “Zaļie: bēgļiem jāsaņem minimālais nodrošinājums”, kā rezultātā šajā lapā tika radīta sākotnējās tīmekļvietnes “reklāma”, kurā bija ietverts šī raksta nosaukums, tā īss kopsavilkums, kā arī *E. Glawischnig-Piesczek* fotogrāfija. Turklāt šis lietotājs par šo rakstu publicēja komentāru, kas, pēc iesniedzējtiesas domām, tika izteikts prasītājas pamatlietā cienai kaitējošā veidā, viņu aizvainoja un cēla viņai neslavu. Šo komentāru varēja izlasīt jebkurš *Facebook Service* lietotājs.

Ar 2016. gada 7. jūlija vēstuli *E. Glawischnig-Piesczek* it īpaši lūdza *Facebook Ireland* izdzēst šo komentāru. Tā kā *Facebook Ireland* neizdzēsa minēto komentāru, *E. Glawischnig-Piesczek* cēla prasību komerciesā, kas lika *Facebook Ireland* nekavējoties un līdz galīgam procesa noslēgumam saistībā ar pārtraukšanas darbību pārtraukt publicēt un/vai izplatīt prasītājas pamatlietā fotogrāfijas. *Facebook Ireland* liedza Austrijā pieeju sākotnēji publicētajam saturam.

Saņēmusi apelācijas sūdzību, apelācijas tiesa atstāja spēkā pirmajā instancē izdoto rīkojumu attiecībā uz identiskiem apgalvojumiem. Minētā tiesa savukārt nosprieda, ka pienākums pārtraukt izplatīt līdzvērtīgas nozīmes apgalvojumus attiecas tikai uz tiem apgalvojumiem, par kuriem *Facebook Ireland* uzzinājusi no prasītājas pamatlietā, trešām personām vai citādi. Abas puses pamatlietā iesniedza revīzijas sūdzību *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija).

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecās galvenokārt uz Direktīvas 2000/31/EK 15. panta 1. punkta interpretāciju.

Iesākumā Tiesa uzsvēra – lai panāktu, ka attiecīgais mitināšanas pakalpojuma sniedzējs novērš jebkādu attiecīgo interešu jaunu aizskārumu, kompetentā tiesa var leģitīmi pieprasīt no šī mitināšanas pakalpojuma sniedzēja, lai tas bloķētu pieeju uzglabātajai informācijai, kuras saturs ir identisks iepriekš par nelikumīgu atzītajai informācijai, vai izņemtu šādu informāciju neatkarīgi no tā, kas ir pieteikuma par to uzglabāšanu autors.

Turpinot, Tiesas ieskatā, dalībvalsts tiesa drīkst izdot rīkojumu mitināšanas pakalpojuma sniedzējam dzēst informāciju, kuru viņš uzglabā un kuras saturs ir līdzvērtīgs tai informācijai, kas iepriekš ir atzīta par nelikumīgu, vai bloķēt pieeju tai, ja vien ar šādu rīkojumu skartās informācijas uzraudzība un izpēte attiecas tikai uz tādu informāciju, kas pauž vēstījumu ar būtībā tādu pašu saturu kā tas, kura nelikumīgums ir konstatēts, un

kas ietver rīkojumā raksturotos elementus, un ja atšķirības šī satura formulējumā, salīdzinot ar to, kas raksturīgs iepriekš par nelikumīgu atzītajai informācijai, nav tādas, kas liek mitināšanas pakalpojuma sniedzējam veikt autonomu šī satura vērtējumu.

Visbeidzot minētā tiesa drīkst izdot rīkojumu mitināšanas pakalpojuma sniedzējam dzēst rīkojumā norādīto informāciju vai bloķēt pieeju tai pasaules mērogā saskaņā ar atbilstīgām starptautiskajām tiesībām.

Spriedums, 2022. gada 8. decembris (virspalāta), Google (Atsauču uz apgalvoti nepatiesu sa turu atsaistīšana) (C-460/20, [EU:C:2022:962](#))

Par prasītājiem pamatlietā, proti, TU, kas ieņem atbildīgus amatus un kam pieder kapitāldaļas dažādās sabiedrībās, un RE, kas bija viņa dzīvesbiedre un līdz 2015. gada maijam – vienas no šīm sabiedrībām prokūriste, bija trīs raksti, kurus 2015. gadā kādā interneta vietnē publicēja šīs interneta vietnes redaktore G LLC. Šajos rakstos, no kuriem viens tika ilustrēts ar četrām fotogrāfijām, kurās attēloti prasītāji un kuras vedina domāt, ka viņi dzīvo greznībā, bija kritiski aplūkots viņu sabiedrību ieguldījumu modelis. Piekļuve šiem rakstiem bija iespējama, Google LLC (turpmāk tekstā – “Google”) pārvaldītajā meklētājprogrammā ievadot prasītāju vārdus un uzvārdus gan atsevišķi, gan kopā ar konkrētu sabiedrību nosaukumiem. Rezultātu sarakstā bija saite uz šiem rakstiem, kā arī uz fotogrāfijām sīktēlu (*thumbnails*) formā.

Prasītāji pamatlietā lūdza Google kā tās meklētājprogrammas veiktās personas datu apstrādes pārzini, pirmkārt, no meklēšanas rezultātu saraksta atsaistīt attiecīgos rakstus, pamatojoties uz to, ka šajos rakstos esot ietverti nepatiesi apgalvojumi un apmelojoši viedokļi, un, otrkārt, no meklēšanas rezultātu saraksta izņemt sīktēlus. Google atteicās apmierināt šo lūgumu.

Tā kā gan pirmajā instancē, gan apelācijas instancē prasītājiem pamatlietā spriedums nebija labvēlīgs, tie vērsās *Bundesgerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Vācija) ar revīzijas (*Revision*) sūdzību, kurā *Bundesgerichtshof* vērsās Tiesā ar prejudiciālajiem jautājumiem par VDAR ¹¹¹ un Direktīvas 95/46 ¹¹² interpretāciju.

Ar virspalātas sastāvā pasludināto spriedumu Tiesa virza tālāk savu judikatūru par nosacījumiem, kas piemērojami atsauču atsaistīšanas lūgumiem, kuri adresēti meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam, pamatojoties uz noteikumiem par personas datu aizsardzību ¹¹³. Konkrēti, tā pārbauda, pirmkārt, to pienākumu un atbildības apjomu, kas ir meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam, izskatot

¹¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp.) 17. panta 3. punkta a) apakšpunkts.

¹¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV 1995, L 281, 31. lpp.) 12. panta b) punkts un 14. panta pirmās daļas a) punkts.

¹¹³ Spriedumi, 2014. gada 13. maijs, *Google Spain* un *Google* (C-131/12, [EU:C:2014:317](#)), kā arī 2019. gada 24. septembris, *GC u.c. (Atsauču uz sensitīviem datiem atsaistīšana)* (C-136/17, [EU:C:2019:773](#)) un *Google (Atsauču atsaistīšanas teritoriālā piemērojamība)* (C-507/17, [EU:C:2019:772](#)).

atsaistīšanas lūgumu, kurš pamatots ar piesaistītajā saturā atrodamās informācijas apgalvotu nepatiesumu, un, otrkārt, datu subjekta pienākumu pierādīt šīs informācijas nepatiesumu. Turklāt tā arī spriež par to, vai, izskatot lūgumu no meklēšanas rezultātu saraksta izņemt sīktēlu formā esošās fotogrāfijas, ir jāņem vērā sākotnējais konteksts, kurā šīs fotogrāfijas ir publicētas internetā.

Pirmām kārtām, Tiesa nospriež, ka saistībā ar izsvēršanu, kas jāveic, no vienas puses, starp tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību un, no otras puses, tiesībām uz vārda un informācijas brīvību ¹¹⁴, izskatot meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam adresētu lūgumu no meklēšanas rezultātu saraksta atsaistīt saturu ar apgalvoti nepatiesu informāciju, šāda atsaistīšana nav pakārtota nosacījumam, ka jautājumam par atsaucēs piesaistītā satura patiesumu jābūt vismaz provizoriski atrisinātam tiesvedībā, ko šī lūguma iesniedzējs uzsācis pret satura veidotāju.

Ievadam, lai izvērtētu, kādos apstākļos meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam ir jāapmierina atsaistīšanas lūgums un tāad no rezultātu saraksta, kas parādās, veicot meklēšanu pēc datu subjekta vārda, jādzēš saite uz interneta vietni, kurā atrodas apgalvojumi, kurus minētā persona uzskata par nepatiesiem, Tiesa citastarp atgādināja, ka:

- ciktāl meklētājprogrammas darbība var būtiski un vēl papildus interneta vietņu redaktoru darbībai ietekmēt pamattiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību, šādas meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam kā personai, kas nosaka šīs darbības nolūkus un līdzekļus, savas atbildības, pilnvaru un iespēju robežās ir jānodrošina, lai Direktīvā 95/46 un VDAR paredzētās garantijas varētu tikt pilnībā nodrošinātas un lai faktiski varētu tikt īstenota datu subjektu efektīva un pilnīga aizsardzība;
- meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam, kas saņēmis lūgumu atsaistīt atsaucēs, ir jāpārbauda, vai saites uz attiecīgo interneta vietni iekļaušana rezultātu sarakstā ir vajadzīga, lai izmantotu ar tiesībām uz vārda brīvību un informāciju aizsargāto informācijas brīvību to interneta lietotāju gadījumā, kuri varētu būt ieinteresēti piekļūt šai interneta vietai, veicot šādu meklēšanu;
- VDAR ir skaidri noteikta prasība pamattiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību izsvērt iepretim pamattiesībām uz informācijas brīvību.

Vispirms Tiesa norāda, ka, lai gan datu subjekta tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību vispārīgi ir pārākas par interneta lietotāju tiesībām piekļūt attiecīgajai informācijai, šis samērs tomēr var būt atkarīgs no katra gadījuma īpašajiem apstākļiem, tostarp – šīs informācijas veida un tā, cik šī informācija ir sensitīva saistībā ar datu subjekta privāto dzīvi, kā arī no sabiedrības interesēm saņemt

¹¹⁴ Pamattiesības, kas garantētas attiecīgi Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7., 8. un 11. pantā.

šo informāciju, kuras var atšķirties citastarp atkarībā no attiecīgā subjekta lomas sabiedriskajā dzīvē.

Jautājums, vai norādītais saturs ir patiesss vai ne, arī ir būtisks elements šajā vērtējumā. Tādējādi noteiktos apstākļos interneta lietotāju tiesības uz informāciju un satura veidotāja vārda brīvība var prevalēt pār tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību, it īpaši, ja datu subjektam ir loma sabiedriskajā dzīvē. Tomēr šī saikne apvēršas, ja vismaz daļa no atsaistīšanas lūgumā norādītās informācijas, kura iepretim visam saturam nav maznozīmīga, izrādās nepatiesa. Šādā gadījumā tiesības informēt un tiesības tikt informētam nevar tikt ņemtas vērā, jo tās nevar ietvert tiesības izplatīt šādu informāciju un piekļūt tai.

Turpinājumā, runājot, pirmkārt, par pienākumiem saistībā ar konstatējumu par to, vai informācija, kas ietverta piesaistītajā saturā, ir vai nav patiesa, Tiesa precizē, ka personai, kas lūdz atsaistīt atsaucē šādas informācijas nepatiesuma dēļ, ir jāpierāda, ka šī informācija vai vismaz daļa no šīs informācijas, kura nav maznozīmīga iepretim visam šim saturam, ir acīmredzami nepatiesa. Tomēr, lai izvairītos, ka šai personai tiek uzlikts pārmērīgs slogs, kas varētu kaitēt tiesību uz atsaistīšanu efektivitātei, šai personai ir pienākums iesniegt tikai tādus pierādījumus, ko tai var pamatoti prasīt sameklēt, ņemot vērā konkrētās lietas apstākļus. Šai personai principā nevar prasīt, lai tā pirmstiesas posmā, pamatojot savu atsaistīšanas lūgumu, iesniegtu tiesas nolēmumu, kas kaut pagaidu noregulējuma posmā pieņemts pret interneta vietnes redaktoru.

Otrkārt, attiecībā uz meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja pienākumiem un atbildību Tiesa uzsver – lai pārbaudītu, vai pēc atsaistīšanas lūguma saņemšanas attiecīgo saturu var joprojām iekļaut tā meklētājprogrammas sniegto meklējumu rezultātu sarakstā, pakalpojumu sniedzējam ir jāņem vērā visas iesaistītās tiesības un intereses un visi konkrētās lietas apstākļi. Taču šim pakalpojumu sniedzējam nevar prasīt, lai tas noskaidrotu faktus un šajā nolūkā organizētu sacīkstē balstītu saziņu ar satura veidotāju nolūkā iegūt trūkstošo informāciju par norādītā satura patiesumu. Pienākums piedalīties atsaucēs piesaistītā satura patiesuma noskaidrošanā pakalpojumu sniedzējam radītu slogu, kas pārsniedz to, ko no tā var saprātīgi gaidīt, ņemot vērā šā pakalpojumu sniedzēja atbildību, pilnvaras un iespējas. Šāds risinājums radītu nopietnu risku, ka saturs, kas atbilst leģitīmai un prevalējošai sabiedrības vajadzībai pēc informācijas, tiktu atsaistīts no rezultātu saraksta un tādējādi kļūtu grūti atrodamas internetā. Tādējādi, ja šis pakalpojumu sniedzējs gandrīz sistemātiski veiktu atsaistīšanu no rezultātu saraksta, lai izvairītos no pienākuma noskaidrot attiecīgos faktus par norādītā satura patiesumu, pastāvētu reāls risks, ka personas varētu tikt atturētas no vārda un informācijas brīvības izmantošanas.

Tāpēc gadījumā, ja atsaistīšanas lūguma iesniedzējs sniedz pierādījumus tam, ka piesaistītajā saturā ietvertā informācija vai vismaz daļa no šīs informācijas, kura nav maznozīmīga iepretim visam šim saturam, ir acīmredzami nepatiesa, meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam ir jāapmierina šis lūgums. Tāpat ir gadījumā, kad lūguma iesniedzējs iesniedz tiesas nolēmumu, kas pieņemts pret

interneta vietnes redaktoru un kas ir balstīts uz konstatējumu, ka minētajā saturā ietvertā informācija, kura iepretim visam šim saturam nav maznozīmīga, vismaz pirmšķietami ir nepatiesa. Savukārt, ja no lūguma iesniedzēja sniegtajiem pierādījumiem uzskatāmi neizriet, ka šī informācija ir nepatiesa, meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam nav pienākuma apmierināt atsaistīšanas lūgumu, ja nav šāda tiesas nolēmuma. Ja attiecīgā informācija var veicināt sabiedriski nozīmīgu diskusiju, tad, ņemot vērā visus konkrētās lietas apstākļus, īpaša nozīme ir jāpiešķir tiesībām uz vārda un informācijas brīvību.

Visbeidzot Tiesa piebilst, ka tad, ja meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs atsaistīšanas lūgumu atstāj bez virzības, datu subjektam ir jābūt iespējai vērsties uzraudzības iestādē vai tiesu iestādē, lai tā varētu veikt nepieciešamās pārbaudes un uzdot pārzinim veikt vajadzīgās darbības. Šajā ziņā tieši tiesu iestādēm ir jānodrošina konfliktējošo interešu izsvēršana, jo tās ir vislabākajā pozīcijā, lai veiktu kompleksu un padziļinātu izsvēršanu, kurā tiek ņemti vērā visi kritēriji un faktori, kas ir noteikti atbilstošajā judikatūrā.

Otrām kārtām, Tiesa nospriež, ka, izsverot iepriekš minētās pamattiesības, lai izvērtētu atsaistīšanas lūgumu no attēlu meklējuma, kas veikts pēc fiziskas personas vārda, atsaistīt rezultātus ar fotogrāfijām sīktēlu formā, kurās attēlota šī persona, jāņem vērā šo fotogrāfiju informatīvā nozīme neatkarīgi no to sākotnējā konteksta, kādā tās publicētas interneta vietnē, no kuras tās izgūtas. Taču ir jāņem vērā visi teksta elementi, kuri šīm fotogrāfijām tieši pievienoti meklēšanas rezultātu sarakstā un kuri var viest skaidrību par šo fotogrāfiju informatīvo nozīmi.

Lai pamatotu šo secinājumu, Tiesa uzsver, ka attēlu meklēšanai, kas veikta interneta meklētājprogrammā, ievadot kādas personas vārdu, tiek piemēroti tādi paši principi kā interneta vietņu un tajās ietvertās informācijas meklēšanai. Tā norāda, ka datu subjekta fotogrāfiju parādīšana sīktēlu formā, veicot meklēšanu pēc personvārda, var iespējami radīt šīs personas tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību īpaši nopietnu aizskārumu.

Tāpēc, ja meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam ir iesniegts atsaistīšanas lūgums dzēst attēlu meklēšanas rezultātus, kas veikti, ievadot personas vārdu un iegūstot šīs personas fotogrāfijas sīktēlu formā, tam ir jāpārbauda, vai attiecīgo fotogrāfiju parādīšana ir nepieciešama, lai varētu tikt izmantotas šajās fotogrāfijās potenciāli ieinteresēto interneta lietotāju tiesības uz informācijas brīvību.

Tā kā meklētājprogramma datu subjekta fotogrāfijas parāda ārpus konteksta, kādā tās publicētas ar atsauci piesaistītajā interneta vietnē, visbiežāk, lai ilustrētu šajā lapā ietvertos teksta elementus, jānoskaidro, vai šis konteksts tomēr ir jāņem vērā veicamajā konfliktējošo tiesību un interešu izsvēršanā. Šajā ziņā tas, vai minētajā vērtējumā jāiekļauj arī tās interneta vietnes saturs, kurā ir ietverta fotogrāfija, kuras parādīšanu sīktēla formā tiek prasīts izbeigt, ir atkarīgs no attiecīgās apstrādes priekšmeta un rakstura.

Pirmkārt, attiecībā uz šīs apstrādes priekšmetu Tiesa norāda, ka fotogrāfiju kā neverbāla komunikācijas līdzekļa publicēšanai var būt lielāka ietekme uz interneta lietotājiem nekā tekstuālām publikācijām. Proti, fotogrāfijas pašas par sevi ir būtisks līdzeklis, lai piesaistītu interneta lietotāju uzmanību, un var izraisīt interesi piekļūt rakstiem, ko tās ilustrē. Tomēr, jo īpaši, ņemot vērā to, ka fotogrāfijas bieži vien var tikt interpretētas dažādi, to parādīšana meklēšanas rezultātu sarakstā sīktēlu formā var radīt īpaši nopietnu iejaukšanos datu subjekta tiesībās uz sava attēla aizsardzību, un tas ir jāņem vērā, izsverot konfliktējošās tiesības un intereses. Tādēļ atšķirīga izsvēršana jāveic atkarībā no tā, vai runa ir par interneta vietnes redaktora publicētiem rakstiem ar fotogrāfijām, kas, ievietotas to sākotnējā kontekstā, ilustrē šajos rakstos sniegto informāciju un tajos pausto viedokli, vai savukārt par fotogrāfijām, kuras kā sīktēlus rezultātu sarakstā meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs parāda ārpus konteksta, kurā tās publicētas sākotnējā interneta vietnē.

Šajā ziņā Tiesa atgādina, ka ne tikai iemesls, kas attaisno personas datu publicēšanu interneta vietnē, var arī nesakrist ar to, uz kā balstās meklētājprogrammas darbība, bet pat tad, ja tas tā ir, veicamās attiecīgo tiesību un interešu izsvēršanas rezultāts var atšķirties atkarībā no tā, vai apstrādi ir veicis meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs vai interneta vietnes redaktors. Pirmām kārtām, leģitīmās intereses, kas attaisno šo apstrādi, var būt atšķirīgas un, otrām kārtām, sekas, kādas ir šādai apstrādei attiecībā uz datu subjektu un it īpaši tā privāto dzīvi, var arī nebūt vienas un tās pašas ¹¹⁵.

Otrkārt, attiecībā uz meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja veiktās apstrādes raksturu Tiesa konstatē, ka, izgūstot internetā publicētās fizisko personu fotogrāfijas un parādot tās atsevišķi attēlu meklēšanas rezultātos sīktēlu formā, meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs piedāvā pakalpojumu, kas ietver personas datu apstrādi, kura ir savrupa un atšķirīga no tās apstrādes, ko veic tās interneta vietnes redaktors, no kuras ir ņemtas fotogrāfijas, un no apstrādes, par kuru ir atbildīgs arī šis pakalpojumu sniedzējs un kura attiecas uz atsauču piesaistīšanu šai vietnei.

Tāpēc darbība, ko meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs veic, attēlu meklēšanas rezultātus parādot sīktēlu formā, ir jāvērtē savrupi, jo šādas darbības rezultātā radītais papildu pamattiesību aizskārums var būt īpaši spēcīgs tādēļ, ka, veicot meklēšanu pēc personvārda, tiek apkopota visa internetā atrodamā informācija par datu subjektu. Šajā savrupajā vērtējumā jāņem vērā, ka fotogrāfiju parādīšana pati par sevi ir interneta lietotāja veiktās meklēšanas rezultāts neatkarīgi no tā, vai viņš pēc tam nolemj aplūkot sākotnējo saturu ietverošo interneta vietni vai ne.

Katrā ziņā Tiesa piebilst, ka šāda īpaša izsvēršana, kurā ņemts vērā meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja veiktās apstrādes autonomais raksturs, neskar iespējamo to teksta elementu nozīmi, kuri var būt tieši pievienoti meklēšanas rezultātu sarakstā uzrādītajai fotogrāfijai, jo šādi elementi var viest skaidrību par šīs fotogrāfijas

¹¹⁵ Skat. spriedumu *Google Spain* un *Google* (C-131/12, [EU:C:2014:317](#), 86. punkts).

informatīvo nozīmīgumu sabiedrībai un tādējādi ietekmēt attiecīgo tiesību un interešu izsvēršanu.

3. Konkurences tiesības

Spriedums, 2011. gada 13. oktobris, Pierre Fabre (C-439/09, [EU:C:2011:649](#))

Sabiedrība *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique* (PFDC) ražoja un ar aptieku starpniecību pārdeva kosmētikas preces Eiropas tirgū. Aplūkojamās preces neietilpa medikamentu kategorijā. Tomēr šo preču izplatīšanas līgumos bija precizēts, ka pārdošana ir jāveic vienīgi fiziskā telpā, obligāti klātesot kvalificētam farmaceitam, tādējādi praksē ierobežojot jebkāda veida tirdzniecību internetā. Francijas konkurences iestāde bija pieņēmusi lēmumu, ka, ņemot vērā jebkādas tirdzniecības internetā *de facto* aizliegumu, PFDC izplatīšanas līgumi ir pretkonkurences nolīgumi, kas ir pretrunā gan Francijas tiesību aktiem, gan Eiropas Savienības konkurences tiesībām. PFDC cēla pret šo lēmumu prasību *Cour d'appel de Paris* (Parīzes apelācijas tiesa, Francija), kura uzdeva Tiesai jautājumu, vai vispārējs un absolūts aizliegums pārdot internetā ir konkurences ierobežojums “mērķa” dēļ, ja uz šādu nolīgumu var attiecināt grupu atbrīvojumu un ja tad, ja grupu atbrīvojums nav piemērojams, uz šo nolīgumu var attiecināt individuālu atbrīvojumu saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu.

Tiesa atbildēja, ka LESD 101. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka līguma noteikums selektīvās izplatīšanas sistēmā ir uzskatāms par ierobežojumu mērķa dēļ minētās tiesību normas izpratnē, ja pēc individuālas izvērtēšanas šķiet, ka šis noteikums nav objektīvi pamatots. Šāds līguma noteikums ievērojami samazina pilnvarotā izplatītāja iespēju pārdot līgumā paredzētās preces klientiem, kuri atrodas ārpus tā līgumā noteiktās teritorijas vai tirdzniecības zonas. Tādējādi ar šo noteikumu var tikt ierobežota konkurence šajā nozarē.

Tomēr pastāv leģitīmas prasības, tādas kā īpašas komercdarbības saglabāšana, ar kuru var sniegt īpašus pakalpojumus attiecībā uz precēm ar augstu kvalitāti un tehnisko attīstību, kuri pamato konkurences samazināšanu ar cenu par labu konkurencei attiecībā uz citiem elementiem, nevis cenu. Šajā ziņā selektīvās izplatīšanas sistēmas izveide nav aizliegta ar LESD 101. panta 1. punktu, ciktāl tālākpārdevēji tiek izvēlēti, pamatojoties uz objektīviem kvalitātes kritērijiem, kas tiek paredzēti vienādi visiem potenciālajiem tālākpārdevējiem un netiek piemēroti diskriminējoši, attiecīgo preču īpašniekiem, lai saglabātu kvalitāti un nodrošinātu pareizu izmantošanu, nav obligāti nepieciešams šāds izplatīšanas tīkls un, visbeidzot, definētie kritēriji nepārsniedz to, kas ir nepieciešams mērķa sasniegšanai. Attiecībā it īpaši uz kosmētikas un ķermeņa higiēnas preču pārdošanu mērķis saglabāt šo preču prestižo tēlu nedrīkst būt leģitīms mērķis, lai ierobežotu konkurenci.

Regulas (EK) Nr. 2790/1999¹¹⁶ 4. panta c) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka minētās regulas 2. pantā paredzēto grupu atbrīvojumu nepiemēro vertikāliem nolīgumiem, kuru mērķis ir ierobežot aktīvu vai pasīvu pārdošanu galapatērētājam, ko veic selektīvās izplatīšanas sistēmas dalībnieki, mazumtirdzniecības līmenī, neierobežojot iespēju aizliegt sistēmas dalībniekam veikt darbību no neapstiprinātas vietas.

Spridums, 2017. gada 6. decembris, Coty Germany (C-230/16, [EU:C:2017:941](#))

Coty Germany pārdeva luksusa kosmētikas līdzekļus Vācijā. Lai saglabātu savu luksusa tēlu, tā dažus savus zīmolus tirgoja ar selektīvās izplatīšanas tīkla starpniecību, proti, izmantojot pilnvarotus izplatītājus. Šo izplatītāju tirdzniecības vietām bija jāatbilst noteiktām prasībām attiecībā uz vidi, aprīkojumu un iekārtojumu. Turklāt pilnvarotie izplatītāji drīkstēja tirgot aplūkojamās preces internetā, ciktāl tie izmantoja viņu pašu elektronisko skatlogu, vai arī ar nepilnvarotu trešo personu platformu starpniecību, ja to iesaiste nebija redzama patērētājam. Turpretī tiem bija skaidri aizliegts pārdot preces ar tādu trešo pušu platformu starpniecību, kuras darbojas patērētājiem redzamā veidā.

Coty Germany cēla prasību Vācijas tiesās pret vienu no tās pilnvarotajiem izplatītājiem *Parfümerie Akzente* nolūkā panākt, lai tam tiktu aizliegts, izmantojot šo līguma noteikumu, izplatīt *Coty* preces ar platformas “amazon.de” starpniecību. Tā kā *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Federālās zemes Augstākā tiesa Frankfurtē pie Mainas, Vācija) bija šaubas par šī līguma noteikuma likumīgo raksturu, ņemot vērā Savienības konkurences tiesības, tā uzdeva Tiesai jautājumus šajā saistībā.

Tiesas ieskatā, LESD 101. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šāda selektīvās izplatīšanas sistēma, kas ir paredzēta šo preču luksusa tēla saglabāšanai, ir atbilstoša šai tiesību normai, ja tālākpārdevēji tiek izvēlēti, pamatojoties uz objektīviem kvalitātes kritērijiem, kas tiek paredzēti vienādi visiem potenciālajiem tālākpārdevējiem un netiek piemēroti diskriminējoši, un ja noteiktie kritēriji nepārsniedz to, kas ir nepieciešams.

Turklāt Regulas (ES) Nr. 330/2010¹¹⁷ 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka piegādātāju līmenī tirgū strādājošajiem luksusa preču selektīvās izplatīšanas sistēmas dalībniekiem noteiktais aizliegums ārēji identificējami iesaistīt trešos uzņēmumus pārdošanai internetā nav uzskatāms par klientu loka ierobežojumu 4. panta b) punkta izpratnē, nedz arī par pasīvās pārdošanas galalietotājiem ierobežojumu minētās regulas 4. panta c) punkta izpratnē.

¹¹⁶ Komisijas Regula (EK) Nr. 2790/1999 (1999. gada 22. decembris) par Līguma 81. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu vienošanos un saskaņotu darbību kategorijām (OV 1999, L 336, 21. lpp.).

¹¹⁷ Komisijas Regula (ES) Nr. 330/2010 (2010. gada 20. aprīlis) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu vertikālu nolīgumu un saskaņotu darbību kategorijām (OV 2010, L 102, 1. lpp.).

Sprīdums, 2023. gada 4. jūlijs (virspalāta), Meta Platforms u.c. (Vispārīgie sociālā tīkla lietošanas noteikumi) (C-252/21, [EU:C:2023:537](#))

Sabiedrībai *Meta Platforms* pieder tiešsaistes sociālais tīkls *Facebook*, kas privātiem lietotājiem ir bez maksas. Šā sociālā tīkla uzņēmējdarbības modeļa pamatā ir finansējums no tiešsaistes reklāmas, kas tiek pielāgota individuāliem lietotājiem. Tehniski šāda reklāma ir padarīta par iespējamu, automatizēti izveidojot detalizētus tīkla un *Meta* grupas līmenī piedāvāto tiešsaistes pakalpojumu lietotāju profilus. Tādējādi, lai varētu lietot minēto sociālo tīklu, lietotājiem reģistrācijas brīdī ir jāpiekrīt *Meta Platforms* vispārīgajiem noteikumiem, kuros norādīts uz šīs sabiedrības noteikto datu un sīkdatņu izmantošanas politiku. Saskaņā ar to papildus datiem, ko lietotāji sniedz reģistrācijas brīdī, *Meta Platforms Ireland* vāc arī datus par lietotāju darbībām sociālajā tīklā un ārpus tā un tos sasaista ar attiecīgo lietotāju *Facebook* kontiem. Pēdējie minētie dati, saukti arī par “off Facebook datiem”, ir, pirmkārt, dati par trešo personu tīmekļvietņu un lietotņu aplūkošanu un, otrkārt, dati par citu *Meta* grupai piederošu tiešsaistes pakalpojumu izmantošanu (tostarp *Instagram* un *WhatsApp*). Šādi savāktie dati kopumā ļauj izdarīt detalizētus secinājumus par šo lietotāju izvēli un interesēm.

Ar 2019. gada 6. februāra lēmumu *Bundeskartellamt* (Federālais karteļu birojs, Vācija) aizliedza *Meta Platforms*, pirmkārt, saskaņā ar tobrīd spēkā esošajiem vispārīgajiem noteikumiem ¹¹⁸ Vācijā dzīvojošu privātu lietotāju *Facebook* sociālā tīkla lietošanu pakļaut nosacījumam par viņu off Facebook datu apstrādi un, otrkārt, bez viņu piekrišanas veikt šo datu apstrādi. Turklāt Federālais karteļu birojs tai ir licis pielāgot šos vispārīgos noteikumus tādējādi, ka no tiem skaidri izriet, ka minētie dati netiks vākti, sasaistīti ar *Facebook* lietotāju kontiem un izmantoti bez attiecīgo lietotāju piekrišanas. Visbeidzot šis birojs uzsvēra, ka šāda piekrišana nav derīga, ja tā ir nosacījums sociālā tīkla lietošanai. Savu lēmumu tas ir pamatojis ar apstākli, ka šī datu apstrāde, kas neatbilst Vispārīgajai datu aizsardzības regulai (VDAR) ¹¹⁹, ir *Meta Platforms* dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana tiešsaistes sociālo tīklu tirgū.

Meta Platforms šo lēmumu pārsūdzēja *Oberlandesgericht Düsseldorf* (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā, Vācija). Šaubīdamās, pirmkārt, par konkurences iestāžu tiesībām pārbaudīt personas datu apstrādes atbilstību VDAR ietvertajām prasībām un, otrkārt, par atsevišķu šīs regulas normu interpretāciju un piemērošanu, Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā vērsās Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Sprīdumā Tiesa virspalātas sastāvā lemj par valsts konkurences iestādes kompetenci konstatēt personas datu apstrādes neatbilstību VDAR prasībām, kā arī par tās sasaisti ar valsts iestāžu, kurām ir uzdevums uzraudzīt datu aizsardzību, kompetenci ¹²⁰. Turklāt tā

¹¹⁸ 2019. gada 31. jūlijā *Meta Platforms* ieviesa jaunus vispārīgos noteikumus, skaidri norādot, ka lietotājs tā vietā, lai maksātu par *Facebook* produktu lietošanu, paziņo, ka piekrīt reklāmas sludinājumu rādīšanai.

¹¹⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV 2016, L 119, 1. lpp.; labojums – OV 2018, L 127, 2. lpp.; turpmāk tekstā – “VDAR”).

¹²⁰ VDAR 51.–59. panta izpratnē.

sniedz precizējumus par iespēju sociālā tīkla operatoram apstrādāt “sensitīvus” šā tīkla lietotāju personas datus, par šā operatora veiktās datu apstrādes likumīgumu, kā arī par tādas piekrišanas derīgumu, ko lietotāji šādas apstrādes nolūkiem devuši valsts tiešsaistes sociālo tīklu tirgū dominējošā stāvoklī esošam uzņēmumam.

Pirmkārt, attiecībā uz konkurences iestādes kompetenci konstatēt personas datu apstrādes neatbilstību VDAR Tiesa uzskata, ka, ievērojot pienākumu lojāli sadarboties ¹²¹ ar datu aizsardzības uzraudzības iestādēm, šāda iestāde, pārbaudot uzņēmuma dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu ¹²², var konstatēt, ka šā uzņēmuma vispārīgie lietošanas noteikumi personas datu apstrādes jomā un to īstenošana neatbilst šai regulai, ja tas ir nepieciešams, lai konstatētu šādas ļaunprātīgas izmantošanas esamību. Tomēr, ja konkurences iestāde atklāj VDAR pārkāpumu, konstatējot dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, tā neaizstāj uzraudzības iestādes.

Tādējādi, ņemot vērā lojālas sadarbības principu, ja konkurences iestādēm, īstenojot savas pilnvaras, ir jāpārbauda uzņēmuma rīcības atbilstība VDAR noteikumiem, tām ir godprātīgi jāapspriežas un jāsadarbojas ar attiecīgajām valsts uzraudzības iestādēm vai vadošo uzraudzības iestādi. Tādējādi visām šīm iestādēm ir jāievēro savas attiecīgās pilnvaras un kompetence, lai tiktu izpildīti no VDAR izrietošie pienākumi, sasniegti šīs regulas mērķi un saglabāta tās lietderīgā iedarbība. No tā izriet, ka tad, ja konkurences iestāde – veicot pārbaudi, lai konstatētu uzņēmuma dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas esamību, – uzskata, ka ir jāpārbauda šā uzņēmuma rīcības atbilstība VDAR noteikumiem, šai iestādei ir jāpārliedz, vai par šo vai līdzīgu rīcību jau nav pieņemts lēmums kompetentajā valsts uzraudzības iestādē vai vadošajā uzraudzības iestādē, vai arī Tiesā. Ja tas tā ir, valsts konkurences iestāde no tiem atkāpties nevar, tomēr no konkurences tiesību piemērošanas viedokļa var brīvi izdarīt savus secinājumus.

Ja konkurences iestādei ir šaubas par kompetentās valsts uzraudzības iestādes vai vadošās uzraudzības iestādes veiktā novērtējuma tvērumu, ja attiecīgo vai līdzīgu rīcību vienlaikus pārbauda minētās iestādes vai – gadījumā, kad minētās iestādes nav veikušas izmeklēšanu, – tā uzskata, ka uzņēmuma rīcība neatbilst VDAR noteikumiem, tai ir jāapspriežas ar šīm iestādēm un jālūdz tās sadarboties, lai kļedētu savas šaubas vai noteiktu, vai ir lietderīgi pirms sava vērtējuma sagaidīt, kad lēmumu būs pieņēmusi attiecīgā uzraudzības iestāde. Ja šīs iestādes neiebilst vai saprātīgā termiņā nesniedz atbildi, valsts konkurences iestāde var turpināt izmeklēšanu.

Otrkārt, attiecībā uz īpašu kategoriju personas datu ¹²³ apstrādi Tiesa uzskata, ka gadījumā, ja tiešsaistes sociālā tīkla lietotājs aplūko tīmekļvietnes vai lietotnes, kas attiecas uz vienu vai vairākām no šīm kategorijām, un attiecīgā gadījumā tajās ievada datus, reģistrējoties vai veicot pasūtījumus tiešsaistē, šā tiešsaistes sociālā tīkla

¹²¹ Nostiprināts LES 4. panta 3. punktā.

¹²² LESD 102. panta izpratnē.

¹²³ Paredzēti VDAR 9. panta 1. punktā. Šajā normā ir noteikts, ka “ir aizliegta tādu personas datu apstrāde, kas atklāj rases vai etnisko piederību, politiskos uzskatus, reliģisko vai filozofisko pārliecību vai dalību arodbiedrībās, un ģenētisko datu, biometrisku datu, lai veiktu fiziskas personas unikālu identifikāciju, veselības datu vai datu par fiziskas personas dzimumdzīvi vai seksuālo orientāciju apstrāde”.

operatora veiktā personas datu apstrāde ¹²⁴ ir jāuzskata par "īpašu kategoriju personas datu apstrādi" VDAR 9. panta 1. punkta izpratnē, ja tā ļauj atklāt informāciju, kas ietilpst kādā no šīm īpašajām kategorijām, neatkarīgi no tā, vai šī informācija attiecas uz minētā tīkla lietotāju vai jebkuru citu fizisku personu. Šāda datu apstrāde principā ir aizliegta, atskaitot dažus izņēmumus ¹²⁵.

Par pēdējo minēto aspektu Tiesa precizē, ka tad, ja tiešsaistes sociālā tīkla lietotājs apmeklē tīmekļvietnes vai izmanto lietotnes, kas saistītas ar vienu vai vairākām no minētajām īpašajām datu kategorijām, viņš šā aplūkojuma datus, ko tiešsaistes sociālā tīkla operators ir apkopojis, izmantojot sīkdatnes vai līdzīgas datu vākšanas tehnoloģijas, apzināti nedara publiski pieejamus ¹²⁶. Turklāt, kad viņš ievada datus šādās tīmekļvietnēs vai lietotnēs vai kad viņš izmanto šajās tīmekļvietnēs un lietotnēs integrētās atlases pogas, piemēram, pogas "patīk" vai "dalīties", vai pogas, kas ļauj lietotājam identificēties šajās vietnēs vai lietotnēs, izmantojot piekļuves datus, kas sasaistīti ar viņa sociālā tīkla lietotāja kontu, tālruna numuru vai e-pasta adresi, lietotājs šādi ievadītos vai pēc šo pogu izmantošanas iegūtos datus apzināti publisko tikai tad, ja viņš iepriekš ir skaidri paudis savu izvēli – vajadzības gadījumā ar individuāliem iestatījumiem, kas veikti, pilnībā apzinoties situāciju, – savus datus padarīt pieejamus neierobežotam personu lokam.

Treškārt, par personas datu apstrādes likumību vispārīgākā tvērumā Tiesa atgādina, ka saskaņā ar VDAR datu apstrāde ir likumīga, ja un ciktāl datu subjekts tam ir piekritis vienam vai vairākiem konkrētiem nolūkiem ¹²⁷. Ja šādas piekrišanas nav vai ja piekrišana nav dota brīvi, konkrēti, apzināti un viennozīmīgi, šāda apstrāde tomēr ir attaisnota, ja tā atbilst kādai no nepieciešamības prasībām ¹²⁸, kas jāinterpretē šauri. Taču lietotāju personas datu apstrādi, ko veic tiešsaistes sociālā tīkla operators, var uzskatīt par nepieciešamu līguma, kura līgumslēdzēja puses ir šie lietotāji, izpildei tikai tad, ja šī apstrāde ir objektīvi nepieciešama, lai sasniegtu mērķi, kas ir lietotājiem paredzētā līgumiskā pakalpojuma neatņemama sastāvdaļa, un tādējādi bez šīs apstrādes līguma galveno mērķi nevarētu sasniegt.

Turklāt Tiesa atzīst, ka attiecīgo datu apstrādi var uzskatīt par vajadzīgu pārziņa vai trešās personas legītīmo interešu mērķiem tikai tad, ja operators lietotājiem, kuru dati ir ievākti, ir norādījis datu apstrādes pamatā esošās legītīmās intereses, ka šī apstrāde tiek

¹²⁴ Šī apstrāde ietver datu, kas iegūti no šo vietņu aplūkošanas un lietotņu izmantošanas, kā arī lietotāju ievadīto datu vākšanu, izmantojot integrētas saskarņu sīkdatnes un līdzīgas datu vākšanas tehnoloģijas, visu šo datu sasaisti ar lietotāja sociālo tīklu kontu, kā arī to, ka šis operators minētos datus izmanto.

¹²⁵ Paredzēti VDAR 9. panta 2. punktā. Šajā noteikumā ir noteikts: "Šā panta 1. punktu nepiemēro, ja ir piemērojams kāds no šādiem pamatojumiem:
a) datu subjekts ir devis nepārprotamu piekrišanu šo personas datu apstrādei vienam vai vairākiem konkrētiem nolūkiem, izņemot, ja Savienības vai dalībvalsts tiesību akti paredz, ka 1. punktā minēto aizliegumu datu subjekts nevar atcelt; [...]
e) apstrāde attiecas uz personas datiem, kurus datu subjekts apzināti ir publicējis;
f) apstrāde ir vajadzīga, lai celtu, īstenotu vai aizstāvētu likumīgas prasības, vai ikreiz, kad tiesas pilda savus uzdevumus; [...]"

¹²⁶ VDAR 9. panta 2. punkta e) apakšpunkta izpratnē.

¹²⁷ VDAR 6. panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunkts.

¹²⁸ Minētas VDAR 6. panta 1. punkta pirmās daļas b)–f) apakšpunktā. Saskaņā ar šīm tiesību normām apstrāde ir likumīga tikai tad un tiktāl, ciktāl apstrāde citastarp ir vajadzīga līguma, kura līgumslēdzēja puse ir datu subjekts, izpildei (VDAR 6. panta 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunkts), lai izpildītu pārzinim uzlikto likumisku pienākumu (VDAR 6. panta 1. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts) vai ievērotu pārziņa vai trešās personas legītīmās intereses (VDAR 6. panta 1. punkta pirmās daļas f) apakšpunkts).

veikta šo leģitīmo interešu īstenošanai tikai absolūti nepieciešamajā apmērā un ka no pretnostatīto interešu samērošanas, kas veikta, ņemot vērā visus atbilstošos apstākļus, izriet, ka lietotāju intereses vai pamattiesības un pamatbrīvības neprevalē pār minētajām pārziņa vai trešās personas leģitīmajām interesēm. Tiesa it īpaši uzskata, ka bez viņu piekrišanas minēto lietotāju intereses un pamattiesības prevalē pār tiešsaistes sociālā tīkla operatora interesi personalizēt reklāmu, ar kuru tas finansē savu darbību.

Tiesa visbeidzot precizē, ka attiecīgā datu apstrāde ir pamatota, ja tā ir patiešām nepieciešama, lai izpildītu likumisku pienākumu, kas pārzinim uzlikts vai nu saskaņā ar Savienības, vai attiecīgās dalībvalsts tiesību normām, ja šis juridiskais pamats atbilst sabiedrības interešu mērķim un ir samērīgs ar izvirzīto leģitīmo mērķi un ja šī apstrāde tiek veikta tikai absolūti nepieciešamajā apmērā.

Visbeidzot, ceturtkārt, runājot par attiecīgo lietotāju piekrišanas viņu datu apstrādei spēkā esamību saskaņā ar VDAR, Tiesa uzskata – apstāklis, ka tiešsaistes sociālā tīkla operatoram ir dominējošs stāvoklis tiešsaistes sociālo tīklu tirgū, pats par sevi nav šķērslis tam, ka šāda tīkla lietotāji var dot derīgu piekrišanu operatora veiktajai lietotāju personas datu apstrādei. Taču, ņemot vērā, ka šāds stāvoklis var ietekmēt šo lietotāju izvēles brīvību un radīt acīmredzamu nevienlīdzību starp tiem un minēto pārzini, tas ir būtisks elements, lai noteiktu, vai dotā piekrišana patiešām ir spēkā esoša un – it īpaši – sniegta brīvi, un tas ir jāpierāda operatoram ¹²⁹.

Tādējādi šiem attiecīgā tiešsaistes sociālā tīkla lietotājiem ir jābūt iespējai līguma slēgšanas gaitā brīvi atteikties individuāli piekrist konkrētām datu apstrādes darbībām, kas nav nepieciešamas līguma izpildei, bez vajadzības pilnībā atteikties no tiešsaistes sociālā tīkla operatora piedāvātā pakalpojuma lietošanas, un tas nozīmē, ka minētajiem lietotājiem vajadzības gadījumā par atbilstošu atlīdzību ir jābūt piedāvātai līdzvērtīgai alternatīvai bez šādām datu apstrādes darbībām. Turklāt ir jābūt iespējai sniegt atsevišķu piekrišanu par *off Facebook* datu apstrādi.

4. Zāļu un medicīnisko ierīču pārdošana tiešsaistē

Sprīdums, 2003. gada 11. decembris (virspalāta), Deutscher Apothekerverband (C-322/01, [EU:C:2003:664](#))

Pamatlieta bija starp *Deutscher Apothekerverband eV*, apvienību, kuras mērķis ir aizstāvēt un veicināt farmaceitu profesijas ekonomiskās un sociālās intereses, un *0800 DocMorris NV*, Nīderlandē reģistrētu aptieku. *Jacques Waterval* bija farmaceits un viens no *DocMorris* likumīgajiem pārstāvjiem. Kopš 2000. gada jūnija *DocMorris* un *J. Waterval* piederēja zāļu tirdzniecības interneta vietne ar adresi www.0800DocMorris.com. Bija runa

¹²⁹ Atbilstoši VDAR 7. panta 1. punktam.

par zālēm, kas atļautas vai nu Vācijā, vai Nīderlandē. Šīs zāles tika piegādātas vienīgi pēc zāļu receptes oriģināla uzrādīšanas. *Apothekerverband* apstrīdēja *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurtes pie Mainas apgabaltiesa, Vācija) zāļu piedāvāšanu ar interneta starpniecību un pārrobežu piegādi pa pastu. Šīs apvienības ieskatā, Vācijas zāļu likuma nosacījumi neļauj veikt šādas darbības. Apgabaltiesa uzdeva Tiesai jautājumu, vai šādi aizliegumi pārkāpj preču brīvas aprites principu. Turpinot, pieņemot, ka ir bijis EKL 28. panta pārkāpums, iesniedzējtiesa vēlējās uzzināt, vai Vācijas tiesiskais regulējums pamata lietā ir vajadzīgs, lai efektīvi aizsargātu cilvēku veselību un dzīvību EKL 30. panta nozīmē.

Tiesa nosprieda, ka valsts aizliegums ir pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību EKL 28. panta nozīmē. Tas vairāk ietekmē ārpus Vācijas teritorijas reģistrētas aptiekas un daudz vairāk var traucēt piekļuvi tirgum citu dalībvalstu izcelsmes ražojumiem nekā vietējiem ražojumiem.

Šādu valsts aizliegumu var pamatot ar EKL 30. pantu, ciktāl tas attiecas uz recepšu zālēm. Ņemot vērā riskus, kādi ir saistīti ar šo zāļu lietošanu, ir efektīvi un atbildīgi jāpārbauda ārstu izrakstīto recepšu autentiskums un jāgarantē, ka zāles tiek nodotas vai nu tieši pircējam, vai arī personai, kurai pircējs ir uzticējis zāļu saņemšanu. Turpretī uz EKL 30. pantu nevar atsaukties, lai pamatotu pilnīgu zāļu tirdzniecības pa pastu aizliegumu.

Turklāt Direktīvas 2001/83/EK ¹³⁰ 88. panta 1. punkts nepieļauj valsts aizliegumu reklamēt tādu zāļu pārdošanu pa pastu, kuru piegāde ir atļauta tikai attiecīgās dalībvalsts aptiekās, ciktāl šis aizliegums attiecas uz bezrecepšu zālēm.

Direktīvas 2001/83/EK 88. panta 2. punktu, kas atļauj iedzīvotājiem reklamēt bezrecepšu zāles, nevar interpretēt tādējādi, ka tas neattiecas uz reklāmu par zāļu pārdošanu pa pastu, pamatojoties uz apgalvoto farmaceita fiziskās klātbūtnes nepieciešamību.

Spriedums, 2010. gada 2. decembris, Ker-Optika (C-108/09, [EU:C:2010:725](#))

Saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem kontaktlēcu tirdzniecību varēja veikt tikai specializētā veikalā, kura platība ir vismaz 18 kvadrātmetri, vai arī no darbnīcas nodalītā telpā. Turklāt saistībā ar šo preču pārdošanu bija jāizmanto optometrista vai acu ārsta, kas ir kvalificēts darbam ar kontaktlēcām, pakalpojumi. Tomēr Ungārijas sabiedrība *Ker-Optika* tirgoja kontaktlēcas ar savas tīmekļvietnes starpniecību. Ungārijas veselības iestādes tai aizliedza turpināt šo tirdzniecību. *Ker-Optika* par šo lēmumu par aizliegumu cēla prasību tiesā. *Baranya megyei bíróság* (Baraņas meģes tiesa, Ungārija), kas izskatīja lietu, uzdeva Tiesai jautājumu, vai Ungārijas tiesiskais regulējums ir pretrunā Savienības tiesībām.

¹³⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/83/EK (2001. gada 6. , novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV 2001, L 311, 67. lpp.).

Tiesa atbildēja, ka valsts tiesību normas, kas saistītas ar kontaktlēcu tirdzniecību, ietilpst Direktīvas 2000/31/EK¹³¹ piemērošanas jomā tiktāl, ciktāl tās attiecas uz piedāvāšanu tiešsaistē un līguma noslēgšanu ar elektroniskajiem līdzekļiem. Turpretī valsts tiesību normas, kas saistītas ar minēto kontaktlēcu piegādi, neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. LESD 34. un 36. pants, kā arī Direktīva 2000/31/EK ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj valsts tiesisko regulējumu, kas ļauj tirgot kontaktlēcas tikai specializētajos medicīnas ierīču veikalos.

Tiesiskais regulējums ir pasākums ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, kas aizliegts ar LESD 34. pantu, jo aizlieguma mērķis ir internetā veikta kontaktlēcu tirdzniecība pa pastu un to piegāde valsts teritorijā dzīvojošo patērētāju dzīvesvietā un tas liedz citu dalībvalstu uzņēmējiem izmantot ļoti efektīvu šo preču tirdzniecības veidu, tādējādi būtiski traucējot šo preču pieeju attiecīgās dalībvalsts tirgum.

Valsts likumdevējs ir pārsniedzis rīcības brīvības robežas, kas tam ir noteiktas, lai pieņemtu lēmumu, kādā līmenī tas tiecas nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību, un ir jāuzskata, ka šis tiesiskais regulējums pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu izvirzīto mērķi. Šo mērķi var sasniegt ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem, saskaņā ar kuriem noteiktie ierobežojumi būtu piemērojami tikai attiecībā uz pirmo kontaktlēcu izsniegšanu un ieinteresētajiem uzņēmējiem būtu noteikts pienākums nodrošināt to, ka klienta rīcībā ir kvalificēts optiķis. Šo pašu motīvu dēļ minētais tiesiskais regulējums nav uzskatāms par samērīgu, ņemot vērā sabiedrības veselības aizsardzības mērķi Direktīvas 2000/31/EK 3. panta 4. punkta izpratnē.

Spridums, 2016. gada 19. oktobris, Deutsche Parkinson Vereinigung (C-148/15, [EU:C:2016:776](#))

Deutsche Parkinson Vereinigung, Vācijas savstarpējās palīdzības organizācija, kura tiecās uzlabot dzīves apstākļus ar Parkinsona slimību sirgstošiem cilvēkiem, bija vienojusies par bonusu sistēmu ar Nīderlandes aptieku *DocMorris*, kas nodarbojas ar tirdzniecību pa pastu. Tās locekļi varēja izmantot bonusu sistēmu, pērkot tādas receptu zāles Parkinsona slimības ārstēšanai, kuras varēja izsniegt tikai aptiekā. Kāda Vācijas negodīgas konkurences apkarošanas iestāde uzskatīja, ka šī sistēma pārkāpj Vācijas tiesisko regulējumu, kurā bija paredzētas vienotas cenas aptieku veiktai receptu zāļu piegādei.

Oberlandesgericht Düsseldorf (Federālās zemes Augstākā tiesa Diseldorfā, Vācija) vērsās Tiesā, lai noskaidrotu, vai šī vienoto cenu noteikšana ir saderīga ar preču brīvu apriti.

Tiesa lēma, ka LESD 34. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka šis valsts tiesiskais regulējums ir pasākums ar importa kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību. Šis

¹³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (OV 2000, L 178, 1. lpp.).

tiesiskais regulējums galvenokārt skar recepšu zāļu tirdzniecību aptiekās, kas reģistrētas citās dalībvalstīs, nevis šādu zāļu tirdzniecību valsts teritorijā reģistrētās aptiekās.

Tradicionālās aptiekas labāk nekā aptiekas, kas nodarbojas ar tirdzniecību pa pastu, var sniegt pacientiem individuālas konsultācijas un nodrošina apgādi ar zālēm neatliekamas palīdzības situācijās. Ir jākonstatē, ka konkurence cenu ziņā var būt nozīmīgāks konkurences parametrs pēdējām minētajām nekā tradicionālajām aptiekām.

LESD 36. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesiskais regulējums nevar tikt pamatots ar cilvēku veselības un dzīvības aizsardzību, ciktāl šis tiesiskais regulējums nav piemērots izvirzīto mērķu sasniegšanai. Uz mērķi nodrošināt drošu un kvalitatīvu apgādi ar zālēm visā valsts teritorijā attiecas LESD 36. pants. Bet šis tiesiskais regulējums var tikt pamatots tikai tiktāl, ciktāl tas ir piemērots, lai nodrošinātu leģitīma mērķa sasniegšanu, un nepārsniedz to, kas ir vajadzīgs tā sasniegšanai.

Šajā ziņā pieaugoša konkurence cenu ziņā starp aptiekām labvēlīgi ietekmētu vienvēidīgu apgādi ar zālēm, un tai nav negatīvas ietekmes uz tradicionālo aptieku tādām noteiktām darbībām sabiedrības interesēs kā recepšu zāļu ražošana vai zāļu noteiktu krājumu vai asortimenta uzturēšana. Visbeidzot, no konkurences cenu ziņā pacients varētu gūt labumu, ciktāl tā ļautu piedāvāt recepšu zāles par izdevīgākām cenām.

Spriedums, 2024. gada 29. februāris, Doctipharma (C-606/21, [EU:C:2024:179](#))

Tiesa, kurai *Cour d'appel de Paris* (Parīzes apelācijas tiesa, Francija) iesniegusi lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, precīzē jēdziena “informācijas sabiedrības pakalpojums” aprises un sniedz interpretācijas elementus, kuri ļauj izvērtēt, vai Savienības tiesībām atbilst dalībvalsts aizliegums sniegt pakalpojumu, kas izpaužas kā sasaistes nodibināšana starp farmaceitiem un klientiem, izmantojot tīmekļvietni, lai pārdotu bezrecepšu zāles (turpmāk tekstā – “sniegtais pakalpojums”).

Doctipharma izstrādāja vietni www.Doctipharma.fr, kurā interneta lietotāji no aptiekām varēja iegādāties farmaceitiskās preces un zāles, kuru iegādei nav nepieciešama recepte.

Šajā vietnē farmaceiti kļuva par tiešsaistes tirdzniecības platformas abonentiem, maksājot ikmēneša abonentmaksu, kas tika pārskaitīta *Doctipharma*, un klientiem bija jāizveido klienta konts, lai piekļūtu farmaceitu vietnēm pēc savas izvēles.

Union des Groupements de pharmacies d'officine (UDGPO), uzskatot, ka *Doctipharma* piedalījās zāļu elektroniskajā tirdzniecībā, cēla pret to prasību *Tribunal de commerce de Nanterre* (Nantēras Komerclietu tiesa, Francija), kura konstatēja tīmekļvietnes prettiesiskumu un uzdeva *Doctipharma* izbeigt darbību. *Cour de cassation* (Kasācijas tiesa, Francija) atcēla *Cour d'appel de Versailles* (Versaļas apelācijas tiesa, Francija) spriedumu, atceļot pirmās instances spriedumu. Tā uzskatīja: sasaistot aptiekās strādājošos farmaceitus un potenciālos pacientus, *Doctipharma* bija starpniece bezrecepšu zāļu tirdzniecībā un piedalījās zāļu elektroniskajā tirdzniecībā, tomēr tai nebija valsts tiesību

aktos prasītā farmaceita statusa. Tā nodeva lietu atpakaļ *Cour d'appel de Paris* (Parīzes apelācijas tiesai, Francija), kas ir iesniedzējtiesa šajā lietā.

Ņemot vērā Francijas tiesu dažādās pieejas, iesniedzējtiesa nolēma uzdot Tiesai vairākus prejudiciālus jautājumus. Tā jautā Tiesai par Direktīvas 98/34¹³² interpretāciju, lai noteiktu, vai sniegtais pakalpojums ietilpst jēdzienā “informācijas sabiedrības pakalpojums”, un par Direktīvas 2001/83¹³³ 85.c panta interpretāciju, lai noskaidrotu, vai dalībvalstis, pamatojoties uz šo tiesību normu, var aizliegt attiecīgā pakalpojuma sniegšanu.

Pirmām kārtām, attiecībā uz nosacījumiem, kas jāizpilda, lai pakalpojumu kvalificētu kā tādu, kurš ietilpst jēdzienā “informācijas sabiedrības pakalpojums” Direktīvu 98/34 un 2015/1535¹³⁴ izpratnē, Tiesa vispirms uzskata, ka neesot nozīmes, pirmkārt, tam, ka *Doctipharma* saņēma maksu no farmaceitiem, kuri bija tās platformas abonementi, pamatojoties uz vienotu likmi, un, otrkārt, tam, ka par tās sniegto pakalpojumu farmaceiti tai maksāja ikmēneša abonementmaksu un saskaņā ar šo pakalpojumu šiem farmaceitiem vēlāk tika izmaksāti procenti no pārdevumu summas, jo šie apstākļi, ja tie tiktu pierādīti, nozīmē, ka attiecīgais pakalpojums jāuzskata par tādu, kas atbilst nosacījumam, ka tas ir sniegts par atlīdzību. Turpinot – attiecīgā pakalpojuma kvalificēšana par “informācijas sabiedrības pakalpojumu” izriet arī no tā, ka tas tiek sniegts, izmantojot tīmekļvietni, kurā nav nepieciešama vienlaicīga pakalpojuma sniedzēja un klienta vai farmaceita klātbūtne, kā arī no tā, ka pakalpojums tiek sniegts pēc farmaceitu un to klientu individuāla pieprasījuma.

Tiesa no tā secina, ka tīmekļvietnē sniegts pakalpojums, kas sasaista farmaceitus un klientus bezrecepšu zāļu pārdošanai no aptiekām, kuras ir abonējušas šo pakalpojumu, ietilpst jēdzienā “informācijas sabiedrības pakalpojums”.

Otrām kārtām, attiecībā uz dalībvalstu iespēju aizliegt šādu starpniecības pakalpojumu saskaņā ar Direktīvas 2001/83 85.c pantu Tiesa atgādina, ka tikai dalībvalstu kompetencē ir noteikt fiziskas vai juridiskas personas, kurām ir atļauts vai kuras ir tiesīgas attālināti piegādāt zāles iedzīvotājiem, izmantojot informācijas sabiedrības pakalpojumus.

Tā uzskata, ka Direktīvas 2001/83 85.c panta 1. punkta a) apakšpunktā iesniedzējtiesai ir noteikts pienākums pārbaudīt, vai ir uzskatāms, ka attiecīgā pakalpojuma sniedzējs ar atsevišķu pakalpojumu, kas nošķirts no pārdošanas, vienīgi nodibina sasaisti starp

¹³² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/34/EK (1998. gada 22. jūnijs), kas nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā (OV 1998, L 204, 37. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 20. jūlija Direktīvu 98/48/EK (OV 1998, L 217, 18. lpp.) (turpmāk tekstā – “Direktīva 98/34”).

¹³³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/83/EK (2001. gada 6. novembris) par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV 2001, L 311, 67. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 8. jūnija Direktīvu 2011/62/ES (OV 2011, L 174, 74. lpp.).

¹³⁴ Direktīvas 98/34 1. panta 2. punkts un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/1535 (2015. gada 9. septembris), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā (OV 2015, L 241, 1. lpp.), 1. panta 1. punkts ir formulēti identiski. Šajos pantos jēdziens “informācijas sabiedrības pakalpojums” ir definēts, ievērojot četrus nosacījumus: “jebkāds pakalpojums, ko parasti sniedz par atlīdzību no attāluma, ar elektroniskiem līdzekļiem un pēc pakalpojumu saņēmēja individuāla pieprasījuma”.

pārdevējiem un klientiem, vai arī vai šis pakalpojumu sniedzējs pats jāuzskata par pārdevēju.

Šajā ziņā – šajā gadījumā –, ja šīs analīzes rezultātā *Doctipharma* būtu jāuzskata par pārdevēju, 85.c panta 1. punkta a) apakšpunktam nebūtu pretrunā tas, ka dalībvalsts, kuras teritorijā tā reģistrēta, aizliedz šo pakalpojumu. Faktiski dalībvalsts var paredzēt, ka bezrecepšu zāļu tālpārdošanu, izmantojot informācijas sabiedrības pakalpojumus, var veikt tikai personas, kurām ir farmaceita statuss.

Savukārt, ja izrādītos, ka *Doctipharma* sniedz savu pakalpojumu, kas atšķiras no pārdošanas, sniegto pakalpojumu nevarētu aizliegt, pamatojoties uz Direktīvas 2001/83 85.c panta 2. punktu, un uz to neattiektos jēdziens “nosacījumi[i] piegādei mazumtirdzniecībā” attiecībā uz zālēm, kuras tiek piedāvātas iedzīvotājiem tālpārdošanā. Tāds pakalpojums jākvalificē kā “informācijas sabiedrības pakalpojums”. Taču 85.c panta 1. punktā ir skaidri paredzēts, ka, neskarot valsts tiesību aktus, kas aizliedz recepšu zāles piedāvāt tālpārdošanā, dalībvalstis nodrošina, ka zāles iedzīvotājiem tiek piedāvātas tālpārdošanā, izmantojot informācijas sabiedrības pakalpojumus. Tātad būtu nekonsekventi uzskatīt, ka dalībvalstis varētu aizliegt šāda pakalpojuma izmantošanu.

5. Azartspēles

Sprīdums, 2003. gada 6. novembris (virspalāta), Gambelli (C-243/01, [EU:C:2003:597](#))

Piergiorgio Gambelli un 137 citas personas Itālijā vadīja datu nosūtīšanas centrus, kas organizēja derības par sporta pasākumiem Itālijas teritorijā Anglijas derību organizētāja uzdevumā; savienojumu ar šo derību organizētāju nodrošināja internets. Derību organizētājs *Stanley International Betting Ltd* darbojās, pamatojoties uz licenci, ko izdevusi Liverpūles pilsēta saskaņā ar Anglijas tiesībām. Itālijā šī joma ir rezervēta valstij vai tās koncesionāriem. Jebkāda šīs normas pārkāpuma gadījumā var piemērot kriminālsodu, kas var būt pat brīvības atņemšana uz laiku līdz vienam gadam. Kriminālvajāšana tika uzsākta pret *P. Gambelli*. Viņš apgalvoja, ka Itālijas tiesību normas ir pretrunā Kopienas brīvības veikt uzņēmējdarbību principam un pakalpojumu sniegšanas brīvības principam. *Tribunale di Ascoli Piceno* (Ascoli Pičēno tiesa, Itālija), kas skatīja šo lietu, vaicāja Tiesai, kā interpretējamas EKL normas šajā jomā.

Tiesa nosprieda, ka šāds valsts tiesiskais regulējums ierobežo brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību, kas attiecīgi paredzētas EKL 43. un 49. pantā. Lai šāds ierobežojums būtu attaisnots, tam jābūt pamatotam ar primāriem vispārējo interešu iemesliem, tam ir jābūt piemērotam attiecīgā mērķa sasniegšanai, tas nedrīkst pārsniegt to, kas nepieciešams šī mērķa sasniegšanai, un tas ir jāpiemēro nediskriminējošā veidā.

Šajā ziņā valsts tiesām ir jāpārbauda, vai šāds tiesiskais regulējums, ievērojot konkrētus tā piemērošanas noteikumus, tiešām atbilst mērķiem, kas to var attaisnot, un vai tajā paredzētie ierobežojumi nav nesamērīgi šo mērķu aspektā.

Tāpat Tiesa nolēma, ka, ciktāl dalībvalsts iestādes veicina un mudina patērētājus piedalīties loterijās, azartspēlēs vai derībās, lai valsts kase no tā gūtu finansiālu labumu, šīs valsts iestādes nevar atsaukties uz sabiedrisko kārtību saistībā ar spēļu iespēju samazināšanu, lai attaisnotu tādus pasākumus kā pamata prāvā apstrīdētie.

Spriedums, 2009. gada 8. septembris (virspalāta), Liga Portuguesa un Bwin International (C-42/07, [EU:C:2009:519](#))

Bwin, tiešsaistes spēļu uzņēmums, kura juridiskā adrese ir Gibraltārā (Apvienotā Karaliste) un kuram nav uzņēmumu Portugālē, piedāvāja azartspēles interneta vietnē. Tā serveri atradās Gibraltārā un Austrijā. *Liga*, privāto tiesību juridiska persona, kura apvieno visus klubus, kas Portugālē piedalās profesionālā futbola spēlēs, mainīja savu nosaukumu, lai kļūtu par *Bwin Liga*, jo minētais uzņēmums kļuva par galveno Portugāles futbola pirmās divīzijas sponsoru. *Liga* interneta vietnē bija ievietotas atsauces uz *Bwin* interneta vietni un saite uz to.

Santa Casa Spēļu departaments pieņēma lēmumus, ar kuriem *Liga* un *Bwin* tika uzlikti naudas sodi, pirmkārt, par sociālo spēļu izstrādi un, otrkārt, par šo spēļu reklamēšanu. *Liga* un *Bwin* cēla prasības *Tribunal de Pequena Instância Criminal do Porto* (Porto krimināltiesa, Portugāle), lūdzot atcelt minētos lēmumus, atsaucoties it īpaši uz EKL 43., 49. un 56. pantu.

Tiesa nosprieda, ka tad, ja valsts tiesiskais regulējums vienlaicīgi ir piesaistīts vairākām pamatbrīvībām, Tiesa principā to izskata tikai attiecībā pret vienu no šīm pamatbrīvībām, ja izrādās, ka pārējās ir visai otršķirīgas salīdzinājumā ar pirmo un var tai tikt piesaistītas.

Turpinot tā konstatē, ka šāds tiesiskais regulējums ietver EKL 49. pantā paredzētās pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumu, turklāt ierobežojot attiecīgās dalībvalsts iedzīvotāju brīvību ar interneta starpniecību izmantot citās dalībvalstīs piedāvātos pakalpojumus. Tomēr minēto ierobežojumu var uzskatīt par pamatotu, ja tam ir mērķis apkarot krāpšanu un noziedzību.

Internetā piedāvāto azartspēļu jomā nav veikta saskaņošana Kopienas līmenī. Tādēļ dalībvalstij ir tiesības uzskatīt, ka tas vien, ka privāts pakalpojumu sniedzējs likumīgi piedāvā pakalpojumus internetā citā dalībvalstī, kurā atrodas tā juridiskā adrese, nav pietiekama garantija valsts patērētāju aizsardzībai. Turklāt, tā kā nav tieša kontakta patērētāja un pakalpojumu sniedzēja starpā, internetā piedāvātās azartspēles ietver dažāda rakstura riskus saistībā ar iespējamu krāpšanu. Pie tam nevar izslēgt iespēju, ka tāds pakalpojumu sniedzējs, kurš sponsorē dažas sporta sacensības, par kurām tas pieņem derības, varētu atrasties situācijā, kas tam ļauj ietekmēt to rezultātu un tādējādi palielināt savu peļņu. EKL 49. pantam nav pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais

regulējums, saskaņā ar kuru privātiem pakalpojumu sniedzējiem, kas dibināti citās dalībvalstīs, kurās tie likumīgi sniedz identiskus pakalpojumus, tiek aizliegts piedāvāt azartspēles internetā minētās dalībvalsts teritorijā.

Spridums, 2017. gada 22. jūnijs, Unibet International (C-49/16, [EU:C:2017:491](#))

Maltas sabiedrība *Unibet International* organizēja azartspēles tiešsaistē. 2014. gadā *Unibet*, kurai bija vairāku dalībvalstu izsniegtas atļaujas, sniedza interneta vietnēs azartspēļu pakalpojumus ungāru valodā, lai arī tai nebija Ungārijā prasītās atļaujas. Ungārijas iestādes, pirmkārt, izdeva rīkojumu par pagaidu piekļuves slēgšanu Ungārijā *Unibet* tīmekļvietnēm un, otrkārt, piemēroja *Unibet* naudas sodu. Uzņēmumi, kas reģistrēti citās dalībvalstīs, teorētiski varēja saņemt atļauju, kas ļautu azartspēļu rīkošanu tiešsaistē, ciktāl uz šādu pakalpojumu sniegšanu neattiecas valsts monopols. Tomēr faktiski tiem nebija iespējams šādu atļauju iegūt. Šajos apstākļos *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Budapeštas Administratīvo un darba lietu tiesa, Ungārija) uzdeva Tiesai jautājumu, vai aplūkojamais Ungārijas tiesiskais regulējums ir saderīgs ar pakalpojumu sniegšanas brīvības principu.

Tiesa nosprieda, ka LESD 56. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā valsts tiesiskais regulējums, ar ko tiek ieviests koncesiju režīms azartspēļu organizēšanai tiešsaistē, ja tajā ir ietvertas diskriminējošas tiesību normas attiecībā uz tiem uzņēmumiem, kas ir reģistrēti citās dalībvalstīs, vai tādēļ, ka tajā ir paredzētas nediskriminējošas tiesību normas, bet tās tiek piemērotas nepārskatāmā veidā, kas neļauj vai apgrūtina citās dalībvalstīs reģistrētu pretendentu kandidatūras iesniegšanu.

Tiesību norma, saskaņā ar kuru uzticamiem uzņēmumiem vismaz desmit gadus bija jāveic azartspēļu organizēšana šīs dalībvalsts teritorijā, ir nelabvēlīgāka tiem azartspēļu uzņēmumiem, kuri ir reģistrēti citās dalībvalstīs. Tikai atsaukšanās vien uz vispārējo interešu mērķi nav pietiekama, lai attaisnotu šādu atšķirīgu attieksmi.

Valsts noteiktais pienākums trīs gadus veikt azartspēļu organizēšanu dalībvalstī nerada priekšrocību uzņēmējā dalībvalstī reģistrētiem uzņēmumiem, un to varētu attaisnot ar vispārējo interešu mērķi. Tomēr ir svarīgi, lai šīs tiesību normas tiktu piemērotas pārskatāmā veidā visiem pretendentiem. Šādai prasībai neatbilst tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā nav pietiekami precīzi definēti likumiskie nosacījumi ekonomikas ministra pilnvaru izpildei, kas tiek noteikti šādā procedūrā, kā arī tehniskie nosacījumi, kuri ir jāizpilda azartspēļu uzņēmumiem to piedāvājuma iesniegšanas laikā.

LESD 56. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj sankcijas, kas tiek uzliktas par valsts tiesību aktu, ar kuriem ievieš koncesiju un atļauju režīmu azartspēļu organizēšanai, pārkāpumu gadījumā, kad šādi valsts tiesību akti izrādās esam pretēji šim pantam.

6. Dalīšanās ekonomika

Spriedums, 2017. gada 20. decembris (virspalāta), Asociación Profesional Élite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981)

Elektroniskā platforma *Uber* ar viedtālruna lietotnes palīdzību par samaksu sniedza neprofesionālu autovadītāju, kas izmanto savu transportlīdzekli, sasaistes izveides pakalpojumu. 2014. gadā taksometru vadītāju profesionālā apvienība Barselonas pilsētā (Spānija) cēla prasību *Juzgado de lo Mercantil no 3 de Barcelona* (Barselonas Komerctiesa Nr. 3, Spānija). Tā uzskatīja, ka *Uber* darbības ir maldinoša prakse un negodīgas konkurences darbības. Komerctiesa uzskatīja, ka ir jāpārbauda, vai *Uber* ir vajadzīga iepriekšēja administratīva atļauja. Ja uz *Uber* pakalpojumu attiektos Direktīva par pakalpojumiem iekšējā tirgū¹³⁵ vai Direktīva 98/34/EK¹³⁶, šīs platformas darbības nevarētu atzīt par negodīgām.

Tiesa nosprieda, ka iesniedzējtiesas jautājumi attiecas uz aplūkojamā pakalpojuma juridisko kvalifikāciju un ka tādēļ ir tās kompetencē atbildēt uz šiem jautājumiem.

Tādējādi šāds pakalpojums varētu tikt kvalificēts kā “informācijas sabiedrības pakalpojums” Direktīvas 98/34/EK 1. panta 2. punkta, uz kuru ir atsaucē Direktīvas 2000/31/EK 2. panta a) punktā, izpratnē. Tas ir “pakalpojums, ko parasti sniedz par atlīdzību no attāluma, ar elektroniskiem līdzekļiem un pēc pakalpojumu saņēmēja individuāla pieprasījuma”.

Šāds pakalpojums nav tikai starpniecības pakalpojums, ko veido neprofesionāla autovadītāja, kas izmanto savu transportlīdzekli, ar viedtālruna lietotnes palīdzību nodrošināta sasaistes izveide ar personu, kura vēlas pārvietoties pilsētā. Tādā situācijā kā tā, kuru min iesniedzējtiesa, pakalpojuma sniedzējs vienlaikus rada pilsētas transporta pakalpojumu piedāvājumu, kuru tas padara pieejamu ar lietotnes palīdzību un kura vispārējo darbību tas rīko.

Bez šīs lietotnes autovadītāji nevarētu veikt pārvadājumu pakalpojumus un pasažieri nevarētu izmantot minēto autovadītāju pakalpojumus. Turklāt *Uber* ir noteicoša ietekme uz šo autovadītāju pakalpojumu sniegšanas kārtību, un ar lietotnes, kurai ir tāds pats nosaukums, palīdzību *Uber* nosaka vismaz augstāko brauciena cenu un iekasē šo cenu no klienta pirms daļas pārskaitīšanas neprofesionālajam transportlīdzekļa vadītājam. Tā arī īsteno zināmu kontroli pār transportlīdzekļu un to vadītāju kvalitāti, kā arī pār autovadītāju uzvedību, kuras dēļ attiecīgā gadījumā šie autovadītāji var tikt izslēgti. Tādējādi šis starpniecības pakalpojums ir jāuzskata par “pakalpojumu pārvadājumu

¹³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV 2006, L 376, 36. lpp.).

¹³⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/34/CE (1998. gada 22. jūnijs), kas nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā (OV 1998, L 204, 37. lpp.).

jomā” Direktīvas 2006/123/EK 2. panta 2. punkta d) apakšpunkta izpratnē, un tas tādad ir izslēgts no minētās direktīvas piemērošanas jomas.

Spriedums, 2018. gada 10. aprīlis (virspalāta), Uber France (C-320/16, [EU:C:2018:221](#))

Pret Francijas sabiedrību *Uber France*, kura sniedza pakalpojumu *UberPop*, kas ļāva neprofesionāliem autovadītājiem, kuri izmanto savu transportlīdzekli, ar viedtālruna lietotnes palīdzību nodibināt sakarus ar personām, kas vēlas pārvietoties pilsētā, tika ierosināta krimināllieta par šā pakalpojuma organizēšanu. Šī sabiedrība apgalvoja, ka Francijas tiesiskais regulējums, uz kura pamatojoties lieta pret to tika ierosināta, bija tehnisks noteikums attiecībā uz informācijas sabiedrības pakalpojumu direktīvas par tehniskajiem standartiem un noteikumiem¹³⁷ izpratnē. Šajā direktīvā ir prasīts, lai dalībvalstis paziņo Komisijai jebkādus likumprojektus vai tiesiskā regulējuma projektus, ar kuriem pieņem tehniskus noteikumus saistībā ar informācijas sabiedrības precēm un pakalpojumiem. Šajā gadījumā Francijas iestādes nebija Komisijai paziņojušas aplūkojamo krimināltiesību aktu pirms tā pasludināšanas. Skatot šo lietu, *tribunal de grande instance de Lille* (Lilles Vispārējā pirmās instances tiesa, Francija) vaicāja Tiesai, vai Francijas iestādēm ir pienākums likumprojektu iepriekš paziņot Komisijai.

Tiesa nosprieda, ka 1. pants Direktīvā 98/34/EK, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 98/48/EK, un Direktīvas 2006/123/EK 2. panta 2. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēts kriminālsods par šādas sistēmas organizēšanu, attiecas uz “pakalpojumu pārvadājumu jomā”, ciktāl tas tiek piemērots starpniecības pakalpojumam, kas tiek sniegts ar viedtālruna lietotnes palīdzību un kas ir tāda vispārējā pakalpojuma neatņemama sastāvdaļa, kura galvenais elements ir pārvadājumu pakalpojums. Šāds pakalpojums ir izslēgts no šo direktīvu piemērošanas jomas.

Tiesa atgādināja, ka lietā *Asociación Profesional Élite Taxi*, C-434/15 (skat. iepriekš) tā nosprieda, ka pakalpojums *UberPop* ietilpst transporta jomā un nav informācijas sabiedrības pakalpojums Direktīvas 98/34 izpratnē. Tiesas ieskatā, Francijā piedāvātais pakalpojums *UberPop* būtībā ir identisks Spānijā piedāvātajam pakalpojumam. No tā izriet, ka Francijas iestādēm nebija iepriekš jāpaziņo Komisijai aplūkojamās krimināltiesību normas projekts.

Spriedums, 2019. gada 19. decembris (virspalāta), Airbnb Ireland (C-390/18, [EU:C:2019:1112](#))

Tiesas virspalāta 2019. gada 19. decembra spriedumā *Airbnb Ireland* (C-390/18) nosprieda, pirmkārt, ka tāds starpniecības pakalpojums, kura mērķis ir ar elektroniskas platformas palīdzību par atlīdzību nodibināt sakarus starp iespējamajiem īrniekiem un

¹³⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 98/34/EK (1998. gada 22. jūnijs), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā (OV 1998, L 204, 37. lpp.).

Īslaicīgas izmitināšanas pakalpojumus piedāvājošajiem profesionālajiem vai neprofesionālajiem izīrētājiem, vienlaikus sniedzot arī vairākus ar šo pakalpojumu saistītus papildpakalpojumus, ir jākvalificē kā Direktīvas 2000/31 par elektronisko tirdzniecību ¹³⁸ piemērošanas jomā ietilpstošs “informācijas sabiedrības pakalpojums”. Otrkārt, Tiesa uzskatīja, ka privātpersona var iebilst pret to, ka kriminālprocesā ar civilprasītāja piedalīšanos tai tiek piemēroti dalībvalsts pasākumi, kas ierobežo šāda pakalpojuma, kuru šī persona sniedz no citas dalībvalsts, brīvu apriti, ja šie pasākumi nav tikuši paziņoti atbilstoši minētās direktīvas 3. panta 4. punkta b) apakšpunkta otrajam ievilkumam.

Pamatlieta ir saistīta ar kriminālprocesu, kas Francijā ierosināts, pamatojoties uz *Association pour un hébergement et un tourisme professionnels* (Profesionālās izmitināšanas un profesionālā tūrisma apvienības) iesniegtu pieteikumu par kriminālprocesa ierosināšanu ar civilprasītāja piedalīšanos pret *Airbnb Ireland*. *Airbnb Ireland* ir Īrijā dibināta sabiedrība, kas pārvalda elektronisku platformu, kura ļauj, samaksājot komisijas maksu, nodibināt sakarus, tostarp arī Francijā, starp profesionāliem un privātiem izmitinātājiem, kuri piedāvā īslaicīgas izmitināšanas pakalpojumus, un personām, kas šādu izmitināšanu meklē. *Airbnb Ireland* šiem izīrētājiem piedāvā arī tādus papildpakalpojumus kā veidne viņu piedāvājuma satura izklāstīšanai, civiltiesiskās atbildības apdrošināšana, rīks īres maksas apmēra aplēsei un ar šiem izmitināšanas pakalpojumiem saistītie maksājumu pakalpojumi.

Apvienība, kas iesniedza pieteikumu kriminālprocesa ierosināšanai pret *Airbnb Ireland*, apgalvoja, ka šī sabiedrība ne tikai nodibina sakarus starp diviem līdzējiem ar eponīmas elektroniskās platformas palīdzību, bet arī veic nekustamā īpašuma aģenta darbību bez profesionālās apliecības, tādējādi pārkāpdama t.s. Ogē likumu [*loi Hoguet*], kas Francijā ir piemērojams personām, kuru profesionālā darbība ir darījumi ar nekustamo īpašumu. Savukārt *Airbnb Ireland* apgalvoja, ka šis tiesiskais regulējums katrā ziņā ir pretrunā Direktīvai 2000/31.

Iztaujāta, pirmām kārtām, par to, kā kvalificējams *Airbnb Ireland* sniegtais starpniecības pakalpojums, Tiesa, atsaukdams uz spriedumu *Asociación Profesional Elite Taxi* ¹³⁹, atgādināja, ka tad, ja starpniecības pakalpojums atbilst nosacījumiem, kas minēti Direktīvas 2015/1535 ¹⁴⁰ 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā, uz kuru ir atsauce Direktīvas 2000/31 2. panta a) punktā, tas principā ir “informācijas sabiedrības pakalpojums”, kas atšķiras no ar to saistītā secīgā pakalpojuma. Tomēr citādi ir gadījumā, ja izrādās, ka šis starpniecības pakalpojums ir neatņemama sastāvdaļa tādā visaptverošā pakalpojumā, kura galvenais elements ir juridiski kā citādi kvalificējams pakalpojums.

¹³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV 2000, L 178, 1. lpp.).

¹³⁹ Spriedums, 2017. gada 20. decembris, *Asociación Profesional Elite Taxi* (C-434/15, [EU:C:2017:981](#)), 40. punkts).

¹⁴⁰ Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/1535 (2015. gada 9. septembris), ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā (OV 2015, L 241, 1. lpp.).

Šajā lietā Tiesa uzskatīja, ka tāds starpniecības pakalpojums kā *Airbnb Ireland* sniegtais atbilst šiem nosacījumiem un ka starpniecības pakalpojumu ar izmitināšanas pakalpojumu vienojošo saišu iedaba nav tāda, kas ļautu izslēgt šā starpniecības pakalpojuma kvalificējamību par “informācijas sabiedrības pakalpojumu” un tādējādi – Direktīvas 2000/31 piemērojamību tam.

Lai uzsvērtu, ka šāds starpniecības pakalpojums pēc savas iedabas ir atdalāms no ar to saistītajiem izmitināšanas pakalpojumiem, Tiesa, pirmkārt, norādīja, ka šā pakalpojuma mērķis ir nevis vienīgi tūlītēji sniegt izmitināšanas pakalpojumus, bet gan būtībā nodrošināt rīku iepazīstināšanai ar izīrējamajiem mājokļiem un to meklēšanai, kas ļauj noslēgt īres līgumus nākotnē. Tādējādi šis pakalpojuma veids nav uzskatāms par visaptveroša izmitināšanas pakalpojuma gluži vienkāršu palīgpakalpojumu. Otrkārt, Tiesa uzsvēra, ka tāds starpniecības pakalpojums kā *Airbnb Ireland* sniegtais nekādā ziņā nav obligāti nepieciešams, lai varētu sniegt izmitināšanas pakalpojumus, jo šim nolūkam īrnieku un izīrētāju rīcībā ir daudzi citi kanāli, no kuriem daži pastāv jau izsenis. Treškārt, Tiesa norādīja, ka no lietas materiāliem neizriet, ka *Airbnb* nosaka šo platformu izmantojošo izīrētāju prasīto īres maksu vai ierobežo tās apmēru.

Tiesa arī precizēja, ka pārējie *Airbnb Ireland* sniegtie pakalpojumi neliek apšaubīt šo konstatējumu, jo šie dažādie pakalpojumi gluži vienkārši papildina šīs sabiedrības sniegto starpniecības pakalpojumu. Turklāt tā norādīja, ka – atšķirībā no starpniecības pakalpojumiem, kas tika aplūkoti spriedumos *Asociación Profesional Elite Taxi* un *Uber France*¹⁴¹ – nedz šis starpniecības pakalpojums, nedz *Airbnb Ireland* piedāvātie papildpakalpojumi neļauj konstatēt, ka šī sabiedrība īstenotu noteicošu ietekmi uz izmitināšanas pakalpojumiem, ar kuriem ir saistīta tās darbība, ne prasītās īres maksas apmēra noteikšanas, ne īrnieku vai tās platformā īrei piedāvāto mājokļu atlases ziņā.

Otrām kārtām, Tiesa izvērtēja, vai *Airbnb Ireland* var pamatlietā iebilst pret to, ka tai tiek piemērots tāds operatora iespēju brīvi no kādas citas dalībvalsts sniegt informācijas sabiedrības pakalpojumus ierobežojošs likums kā Ogē likums, tāpēc ka šo likumu Francija nebija paziņojusi saskaņā ar Direktīvas 2000/31 3. panta 4. punkta b) apakšpunkta otro ievilkumu. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka apstāklis, ka šis likums bija pieņemts pirms Direktīvas 2000/31 stāšanās spēkā, neatbrīvo Francijas Republiku no pienākuma to paziņot. Pēc tam, iedvesmojies no sprieduma *CIA Security International*¹⁴² argumentācijas, tā uzskatīja, ka minētajam pienākumam, kas ir būtiska procesuāla prasība, ir jāatzīst tieša iedarbība. No šā apstākļa tā secināja, ka privātpersona uz dalībvalstij esošā šāda pasākuma paziņošanas pienākuma neizpildi var atsaukties ne tikai pret šo privātpersonu vērstā kriminālprocesā, bet arī saistībā ar kaitējuma atlīdzības prasību, ko cēlusi kāda cita privātpersona, kas šajā procesā piedalās kā civilprasītājs.

¹⁴¹ Spriedums, 2018. gada 10. aprīlis (virspalāta), *Uber France* (C-320/16, [EU:C:2018:221](#)).

¹⁴² Spriedums, 1996. gada 30. aprīlis, *CIA Security International* (C-194/94, [EU:C:1996:172](#)).

Spridums, 2023. gada 9. novembris, Google Ireland u.c. (C-376/22, [EU:C:2023:835](#))

Google Ireland Limited, Meta Platforms Ireland Limited un Tik Tok Technology Limited ir Īrijā reģistrētas sabiedrības, kas tostarp Austrijā sniedz komunikācijas platformu pakalpojumus.

Kommunikationsbehörde Austria (KommAustria) (Austrijas Komunikāciju regulators) ar 2021. gadā pieņemtiem lēmumiem atzina, ka šīs trīs minētās sabiedrības ietilpst Austrijas likuma ¹⁴³ piemērošanas jomā.

Šīs sabiedrības, uzskatīdamas, ka šis Austrijas likums, ar ko komunikācijas platformu pakalpojumu sniedzējiem neatkarīgi no tā, vai tie veic uzņēmējdarbību Austrijā vai citur, ir noteikts pienākumu kopums iespējami nelikumīga satura kontroles un paziņošanas jomā, tām nebūtu jāpiemēro, cēla prasības par *KommAustria* lēmumiem. Šīs prasības pirmajā instancē tika noraidītas.

Pēc šīs noraidīšanas minētās sabiedrības iesniedza kasācijas sūdzības *Verwaltungsgerichtshof* (Augstākā administratīvā tiesa, Austrija). Lai pamatotu šīs revīzijas sūdzības, tās tostarp apgalvo, ka ar Austrijas likumu ieviestie pienākumi esot nesamērīgi un nesaderīgi ar pakalpojumu sniegšanas brīvību un noteikumiem par šo pakalpojumu kontroli izcelsmes dalībvalstī, citiem vārdiem sakot, valstī, kuras teritorijā pakalpojumu sniedzējs veic uzņēmējdarbību, ko paredz Direktīva par elektronisko tirdzniecību ¹⁴⁴.

Augstākā administratīvā tiesa, šaubīdamās par Austrijas likuma un tajā pakalpojumu sniedzējiem noteikto pienākumu atbilstību Direktīvai par elektronisko tirdzniecību, kurā ir paredzēta iespēja dalībvalstij, kas nav izcelsmes dalībvalsts, ar konkrētiem nosacījumiem atkāpties no informācijas sabiedrības pakalpojumu brīvas aprites principa, vērsās Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par šīs direktīvas interpretāciju.

Spridumā Tiesa spriež par jautājumu, vai informācijas sabiedrības pakalpojumu galamērķa dalībvalsts var atkāpties no šo pakalpojumu brīvas aprites, veicot ne tikai individuālus un konkrētus pasākumus, bet arī vispārīgus un abstraktus pasākumus, kuri attiecas uz noteiktu informācijas sabiedrības pakalpojumu vispārīgu kategoriju, ja šie pasākumi var ietilpt jēdzienā “pasākumi, kas pieņemti attiecībā uz noteiktu informācijas sabiedrības pakalpojumu” Direktīvas par elektronisko tirdzniecību izpratnē ¹⁴⁵.

Vispirms Tiesa norāda, ka iespēja atkāpties no informācijas sabiedrības pakalpojumu brīvas aprites principa atbilstoši Direktīvai par elektronisko tirdzniecību attiecas uz “noteiktu informācijas sabiedrības pakalpojumu”. Šajā saistībā vārda “noteikts” izmantošana norāda, ka minētais pakalpojums ir jāsaprot kā individualizēts

¹⁴³ Proti, *Bundesgesetz über Maßnahmen zum Schutz der Nutzer auf Kommunikationsplattformen (Kommunikationsplattformen-Gesetz)* (Federālais likums par komunikācijas platformu lietotāju aizsardzības pasākumiem; BGBl. I, 151/2020).

¹⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (OV 2000, L 178, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva par elektronisko tirdzniecību”).

¹⁴⁵ Direktīvas par elektronisko tirdzniecību 3. panta 4. punkts.

pakalpojums. Tādējādi dalībvalstis nevar veikt vispārīgus un abstraktus pasākumus, kas attiektos uz noteiktu informācijas sabiedrības pakalpojumu vispārīgu kategoriju un būtu vienādi piemērojami visiem šīs kategorijas pakalpojumu sniedzējiem.

Šo vērtējumu neatspēko apstākļi, ka Direktīvā par elektronisko tirdzniecību tiek izmantots jēdziens “pasākumi”. Eiropas Savienības likumdevējs, atsaucoties uz tik plašu un vispārīgu jēdzienu, ir atstājis dalībvalstu ziņā to pasākumu raksturu un veidu, ko tās var veikt, lai atkāptos no informācijas sabiedrības pakalpojumu brīvas aprites principa. Savukārt atsauce uz šo jēdzienu nekādā ziņā neskar šo pasākumu būtību un saturu.

Turpinot, Tiesa norāda, ka šo gramatisko interpretāciju apstiprina Direktīvas par elektronisko tirdzniecību kontekstuālā analīze.

Iespēja atkāpties no informācijas sabiedrības pakalpojumu brīvas aprites principa ir pakļauta nosacījumam, ka šo pakalpojumu galamērķa dalībvalstij ir iepriekš jālūdz to izcelsmes dalībvalstij veikt pasākumus ¹⁴⁶, un tas nozīmē iespēju identificēt pakalpojumu sniedzējus un līdz ar to arī attiecīgās dalībvalstis. Ja dalībvalstīm būtu atļauts ierobežot informācijas sabiedrības pakalpojumu brīvu apriti, veicot vispārīgus un abstraktus pasākumus, kas būtu vienādi piemērojami visiem kādas šo pakalpojumu kategorijas pakalpojumu sniedzējiem, šāda identifikācija, ja vien tas nebūtu neiespējami, būtu vismaz pārmērīgi grūta un tādējādi dalībvalstis šādu nosacījumu nevarētu ievērot.

Visbeidzot, Tiesa uzsver, ka Direktīva par elektronisko tirdzniecību ir balstīta uz noteikumu par kontroli izcelsmes dalībvalstī un savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu tādējādi, ka koordinētajā jomā ¹⁴⁷ informācijas sabiedrības pakalpojumi tiek reglamentēti tikai tajā dalībvalstī, kuras teritorijā ir reģistrēti šo pakalpojumu sniedzēji. Ja galamērķa dalībvalstīm nav atļauts veikt šādus vispārīgus un abstraktus pasākumus, kas būtu vienādi piemērojami visiem kādas šo pakalpojumu kategorijas pakalpojumu sniedzējiem, neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav reģistrēti šajā pēdējā minētajā dalībvalstī, noteikumi par kontroli izcelsmes dalībvalstī tiktu apšaubīti. Šie noteikumi rada regulējuma kompetences sadalījumu starp izcelsmes un galamērķa dalībvalsti. Ja šai pēdējai dalībvalstij atļautu veikt šādus pasākumus, tas aizskartu izcelsmes dalībvalsts reglamentējošo kompetenci un tādējādi šādi pakalpojumu sniedzēji tiktu pakļauti gan šīs valsts, gan galamērķa dalībvalsts vai dalībvalstu tiesību aktiem. Šo noteikumu apšaubīšana apdraudētu Direktīvas par elektronisko tirdzniecību sistēmu un mērķus. Turklāt, ļaujot galamērķa dalībvalstij veikt šādus pasākumus, tiktu apdraudēta dalībvalstu savstarpējā uzticēšanās, un tas būtu pretrunā savstarpējās atzīšanas principam.

Tāpat Tiesa norāda, ka Direktīvas par elektronisko tirdzniecību mērķis ir likvidēt juridiskus šķēršļus iekšējā tirgus pienācīgai darbībai, kas rodas no tiesību aktu atšķirībām un juridiskās neskaidrības par to, kuri valsts tiesību akti attiecas uz šiem

¹⁴⁶ Direktīvas par elektronisko tirdzniecību 3. panta 4. punkta b) apakšpunkts.

¹⁴⁷ Direktīvas par elektronisko tirdzniecību 2. panta h) punkta izpratnē.

pakalpojumiem. Iespēja veikt iepriekš minētos pasākumus *in fine* nozīmētu, ka attiecīgie pakalpojumu sniedzēji tiktu pakļauti atšķirīgiem tiesību aktiem un tādējādi no jauna tiktu ieviesti juridiskie šķēršļi pakalpojumu sniegšanas brīvībai, kurus novērst ir šīs direktīvas mērķis.

Tādējādi Tiesa secina, ka vispārīgi un abstrakti pasākumi, kuri attiecas uz noteiktu informācijas sabiedrības pakalpojumu vispārīgu kategoriju un ir vienādi piemērojami visiem šīs pakalpojumu kategorijas pakalpojumu sniedzējiem, neietilpst jēdzienā “pasākumi, kas pieņemti attiecībā uz noteiktu informācijas sabiedrības pakalpojumu” Direktīvas par elektronisko tirdzniecību izpratnē.

7. PVN

Spriedumi, 2015. gada 5. marts, Komisija/Francija (C-479/13, [EU:C:2015:141](#)) un Komisija/Luksemburga (C-502/13, [EU:C:2015:143](#))

Francijā un Luksemburgā elektronisko grāmatu piegādei piemēroja samazināto pievienotās vērtības nodokļa (PVN) likmi. Tādējādi kopš 2012. gada 1. janvāra Francija un Luksemburga elektronisko (vai digitālo) grāmatu piegādei piemēroja attiecīgi PVN likmi 5,5 % un 3 %.

Elektroniskās grāmatas, par kurām ir runa pamatlietās, ietvēra grāmatas, kuras elektroniskā formātā piegādā par atlīdzību, izmantojot lejupielādēšanu vai straumēšanu (“*streaming*”) interneta vietnē, un kuras var lasīt datorā, viedtālrunī, elektronisko grāmatu lasītājā vai jebkurā citā nolasīšanas sistēmā. Eiropas Komisija lūdza Tiesu konstatēt, ka, piemērojot samazinātu PVN likmi elektronisko grāmatu piegādei, Francija un Luksemburga nav izpildījušas pienākumus, kas tām ir saistoši atbilstoši PVN direktīvai ¹⁴⁸.

Tiesa nosprieda, ka dalībvalsts, kas piemēro samazinātu PVN likmi digitālo vai elektronisko grāmatu piegādei, nav izpildījusi pienākumus, kas tai ir paredzēti Direktīvas 2006/112/EK 96. un 98. pantā un Regulā (ES) Nr. 282/2011 ¹⁴⁹.

No Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma 6. punkta noteikumiem izriet, ka PVN samazinātā likme ir piemērojama darījumiem, ko veido grāmatu fiziskā formātā piegāde. Lai arī elektroniskai grāmatai, lai to varētu lasīt, protams, ir nepieciešama tāda fiziska palīgierīce kā, piemēram, dators, šāda fiziska palīgierīce tomēr neietilpst elektronisko grāmatu piegādē. Turklāt, kā izriet no minētās direktīvas 98. panta 2. punkta otrās daļas, Savienības likumdevējs ir vēlējies izslēgt jebkādu iespēju piemērot PVN samazinātu likmi

¹⁴⁸ Padomes Direktīva 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV 2006, L 347, 1. lpp.).

¹⁴⁹ Padomes Īstenošanas regula (ES) Nr. 282/2011 (2011. gada 15. marts), ar ko nosaka īstenošanas pasākumus Direktīvai 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV 2011, L 77, 1. lpp.).

elektroniski sniegtajiem pakalpojumiem. Elektronisko grāmatu piegāde ir šāds pakalpojums, jo to nevar uzskatīt par preču piegādi šīs direktīvas 14. panta 1. punkta izpratnē, jo elektroniskās grāmatas nevar uzskatīt par materiālu īpašumu. Tāpat elektronisko grāmatu piegāde atbilst elektroniski sniegtu pakalpojumu definīcijai, kas paredzēta Regulas (ES) Nr. 282/2011 7. panta 1. punktā.

Šo interpretāciju neliek apšaubīt nodokļu neitralitātes princips, jo šis princips neļauj paplašināt PVN samazinātas likmes piemērošanas jomu, ja nav nepārprotamas tiesību normas.

Spriedums, 2017. gada 7. marts (virspalāta), RPO (C-390/15, [EU:C:2017:174](#))

Saskaņā ar PVN direktīvu¹⁵⁰ dalībvalstīm bija tiesības piemērot samazinātu PVN likmi drukātiem izdevumiem, tādiem kā grāmatas, laikraksti un periodika. Turpretī digitālie izdevumi bija apliekami ar PVN pamatlikmi, izņemot digitālās grāmatas, kas piegādātas uz fiziska datu nesēja (piemēram, CD-ROM). *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucionālā tiesa, Polija), kurā bija vērsies Polijas ombuds, šaubījās par šīs atšķirīgās aplikšanas ar nodokli spēkā esamību. Tā vaicāja Tiesai, pirmkārt, vai šī atšķirīgā aplikšana ar nodokli ir saderīga ar vienlīdzīgas attieksmes principu un, otrkārt, vai Eiropas Parlaments bija pietiekami iesaistījies likumdošanas procedūrā.

Tiesa uzskata, ka pienākums Līgumā noteiktajos gadījumos apspriesties ar Parlamentu nozīmē, ka ar to ir jāapspriežas atkārtoti ikreiz, kad noslēgumā pieņemtais teksts kopumā būtībā atšķiras no teksta, kas jau ticis apspriests ar Parlamentu, izņemot gadījumus, kad izmaiņas būtībā atbilst Parlamenta paša paustām vēlmēm.

Ir jākonstatē, ka grozītās Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma 6. punktā ir tikai vienkāršots direktīvas priekšlikumā ietvertais teksts un tā būtība ir pilnībā saglabāta.

Turklāt prejudiciālo jautājumu pārbaudē nav atklājies neviens elements, kas varētu ietekmēt grozītās Direktīvas 2006/112/EK III pielikuma 6. punkta vai šīs direktīvas 98. panta 2. punkta, lasot to kopsakarā ar tās III pielikuma 6. punktu, spēkā esamību.

Ir jākonstatē, ka digitālu grāmatu piegāde jebkādā fiziskā formātā, no vienas puses, un digitālu grāmatu piegāde elektroniski, no otras puses, ir salīdzināmas situācijas. Šīs normas ir uzskatāmas par tādām, ar kurām attiecībā uz Savienības likumdevēja nosprausto mērķi ir iedibināta atšķirīga attieksme divās salīdzināmās situācijās. Ja tiek konstatēta šāda atšķirīga attieksme, vienlīdzīgas attieksmes princips nav pārkāpts, ja šī attieksme ir pienācīgi pamatota. Tās tas ir gadījumā, ja atšķirīgā attieksme ir saistīta ar likumīgi pieļaujamu mērķi, kurš ir nosprausts pasākumam, kā rezultātā tiek ieviesta šāda atšķirīga attieksme, un ja tā ir samērīga ar šo mērķi.

¹⁵⁰ Padomes Direktīva 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV 2006, L 347, 1. lpp.) redakcijā, kas izriet no Padomes Direktīvas 2009/47/EK (2009. gada 5. maijs), ar ko Direktīvu 2006/112/EK groza attiecībā uz samazinātām pievienotās vērtības nodokļa likmēm (OV 2009, L 116, 18. lpp.).

Šajā kontekstā ir jāņem vērā, ka tad, kad Savienības likumdevējs īsteno fiskāla rakstura pasākumu, tam ir jāveic politiskas, ekonomiskas, kā arī sociālas izvēles un jāizveido dažādu interešu hierarhija vai jāveic sarežģīti vērtējumi. Līdz ar to tam šajā ziņā ir atzīstama plaša rīcības brīvība, kuras dēļ tiesas pārbaude par šī sprieduma iepriekšējā punktā minēto nosacījumu izpildi ir jāaprobežo vienīgi ar acīmredzamas kļūdas konstatāciju. No Padomes un Komisijas paskaidrojumiem izriet, ka ir ticis atzīts par nepieciešamu elektroniskiem pakalpojumiem piemērot skaidrus, vienkāršus un vienus noteikumus, lai precīzi varētu noteikt šiem pakalpojumiem piemērojamo PVN likmi, kā arī atvieglotu šī nodokļa iekasēšanu nodokļu maksātājiem un valstu nodokļu iestādēm. Šajā ziņā, pieļaujot iespēju piemērot samazinātu PVN likmi digitālu grāmatu elektroniskai piegādei, tiktu ietekmēts visa Savienības likumdevēja iecerētā pasākuma saskanīgums.

EIROPAS SAVIENĪBAS
TIESA

Pētniecības un dokumentācijas direkcija

2024. gada jūlijs